

Lokalna Strategia Rozwoju

opracowana przez

STOWARZYSZENIE

Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy”

Tytuł projektu:

***Poprawa jakości życia na obszarze działania LGD „Dolina Drwęcy”
w oparciu o posiadane zasoby naturalne, historyczne i kulturowe***

Obszar objęty LSR obejmuje pięć gmin:

Ciechocin, Golub–Dobrzyń, Kowalewo Pomorskie, Radomin, Zbójno

Styczeń 2009 r.

Spis treści

I. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju	4
II. Definicja obszaru objętego LSR.....	38
III. Analiza SWOT obszaru objętego LSR.....	55
IV. Cele ogólne i szczegółowe LSR oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia	60
V. Misja LGD.....	75
VI. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR	76
VII. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć	78
VIII. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowego w ramach LSR przedsięwzięć	79
IX. Procedura oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR, kryteria, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteria wyboru operacji i procedura zmiany tych kryteriów	80
D. Procedura zmiany kryteriów zgodności operacji z LSR i kryteriów wyboru LGD	137
X. Budżet LSR dla każdego roku realizacji LSR.....	141
XI. Opis procesu przygotowania LSR.....	144
XII. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR	145
XIII. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej	148
XIV. Powiązania LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR	149
XV. Planowane działania/przedsięwzięcia/operacje realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze LSR	155
XVI. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich	157
XVII. Informacja o załącznikach.	159

I. Charakterystyka LGD jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju

Nazwa LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „DOLINA DRWĘCY”

Status prawny

Stowarzyszenie, które powstało w oparciu o art. 15 ustawy z 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427 oraz z 2008 r. Nr 98, poz. 634)

Zgodnie ze statutem terenem działania stowarzyszenia jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej. Nasze działania koncentrujemy jednak na terenie pięciu gmin objętych projektem, tj.: Ciechocin, Golub-Dobrzyń, Kowalewo Pomorskie, Radomin oraz Zbójno. Nie wyklucza to jednak możliwości kooperacji z instytucjami i organizacjami zagranicznymi oraz delegacji przedstawicieli naszej grupy do LGD z innych krajów UE, w ramach projektów sieciowania i wymiany doświadczeń.

Celami i zadaniami statutowymi stowarzyszenia są:

- 1) działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich z uwzględnieniem należytej ochrony oraz promocji środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych oraz równości szans;
- 2) aktywizowanie i wspieranie ludności wiejskiej;
- 3) opracowanie i realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju - w rozumieniu ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - dla obszaru gmin Golub-Dobrzyń, Zbójno, Ciechocin, Kowalewo Pomorskie, Radomin, tj. obszaru Lokalnej Grupy Działania „DOLINA DRWĘCY”, zwanego dalej obszarem działania LGD;
- 4) promocja obszarów wiejskich oraz gmin położonych na obszarze działania LGD;
- 5) mobilizowanie społeczności lokalnej do wzięcia udziału w procesie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich położonych na obszarze LGD;
- 6) upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich i miejsko-wiejskich położonych na obszarze LGD;
- 7) podejmowanie inicjatyw i działań mających na celu pobudzenie aktywności społeczności lokalnych oraz ich udziału w opracowaniu i realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz innych programów pomocowych, i w ramach tego wspieranie oraz upowszechnianie idei samorządowej oraz aktywności lokalnej;
- 8) propagowanie działań na rzecz realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na obszarze działania LGD, pozyskiwanie partnerów i źródeł finansowania Lokalnej Strategii Rozwoju, w tym z programów pomocowych;
- 9) udzielanie wsparcia mieszkańcom obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju w zakresie przygotowania projektów i pozyskania środków na ich realizację, w tym z programów pomocowych oraz innych programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej;
- 10) podejmowanie inicjatyw i działań dla rozwoju obszaru działania LGD, mających na celu:

- a. rozwój produktów regionalnych, turystyki, przedsiębiorczości, zasobów ludzkich, społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego,
  - b. poprawę estetyki miejscowości i bezpieczeństwa mieszkańców,
  - c. edukację estetyczną i artystyczną mieszkańców,
  - d. aktywizację gospodarczą i zawodową,
  - e. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i patologiom społecznym,
  - f. propagowanie zdrowego trybu życia,
  - g. zachowanie dziedzictwa kulturowego na obszarze działania LGD,
- 11) podejmowanie inicjatyw związanych z rozwojem przedsiębiorczości, edukacji, kultury, aktywności obywatelskiej, społeczeństwa informacyjnego, zasobów ludzkich oraz poszanowania prawa na obszarze działania LGD;
  - 12) kreowanie lokalnych produktów i usług, w szczególności turystycznych oraz tworzenie infrastruktury turystycznej na obszarze LGD;
  - 13) promocja i organizacja wolontariatu;
  - 14) prowadzenie działalności doradczej, szkoleniowej i wydawniczej;
  - 15) ochrona praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
  - 16) współpraca międzynarodowa, rozwijająca wymianę doświadczeń, dobrych praktyk, które przyczynią się do innowacyjności działań na obszarze LGD;
  - 17) współpraca z administracją publiczną, organizacjami pozarządowymi - krajowymi i zagranicznymi, oraz ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw;
  - 18) nieodpłatne świadczenie pomocy prawnej, psychologicznej itp.
  - 19) opracowywanie i realizacja innych projektów współfinansowanych z programów pomocowych, w tym ze środków Unii Europejskiej, wykraczających poza obszar LGD, w szczególności w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, kultury, turystyki, społeczeństwa informacyjnego, edukacji, zasobów ludzkich, szerzenia i propagowania samorządności oraz inicjatyw lokalnych, poszanowania prawa, równości szans oraz świadomości obywatelskiej.

Data wpisu do KRS

02.02.2006 r. (dotyczy jeszcze LGD funkcjonującej jako związek stowarzyszeń).

Numer KRS

0000249931

Proces budowania partnerstwa

Podjęcie działań ukierunkowanych na zainteresowanie samorządów gminnych i partnerów społeczno-gospodarczych inicjatywą LEADER, zainicjowano w związku z problemami występującymi na naszym terenie, tj.: nieefektywną współpracą samorządów, sektora gospodarczego oraz organizacji pozarządowych, niezadowalająco niską aktywnością zawodową i kwalifikacjami mieszkańców, niewystarczającą świadomością w wykorzystaniu posiadanych zasobów czy zatracaniem dziedzictwa kulturowego. Po analizie Programu LEADER+, jego zasad, celów i nowej strategii rozwoju obszarów wiejskich zwrócono uwagę na wielką szansę poprawy jakości życia mieszkańców na naszym terenie oraz konieczność podjęcia działań w wielu kwestiach problemowych.

Głównym inicjatorem pomysłu uczestnictwa Gmin i partnerów społeczno-gospodarczych w Pilotażowym Programie Leader + (PPL+), była Gmina Golub-Dobrzyń. Jej Wójt, Edward Dębiec, zorganizował spotkanie informacyjno-konsultacyjne, przybliżając temat Programu LEADER+ wójtom, burmistrzom i partnerom społeczno-gospodarczym z Gmin: Zbójno, Ciechocin, Radomin, Wąpielsk, Kowalewo Pomorskie oraz Miasta Golub-Dobrzyń.

Pierwsze spotkanie miało miejsce we wrześniu 2004 r. w Gminnym Ośrodku Rekreacji „Grodno” w miejscowości Nowogród. Wówczas pracownicy Urzędu Gminy Golub-Dobrzyń, jak i działacze Towarzystwa Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń przedstawili uczestnikom spotkania historię Programu LEADER+, doświadczenia krajów starej „Piętnastki” Unii Europejskiej w jego realizacji, zasady wdrażania programu w Polsce, szanse i możliwości, jakie stwarza dla rozwoju obszarów wiejskich. Następnie wójtowie wraz z partnerami społeczno-gospodarczymi na terenie swoich Gmin, poinformowali mieszkańców na sesji Rad Gmin i zebraniach wiejskich o inicjatywie LEADER. W trakcie drugiego spotkania w listopadzie 2004 r., które odbyło się w tym samym miejscu, wójtowie, po przeprowadzonych konsultacjach środowiskowych, mieli złożyć pisemne deklaracje uczestnictwa w programie.

Miasto Golub-Dobrzyń, mimo dużego zainteresowania i sprzyjającej atmosfery w samorządzie, nie mogło włączyć się w realizację programu z przyczyn formalnych. Uczestnictwo w PPL+ zadeklarowały Gminy: Ciechocin, Golub-Dobrzyń, Zbójno oraz Kowalewo Pomorskie. Liderem projektu, wnioskodawcą i beneficjentem została Gmina Golub-Dobrzyń, podpisując odpowiednie porozumienia o współpracy i finansowaniu z pozostałymi Gminami. Od tej chwili podjęliśmy się opracowania projektu do schematu I PPL+. W listopadzie 2007 roku do programu przystąpiła też Gmina Radomin.

Po zakwalifikowaniu się projektu do PPL+ Schemat I i zawarciu umowy z FAPA, przystąpiliśmy do realizacji projektu. Lokalną Grupę Działania postanowiliśmy utworzyć w formie Związku Stowarzyszeń, w skład którego poza gminami weszły organizacje społeczne i gospodarcze reprezentujące środowiska z objętego projektem obszaru. Związek przyjął nazwę „Dolina Drwęcy”. Równolegle rozpoczęły się intensywne działania w celu opracowania zintegrowanej strategii rozwoju obszaru gmin zaangażowanych w realizację projektu.

Kolejnym krokiem w rozwoju partnerstwa była realizacja projektu, który uzyskał wsparcie finansowe w ramach PPL+ Schemat II, dzięki któremu Lokalna Grupa Działania zyskała większą liczbę zwolenników i podmiotów zainteresowanych udziałem w przedsięwzięciach realizowanych metodą typu LEADER. Członkami partnerstwa stała się gmina Radomin oraz inne lokalne organizacje pozarządowe.

Aktualnie obszarem działania Lokalnej Grupy Działania „DOLINA DRWĘCY” jest obszar pięciu gmin:

- 4 gmin wiejskich: Ciechocin, Golub – Dobrzyń, Radomin i Zbójno oraz
- 1 gminy miejsko-wiejskiej: Kowalewo Pomorskie.

Charakterystyka członków LGD i sposób rozszerzenia lub zmiana składu LGD

Zgodnie z postanowieniami statutu członkowie stowarzyszenia dzielą się na:

- 1) członków zwyczajnych;
- 2) członków wspierających;
- 3) członków honorowych.

Członkiem zwyczajnym stowarzyszenia może być:

1) osoba fizyczna, spełniająca warunki określone w ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. prawo o stowarzyszeniach, która:

a. złoży pisemną deklarację przystąpienia do stowarzyszenia, wraz z rekomendacją swojego środowiska w ilości minimum 10 osób (np.: członków Koła Gospodyń Wiejskich, Rady Sołectkiej, zespołu ludowego) oraz deklarację działania na rzecz rozwoju obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju,

b. prowadzi działalność gospodarczą i złoży pisemną deklarację przystąpienia do stowarzyszenia oraz deklarację działania na rzecz rozwoju obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju,

2) osoba prawna, w tym jednostka samorządu terytorialnego, która:

a. działa na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju,

b. prowadzi działalność związaną z realizacją celów stowarzyszenia,

c. jest jednostką samorządu terytorialnego, partnerem gospodarczym lub społecznym, w tym organizacją pozarządową działającą na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, zajmującą się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego, kultury, rozwoju przedsiębiorczości i zasobów ludzkich, edukacji, promowaniem równości szans, rozwojem aktywności obywatelskiej i społeczeństwa informacyjnego,

d. przedstawi uchwałę właściwego organu, zawierającą deklarację przystąpienia do stowarzyszenia,

e. złoży deklarację działania na rzecz rozwoju obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju,

f. wskaże osobę reprezentującą ją w stowarzyszeniu,

g. złoży deklarację członkowską.

Kandydat na członka stowarzyszenia składa pisemną deklarację zawierającą oświadczenie o przystąpieniu do stowarzyszenia oraz zobowiązanie do opłacania składek, a ponadto:

1) osoby fizyczne: imię (imiona) i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania, numer PESEL oraz pisemną rekomendację;

2) osoby prawne: nazwę (firmę), siedzibę, adres, numer regon, odpis z właściwego rejestru - jeżeli podlegają wpisowi do rejestru oraz uchwałę i deklarację, wskazując jednocześnie osobę reprezentującą ją w stowarzyszeniu.

O przyjęciu w poczet członków stowarzyszenia decyduje zarząd w formie uchwały. O swojej decyzji zarząd niezwłocznie powiadamia pisemnie zainteresowanego.

Od decyzji odmownej zainteresowanemu przysługuje prawo odwołania do najbliższego walnego zebrania członków, którego uchwała jest ostateczna. Odwołanie należy wnieść w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania pisemnej informacji o decyzji zarządu.

Członkiem wspierającym stowarzyszenia może być osoba fizyczna i osoba prawna bez względu na jej miejsce zamieszkania i siedzibę - w kraju lub za granicą, która:

1) złoży deklarację pomocy stowarzyszeniu przy realizacji jego celów oraz określi jej rodzaj i zakres;

2) złoży deklarację.

Przyjęcie w poczet członków wspierających dokonuje się w takim samym trybie, jaki został określony w statucie dla członków zwyczajnych, z tym zastrzeżeniem, że nie jest wymagana rekomendacja.

Szczegółowy rodzaj i formę wspierania stowarzyszenia oraz jej zasady, członkowie wspierający ustalają z zarządem stowarzyszenia w odrębnej umowie.

Członek wspierający ma prawo osobiście lub za pośrednictwem swojego przedstawiciela brać udział w pracach stowarzyszenia z głosem doradczym, zgłaszać do organów stowarzyszenia wnioski i postulaty dotyczące podejmowanych przez stowarzyszenie zadań i uchwał.

Członek wspierający jest zobowiązany do regularnego wywiązywania się z deklarowanych świadczeń i przestrzegania innych ustaleń zawartych w podpisanej umowie.

Członkiem honorowym może być każda osoba fizyczna i osoba prawna, bez względu na jej miejsce zamieszkania czy obszar działalności, szczególnie zasłużona dla stowarzyszenia. Godność członka honorowego nadaje walne zebranie członków, na wniosek zarządu.

Członek honorowy ma prawo uczestniczyć w pracach organizowanych przez stowarzyszenie oraz brać udział z głosem doradczym w walnym zebraniu członków.

Nadanie członkowi zwyczajnemu stowarzyszenia godności członka honorowego, nie powoduje utraty przez niego praw i obowiązków jako członka zwyczajnego.

Obecnie członkami LGD „Dolina Drwęcy” są:

Lp.	Nazwa/imię i nazwisko członka stowarzyszenia	Przedstawiciel członka	Reprezentacja sektora	Rodzaj prowadzonej działalności	Pełniona funkcja w strukturze LGD
1	Gmina Zbójno	Grzegorz Tułodziecki	publiczny	działalność publiczna	Członek Rady
2	Gmina Kowalewo Pomorskie	Andrzej Grabowski	publiczny	działalność publiczna	Członek Rady
3	Gmina Golub-Dobrzyń	Marek Ryłowicz	publiczny	działalność publiczna	Członek Rady
4	Gmina Radomin	Piotr Wolski	publiczny	działalność publiczna	Członek Rady
5	Gmina Ciechocin	Jerzy Cieszyński	publiczny	działalność publiczna	Członek Rady
6	Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zdrowia	Karolina Kowalska	społeczny	działalność społeczna	Członek Rady
7	Piotr Strzelecki	Piotr Strzelecki	społeczny	działalność społeczna	
8	„ARS” Stowarzyszenie Artystów Amatorów	Roman Stawicki	społeczny	działalność społeczna	Członek Komisji Rewizyjnej
9	Towarzystwo na Rzecz Rozwoju Wsi Węgierski i Macikowo	Urszula Arentowicz	społeczny	działalność społeczna	
10	Towarzystwo Wsi Nowogród i Okolic	Aleksandra Dulczewska	społeczny	działalność społeczna	Członek Rady

11	Towarzystwo Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń	Jacek Foksiński	społeczny	działalność społeczna	
12	Stowarzyszenie Rolników w Kowalewie Pomorskim „STOROL”	Jerzy Behrendt	gospodarczy	działalność społeczno-gospodarcza	
13	Stowarzyszenie Wspierające Dzieci i Osoby Niepełnosprawne "Daj Szansę"	Magdalena Miedzianowska	społeczny	działalność społeczna	
14	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Sokołowo	Mikołaj Gassen-Piekarski	społeczny	działalność społeczno-gospodarcza	Członek Rady
15	Towarzystwo Rozwoju Gminy Ciechocin „Nasza Gmina”	Katarzyna Bielarczyk	społeczny	działalność społeczna	
16	Wiejskie Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne TRIO w Mlewie	Beata Cieplińska	społeczny	działalność społeczna	Członek Zarządu
17	Stowarzyszenie „Tobie My”	Bożena Pieczewska	społeczny	działalność społeczna	
18	Ochotnicza Straż Pożarna w Rużu	Maria Olszewska	społeczny	działalność społeczna	
19	Towarzystwo Rozwoju Wsi Skępsk i Okolic	Ewa Chmielewska	społeczny	działalność społeczna	
20	Stowarzyszenie "Kobiety na rzecz Działalności"	Rozalia Wrocławska	społeczny	działalność społeczna	Członek Komisji Rewizyjnej
21	Towarzystwo Rozwoju Wsi Wielgie i Okolic	Mariola Wszelaki	społeczny	działalność społeczna	Członek Komisji Rewizyjnej
22	Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska" w Zbójnie	Piotr Karwaszewski	gospodarczy	działalność gospodarcza	
23	Kółko Rolnicze w Ciechocinie	Barbara Zielińska	gospodarczy	działalność społeczno-gospodarcza	
24	Maria Gregorowicz	Maria Gregorowicz	społeczny	działalność społeczna	
25	Franciszek Gutowski	Franciszek Gutowski	społeczny	działalność społeczna	Członek Rady
26	Marta Iwan	Marta Iwan	społeczny	działalność społeczna	Członek Zarządu
27	Jacek Dowgiałło	Jacek Dowgiałło	społeczny	działalność społeczna	Członek Zarządu
28	Marcin Szynekiewicz	Marcin Szynekiewicz	społeczny	działalność społeczna	Członek Zarządu
29	Elżbieta Górzyńska	Elżbieta Górzyńska	społeczny	działalność społeczna	Członek Zarządu
30	Jadwiga Grela	Jadwiga Grela	społeczny	działalność społeczna	Członek Rady
31	Wanda Szabucka	Wanda Szabucka	społeczny	działalność społeczna	Członek Rady
32	Magdalena Gadomska	Magdalena Gadomska	społeczny	działalność	Członek

				społeczna	Zarządu
33	Małgorzata Kuroś	Małgorzata Kuroś	społeczny	działalność społeczna	Członek Rady
34	Zofia Marchewka-Wojciechowska	Zofia Marchewka-Wojciechowska	społeczny	działalność społeczna	
35	Marek Szlufik	Marek Szlufik	gospodarczy	działalność gospodarcza	
36	Joanna Piasecka	Joanna Piasecka	społeczny	działalność społeczna	
37	Ryszard Juszcak	Ryszard Juszcak	gospodarczy	działalność gospodarcza	
38	Mirosław Suski	Mirosław Suski	społeczny	działalność społeczna	
39	Janusz Gurtowski	Janusz Gurtowski	społeczny	działalność społeczna	Członek Zarządu
40	Ewa Sosnowska	Ewa Sosnowska	społeczny	działalność społeczna	
41	Krzysztof Rafalik	Krzysztof Rafalik	społeczny	działalność społeczna	
42	Grażyna Zaworska	Grażyna Zaworska	społeczny	działalność społeczna	
43	Katarzyna Lewicka	Katarzyna Lewicka	społeczny	działalność społeczna	
44	Małgorzata Pęcherska-Żary	Małgorzata Pęcherska-Żary	społeczny	działalność społeczna	
45	Renata Faluta-Kaszubowska	Renata Faluta-Kaszubowska	społeczny	działalność społeczna	
46	Renata Kałuża	Renata Kałuża	społeczny	działalność społeczna	
47	Katarzyna Mirowska	Katarzyna Mirowska	społeczny	działalność społeczna	
48	Sabina Pietrusińska	Sabina Pietrusińska	gospodarczy	działalność gospodarcza	
49	Teresa Wiśniewska	Teresa Wiśniewska	społeczny	działalność społeczna	
50	Grupa Producentów Trzody Chlewnej „STOROL – TUCZ” sp. z o.o.	Iwona Olszewska	gospodarczy	działalność gospodarcza	Członek Rady
51	Stowarzyszenie Aktywnych na Rzecz Wsi Obory i Okolic	Hanna Wesołowska	społeczny	działalność społeczna	
52	Anna Rzążewska	Anna Rzążewska	społeczny	działalność społeczna	Członek Rady
53	Marzena Burak	Marzena Burak	społeczny	działalność społeczna	
54	Barbara Jolanta Rumińska	Barbara Jolanta Rumińska	społeczny	działalność społeczna	

55	Hanna Agnieszka Szwaracka	Hanna Agnieszka Szwaracka	społeczny	działalność społeczna	
56	Bożena Śliwecka	Bożena Śliwecka	społeczny	działalność społeczna	
57	Monika Zulewska	Monika Zulewska	społeczny	działalność społeczna	
58	Ryszard Konopka	Ryszard Konopka	społeczny	działalność społeczna	
59	Mariusz Kurowski	Mariusz Kurowski	społeczny	działalność społeczna	
60	Marzena Marcinkowska	Marzena Marcinkowska	społeczny	działalność społeczna	
61	Barbara Martewicz	Barbara Martewicz	społeczny	działalność społeczna	
62	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kowalewie Pomorskim	Barbara Niewidiał	społeczny	działalność społeczno-gospodarcza	
63	Ochotnicza Straż Pożarna w Pluskowęsach	Piotr Pawlewicz	społeczny	działalność społeczna	
64	Lukasz Prączyński	Lukasz Prączyński	społeczny	działalność społeczna	
65	Sławomir Rożek	Sławomir Rożek	społeczny	działalność społeczna	
66	Katarzyna Szpejankowska	Katarzyna Szpejankowska	społeczny	działalność społeczna	
67	Bożena Watkowska	Bożena Watkowska	społeczny	działalność społeczna	
68	Janusz Wiwatowski	Janusz Wiwatowski	społeczny	działalność społeczna	
69	Towarzystwo Przyjaciół Ruży i Okolic	Małgorzata Grzywińska	społeczny	działalność społeczna	

Struktura organu decyzyjnego - Rady

Zgodnie z postanowieniami statutu Rada składa się od 11 do 14 członków.

Aktualny skład Rady przedstawia się następująco:

Lp.	Nazwa/Imię i nazwisko członka stowarzyszenia	Przedstawiciel członka	Reprezentowana gmina	Reprezentacja sektora
1	Gmina Zbójno	Grzegorz Tułodziecki	Zbójno	publiczny
2	Gmina Kowalewo Pomorskie	Andrzej Grabowski	Kowalewo Pomorskie	publiczny
3	Gmina Golub-Dobrzyń	Marek Ryłowicz	Golub-Dobrzyń	publiczny
4	Gmina Radomin	Piotr Wolski	Radomin	publiczny

5	Gmina Ciechocin	Jerzy Cieszyński	Ciechocin	publiczny
6	Storol-Tucz sp. z o.o.	Iwona Olszewska	Kowalewo Pomorskie	gospodarczy
7	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sokołowo	Mikołaj Gassen-Piekarski	Golub-Dobrzyń	społeczny
8	Wanda Szabuca	Wanda Szabuca	Zbójno	społeczny
9	Anna Rzążewska	Anna Rzążewska	Ciechocin	społeczny
10	Towarzystwo Wsi Nowogród i Okolic	Aleksandra Dulczewska	Golub-Dobrzyń	społeczny
11	Franciszek Gutowski	Franciszek Gutowski	Golub-Dobrzyń	społeczny
12	Jadwiga Grela	Jadwiga Grela	Zbójno	społeczny
13	Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Zdrowia	Karolina Kowalska	Kowalewo Pomorskie	społeczny
14	Małgorzata Kuroś	Małgorzata Kuroś	Radomin	społeczny

Zgodnie z statutem Rada składa się z co najmniej 50% przedstawicieli podmiotów o których mowa w art. 6 ust. 1 lit b i c rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.), czyli partnerów gospodarczych i społecznych oraz innych odpowiednich podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego, oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie równości mężczyzn i kobiet, działających na obszarze którego dotyczy Lokalna Strategia Rozwoju, przy czym w składzie rady nie może być mniej niż 40% kobiet i mniej niż 40% mężczyzn (parytet równowagi płci).

Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego

Statut jest najistotniejszym dokumentem określającym strukturę LGD, który w przejrzysty i obiektywny sposób ustanawia procedury jej funkcjonowania, rozdzielając funkcję między poszczególne organy. Zatwierdzanie statutu oraz dokonywanie jego zmian należy do obowiązków Walnego Zebrania członków LGD. Zgodnie z przepisami statutu do władz Związku należą Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada. Dzięki podziałowi kompetencji możliwa jest lepsza koordynacja podejmowanych działań oraz sprawniejsze funkcjonowanie LGD. Przyczynia się to także do lepszej modularyzacji wykonania zadań oraz pobudzania i ukierunkowania procesów rozwojowych.

Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą Stowarzyszenia.

Do kompetencji walnego zebrania członków należy:

- 1) uchwalanie kierunków i programów organizacyjnej i finansowej działalności stowarzyszenia, w tym budżetu stowarzyszenia;
- 2) wybór i odwołanie członków zarządu, rady i komisji rewizyjnej;

- 3) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań zarządu, rady i komisji rewizyjnej, w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju;
- 4) udzielanie, po wysłuchaniu wniosków komisji rewizyjnej, absolutorium zarządowi;
- 5) rozpatrywanie odwołań od uchwał zarządu i rady oraz innych spraw i wniosków zgłoszonych przez członków stowarzyszenia;
- 6) uchwalanie zmian w statucie;
- 7) podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia stowarzyszenia do innych organizacji – krajowych i międzynarodowych;
- 8) podejmowanie uchwały w sprawie rozwiązania stowarzyszenia oraz o przeznaczeniu jego majątku;
- 9) uchwalanie regulaminu obrad walnego zebrania członków, regulaminu pracy zarządu, rady i komisji rewizyjnej oraz regulaminów konkursów grantowych;
- 10) zatwierdzenie Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej w procesie powszechnych, społecznych konsultacji, przez członków, pod kierunkiem zarządu;
- 11) nadawanie honorowego członkostwa, przyznawanie nagród i wyróżnień osobom zasłużonym dla realizacji celów obranych przez stowarzyszenie lub dla samego stowarzyszenia;
- 12) podejmowanie uchwał w zakresie rozszerzenia bądź zawężenia obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju;
- 13) ustalenie wysokości składek członkowskich;
- 14) ustalanie liczby członków zarządu i rady;
- 15) podejmowanie innych uchwał w sprawach nie przekazanych do kompetencji innych organów.

Zarząd kieruje całokształtem działalności stowarzyszenia, zgodnie z uchwałami walnego zebrania członków, reprezentuje stowarzyszenie na zewnątrz i ponosi odpowiedzialność za swoją pracę przed walnym zebraniem członków.

Do kompetencji zarządu, obok innych zadań wymienionych w statucie, należy:

- 1) reprezentowanie stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu;
- 2) kierowanie bieżącą pracą stowarzyszenia;
- 3) zwoływanie walnego zebrania członków;
- 4) powoływanie i odwoływanie dyrektora biura stowarzyszenia oraz zatrudnianie innych pracowników tego biura;
- 5) ustalanie wielkości zatrudnienia i zasad wynagradzania pracowników biura stowarzyszenia;
- 6) uchwalanie regulaminu biura stowarzyszenia;
- 7) kierowanie pracami nad przygotowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju, oraz innych wymaganych przez Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 dokumentów, celem przystąpienia do konkursu na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju;
- 8) nadzór nad przestrzeganiem postanowień niniejszego statutu;

9) przygotowanie – dwa razy w roku, i dystrybucja wśród członków stowarzyszenia informatora o działaniach i zamierzeniach zarządu.

Komisja Rewizyjna jest organem kontrolnym stowarzyszenia.

Do kompetencji komisji rewizyjnej, obok innych spraw wymienionych w statucie, należy:

- 1) kontrola bieżącej pracy stowarzyszenia;
- 2) przeprowadzenie co najmniej raz w roku kontroli merytorycznej i finansowej działalności zarządu, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki finansowej;
- 3) składanie sprawozdań walnemu zebraniu członków wraz z oceną działalności stowarzyszenia i zgłaszanie wniosków w przedmiocie absolutorium dla zarządu;
- 4) występowanie z wnioskiem o zwołanie walnego zebrania członków;
- 5) dokonywanie wyboru podmiotu mającego zbadać sprawozdanie finansowe;
- 6) przedstawienie zarządowi uwag dotyczących jego działalności oraz protokołów pokontrolnych wraz z wnioskami;
- 7) prowadzenie okresowych kontroli opłacania składek członkowskich.

Rada jest organem decyzyjnym. Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia Rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju.

Zgodnie z zapisami statutowymi członkowie rady są wybierani i odwoływani przez walne zebranie członków spośród członków tego zebrania. Rada składa się od 11 do 14 członków. Rada składa się z co najmniej 50% przedstawicieli podmiotów o których mowa w art. 6 ust. 1 lit b i c rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.), czyli partnerów gospodarczych i społecznych oraz innych odpowiednich podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego, oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie równości mężczyzn i kobiet, działających na obszarze którego dotyczy Lokalna Strategia Rozwoju, przy czym w składzie rady nie może być mniej niż 40% kobiet i mniej niż 40% mężczyzn (parytet równowagi płci). Rada wybiera ze swojego grona przewodniczącego, dwóch wiceprzewodniczących i sekretarza. Szczegółowe uprawnienia, organizację pracy oraz tryb obradowania określa regulamin Rady. Rada składa się z co najmniej 50% członków, którzy posiadają doświadczenie w zakresie realizacji operacji lub projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Co najmniej jedna osoba spośród członków Rady powinna posiadać udokumentowaną znajomość przynajmniej jednego języka roboczego Unii Europejskiej (angielski, francuski, niemiecki) w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się. Co najmniej 50% członków rady powinno zamieszkiwać obszar objęty działalnością Lokalnej Strategii Rozwoju przez okres co najmniej 3 lat przed ich powołaniem. Członek Rady nie może być równocześnie członkiem komisji rewizyjnej ani zarządu. Członkowie Rady powinni ponadto spełniać następujące wymogi:

- a) ukończyć szkolenia lub kursy z zakresu rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i podejścia LEADER,
- b) uczestniczyć w realizacji projektów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Członkiem Rady nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo popełnione z winy umyślnej. Członkowie Rady nie mogą pozostawać z członkami zarządu oraz z członkami komisji rewizyjnej w związku małżeńskim, ani też w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia.

Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego – Rady.

Lp.	Nazwisko i imię/imiona członka organu decyzyjnego LGD	Wiedza i doświadczenie	Nazwa reprezentowanej gminy	Sektor, którego przedstawicielem jest członek organu decyzyjnego LGD
1	Grzegorz Tułodziecki	<p>WIEDZA 1) Ukończenie szkolenia pn. "Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013" (PROW 2007-2013) Oś priorytetowa 4 Leader". 2) Ukończenie szkolenia pn. "Opracowanie i wprowadzenie marki regionu podnoszącej wartość usług i produktów wytwarzanych na obszarze LGD "DOLINA DRWĘCY" oraz promującej jej obszar". 3) Ukończenie szkolenia pn. "Wsparcie zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich – praktyczne aspekty korzystania z PROW na lata 2007 – 2013, ze szczególnym uwzględnieniem Osi. 4 LEADER".</p> <p>DOŚWIADZENIE 4) Jako wójt, zarządzanie projektem pn. "Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Działyń", współfinansowanym w ramach ZPORR, ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. 5) Jako wójt, koordynowanie realizacją projektu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pn. "Czas na aktywność w gminie Zbójno", współfinansowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. 6) Jako były wiceprezes zarządu Związku Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania "DOLINA DRWĘCY", udział w zarządzaniu projektem realizowanym przez LGD w ramach "Pilotażowego Programu LEADER+", współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.</p>	ZBÓJNO	PUBLICZNY
2	Marek Ryłowicz	<p>DOŚWIADCZENIE: jako wójt, zarządzanie projektem pn.: 1) "Remont świetlic wiejskich w miejscowościach Owieczkowo i Skępsk" dofinansowanym ze środków UE z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, Działanie "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" dla operacji odpowiadających</p>	GOLUB-DOBRYŃ	PUBLICZNY

		<p>warunkom przyznania pomocy dla działania "Odnowa i rozwój wsi"; 2) "Przebudowa ulicy Morelowej w miejscowości Ruziec wraz z towarzyszącą infrastrukturą-I etap" dofinansowanym ze środków UE z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2007-2013; 3) "Budowa sali gimnastycznej przy gimnazjum w Gałczewie - I etap" dofinansowanym ze środków budżetu województwa kujawsko-pomorskiego; 4) "Remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Konstanczewo" dofinansowanym ze środków UE w ramach programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 działania "Odnowa i rozwój wsi"; 5) "Budowa ścieżki rowerowej Podzamek Golubski - Owieczkowo -I etap" dofinansowanym ze środków UE w ramach programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 działania "Odnowa i rozwój wsi"; 6) "Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Golub-Dobrzyń dofinansowanym ze środków UE w ramach programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 działania "Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej".</p> <p>Ukończenie szkolenia dotyczącego Programu Leader, w tym warunków i zasad przyznawania pomocy w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju realizowanej przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy”</p>		
3	Andrzej Grabowski	<p>WIEDZA 1) Ukończenie szkolenia pn. "Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013" (PROW 2007-2013) Oś priorytetowa 4 Leader". DOŚWIADCZENIE 1) Jako burmistrz, zarządzanie projektem pn. „Budowa świetlicy osiedlowej na Osiedlu Brodnickim w Kowalewie Pomorskim", w ramach SPORiMSZoROW 2004-2006, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. 2) Jako burmistrz, zarządzanie projektem pn. „Zagospodarowanie terenu wokół budynku świetlicy wiejskiej w Bielsku”, w ramach SPORiMSZoROW 2004-2006, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. 3) Jako burmistrz, zarządzanie projektem pn. „Remont i adaptacja istniejącego</p>	KOWALEWO POMORSKIE	PUBLICZNY

		<p>budynku Wiejskiego Domu Kultury w Mlewie”, w ramach SPORiMSZoROW 2004-2006, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. 4) Jako były wiceprezes zarządu Związku Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania "DOLINA DRWĘCY", udział w zarządzaniu projektem realizowanym przez LGD w ramach "Pilotażowego Programu LEADER+", współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.</p>		
4	Jerzy Cieszyński	<p>WIEDZA 1) Ukończenie szkolenia pn. "Wsparcie zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich – praktyczne aspekty korzystania z PROW na lata 2007 – 2013, ze szczególnym uwzględnieniem Osi. 4 LEADER". DOŚWIADCZENIE 2) Jako wójt, zarządzanie projektem edukacyjnym wspierającym rozwój edukacji na obszarach wiejskich pn. "Twoja szansa", realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. 2) Jako były członek zarządu Związku Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania "DOLINA DRWĘCY", udział w zarządzaniu projektem realizowanym przez LGD w ramach "Pilotażowego Programu LEADER+", współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.</p>	CIECHOCIN	PUBLICZNY
5	Piotr Wolski	<p>Jako Wójt zarządzanie projektami: 1. pn: "Odnowienie - przebudowa chodników i parkingu w miejscowości Dulsk" 2. pn: "Przebudowa drogi gminnej Piórkowo - Dobre, gmina Radomin" współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego; 2. "Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Radomin" współfinansowanego z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013; 4. "Remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej w miejscowości Łubki" z zakresu małych projektów w ramach działania 413 "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" objętego PROW na lata 2007-2013</p> <p>Ukończenie szkolenia dotyczącego Programu Leader, w tym warunków i zasad przyznawania pomocy w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju realizowanej przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina</p>	RADOMIN	PUBLICZNY

		Drwęcy”		
6	Małgorzata Kuroś	WIEDZA 1) Ukończenie szkolenia pn. ”Wsparcie zrównoważonego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich – praktyczne aspekty korzystania z PROW na lata 2007 – 2013, ze szczególnym uwzględnieniem Osi. 4 LEADER”. 2) Ukończenie szkolenia pn. "Przystosowanie polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich do integracji z Unią Europejską". 2) Ukończenie szkolenia pn. "Podnoszenie kwalifikacji w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego".	RADOMIN	SPOŁECZNY
7	Mikołaj Gassen -Piekarski	WIEDZA 1) Ukończenie szkolenia pn. "Efektywne współdziałanie samorządów, organizacji pozarządowych, sektora biznesowego w zakresie: opracowania spójnej strategii rozwoju, przygotowania i realizacji wynikających z niej przedsięwzięć, (warsztaty szkoleniowe w zakresie: efektywnych ram współpracy, partnerstwa publiczno-prywatnego, metodologii opracowywania strategii, zarządzania projektami)" w ramach "Pilotażowego Programu LEADER+ - SCHEMAT I, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. 2) Ukończenie szkolenia prowadzonego w formie zajęć wykładowo-warsztatowych pn. "Akademia Liderów Lokalnych". 3) Ukończenie szkolenia pn. "Zachowaj bogactwo kultury", dla osób zainteresowanych podnoszeniem jakości oferty turystycznej oraz zachowaniem kultury wsi i regionu. DOŚWIADCZENIE 4) Praca na stanowisku koordynatora regionalnego projektu pn. "Małe Przedszkole w Każdej Wsi", współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. 5) Praca na stanowisku koordynatora projektu pn. "Mała Szkoła na Turystycznym Szlaku" w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, współfinansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.	GOLUB-DOBRYŃ	SPOŁECZNY
8	Wanda Szabueka		ZBÓJNO	SPOŁECZNY
9	Anna Rzążewska	WIEDZA 1) Studia magisterskie Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, kierunek prawo 2) Staż w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji w	CIECHOCIN	SPOŁECZNY

		<p>Golubiu-Dobrzyniu, na stanowisku pracownik biurowy (03.10.2005 – 30.06.2006)</p> <p>3) Europejska Szkoła Kształcenia Korespondencyjnego, kurs języka angielskiego dla średnio zaawansowanych (01.11.2000 – 10.06.2002)</p> <p>4) Academy of English Szkoła Języków Obcych w Toruniu, kurs języka angielskiego na poziomie Pre-Intermediate (rok szkolny 2004/2005)</p> <p>5) Szkolenia z zakresu programu LEADER w tym warunków i zasad przyznawania pomocy w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju realizowanej przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy” (obejmującego m. in. tematykę podejścia LEADER i rozwoju rolnictwa/ obszarów wiejskich w kontekście Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013</p> <p>DOŚWIADCZENIE 6) „Remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej w Miliszewach” PROW, działanie 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi”. 7) „Budowa sieci wodociągowej Elgiszewo-Franksztyn (etap I – Elgiszewo-Leśno) i przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Ciechocin, Nowa Wieś, Piotrkowo, Elgiszewo, Małszyce, Miliszewy, Świętosław” PROW, działanie 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” 8) „Remont świetlicy wiejskiej w Elgiszewie” w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007-2013 9) „Przebudowa i modernizacja drogi gminnej nr 110414C „Elgiszewo” na odcinku o długości 1,340 km” RPO WK-P, Oś priorytetowa 1. Rozwój infrastruktury technicznej, Działanie 1.1. Infrastruktura drogowa. 10) „Organizacja Jarmarku Ciechocińskiego – obchodów 750-lecia powstania Ciechocina” w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju dla małych projektów, tj. operacji, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działań Osi 3 ale przyczyniają się do osiągnięcia celów</p>		
--	--	--	--	--

		<p>tej osi dotyczącego operacji. 11) „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Elgiszewo, Kujawy, Nowa Wieś, Rudaw, Morgowo, Świętosław i sieci kanalizacyjnej na terenie Elgiszewo-osiedle” PROW, działanie 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” 12) „Remont świetlicy wiejskiej w Piotrkowie” PROW, działanie 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi” 13) „Remont świetlicy wiejskiej w Morgowie” PROW, działanie 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi” 14) „Remont świetlicy wiejskiej w Rudawiu” PROW, działanie 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi” 15) „Remont świetlicy wiejskiej w Nowej Wsi” w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego PROW na lata 2007-2013 15)Praca magisterska nt. Rynki produktów rolnych w Unii Europejskiej.</p>		
10	Aleksandra Dulczewska	<p>WIEDZA 1) Ukończenie szkolenia pn. "Szkolenie dla organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia projektów, zarządzania projektami, opracowania wniosków i innej dokumentacji do funduszy pomocowych". 2) Ukończenie szkolenia pn. "Szkolenie dla pracowników administracji samorządowej oraz lokalnych partnerów społecznych w kontekście absorpcji funduszy strukturalnych Unii Europejskiej pn. "Gmina bliżej Unii". 3) Ukończenie szkolenia pn. "Szkolenie dla mieszkańców obszaru LGD "Dolina Drwęcy" z zakresu agroturystyki". 4) Ukończenie szkolenia pn. "Nasza wspólnota - nasza wieś - nasza świetlica", przeznaczonego dla organizacji działających na obszar wiejskich. DOŚWIADCZENIE 5) Jako były członek zarządu Związku Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania "DOLINA DRWĘCY", udział w zarządzaniu projektem realizowanym przez LGD w ramach "Pilotażowego Programu LEADER+", współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.</p>	GOLUB-DOBRZYŃ	SPOŁECZNY
11	Franciszek Gutowski	<p>WIEDZA 1) Ukończenie szkolenia pn. "Wsparcie zrównoważonego rozwoju</p>	GOLUB-DOBRZYŃ	SPOŁECZNY

		rolnictwa i obszarów wiejskich – praktyczne aspekty korzystania z PROW na lata 2007 – 2013, ze szczególnym uwzględnieniem Osi. 4 LEADER”. DOŚWIADCZENIE 2) Praca w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń na stanowisku kierownika referatu techniczno-inwestycyjnego i promocji oraz, w związku z zajmowanym stanowiskiem, nadzorowanie i kierowanie projektami realizowanymi przez gminę, które współfinansowane są ze środków Unii Europejskiej.		
12	Jadwiga Grela	WIEDZA 1) Ukończenie szkolenia pn. "Informacja kluczem do wykorzystania środków unijnych na obszarze działania LGD "Dolina Drwęcy" na lata 2007-2013", które obejmowało RPO województwa kujawsko-pomorskiego; PROW na lata 2007-2013; PO KL na lata 2001-2013.	ZBÓJNO	SPOŁECZNY
13	Karolina Kowalska	WIEDZA 1) Ukończenie szkolenia pn. "Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013" (PROW 2007-2013) Oś priorytetowa 4 Leader. DOŚWIADCZENIE 2) Jako sekretarz stowarzyszenia, zarządzanie realizacją projektu dot. przeprowadzenia zajęć kulturalnych w świetlicy wiejskiej w Mlewie, wykonywanego na zlecenie LGD "DOLINA DRWĘCY" w ramach realizacji projektu pn. "Poprawa jakości życia na obszarze działania LGD "Dolina Drwęcy" w oparciu o posiadane zasoby naturalne i kulturowe" w ramach SPO RiMSZoROW, działania 2.7. Pilotażowy Program Leader +" - Schemat II.	KOWALEWO POMORSKIE	SPOŁECZNY
14	Iwona Olszewska		KOWALEWO POMORSKIE	GOSPODARCZY

Doświadczenie LGD i członków LGD w realizacji operacji.

Doświadczenie LGD w zakresie realizacji operacji przedstawia się następująco:

Lp.	Nazwa LGD	Nazwa realizowanego projektu lub jego ogólny zakres	Czas realizacji projektu	Miejsce realizacji projektu	Koszt realizacji projektu	Źródło finansowania / program
1	2	3	4	5	6	7

1	Związek Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy”	Projekt pn. "Poprawa jakości życia na obszarze LGD "Dolina Drwęcy" w oparciu o posiadane zasoby naturalne i kulturowe"- Schemat II Leader + (750 000.00zł).	02.02.2006-30.04.2008r	Obszar LGD „Dolina Drwęcy”: Gminy:Golub-Dobrzyń, Ciechocin, Kowalewo Pomorskie, Zbójno	750 000.00zł	Projekt pn. „Poprawa jakości życia na obszarze działania LGD „Dolina Drwęcy” w oparciu o posiadane zasoby naturalne i kulturowe” realizowany przez Związek Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy” w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”, działania 2.7. „Pilotażowy Program Leader+” - Schemat II. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w 80% z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej-Sekcja Orientacji oraz w 20% z budżetu państwa.
2	Związek Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy”	Informacja kluczem do wykorzystania środków unijnych na obszarze działania LGD „Dolina Drwęcy” na lata 2007-2013	13.05.2008r. do 27.06.2008r	Obszar LGD „Dolina Drwęcy”: Gminy:Golub-Dobrzyń, Ciechocin, Kowalewo Pomorskie, Zbójno	11 793,80	Środki Samorządu Województwa

Doświadczenie członków LGD w zakresie realizacji operacji przedstawia się następująco:

Lp	Nazwisko i imię/imiona członka albo nazwa członka/partnera	Nazwa realizowanego projektu lub jego ogólny zakres	Czas realizacji i projektu	Miejsce realizacji projektu	Koszt realizacji projektu	Źródło finansowania / program
1	2	3	4	5	6	7

1	Urząd Gminy Zbójno	Utworzenie centrum kulturalno-oświatowo-rekreacyjnego we wsi Wielgie wraz z budową placu postojowego i ogrodzeniem terenu. Nr projektu RGF-3020-UDOT-254/2008. Zakres prac obejmuje kompleksowy remont dawnego budynku OSP z przeznaczeniem na centrum kulturalno-oświatowo-rekreacyjne.	2008 r.	Wielgie	Koszt realizacji: 598 638,42 zł, kwota dofinansowania: 400 000,00 zł	Fundusz Wsparcia z Budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
2	Urząd Gminy Zbójno	Przebudowa drogi gminnej Ruże-Wojnowo o długości 1,224 km na terenie gminy Zbójno. Nr projektu RG.II.3020-UDOT-1277/2007. Przedmiotem inwestycji była budowa nawierzchni bitumicznej z mieszanki mineralno – bitumicznej (asfaltowo – grysowej) o długości 1.224,75 km na istniejącej podbudowie z tłucznią w istniejącym pasie drogowym.	2007	Gm. Zbójno	Wartość projektu: 564 979,34 zł, kwota dofinansowania: 450 000,00 zł	Fundusz Wsparcia z Budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
3	Urząd Gminy Zbójno	Budowa chodników oraz zagospodarowanie terenu wokół Sanktuarium Maryjnego w Oborach – Gmina Zbójno. Nr projektu AOW.II.3020-UDOT-868/2006. W ramach inwestycji powstał trakt pieszy zlokalizowany wzdłuż muru klasztornego w naturalnym parowie, stanowiska parkingowych dla niepełnosprawnych oraz urządzono tereny zielone z ławeczkami.	2006/2007	Obory	Wartość projektu: 256 510,06 zł, kwota dofinansowania: 74 513,89 zł	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”.
4	Urząd Gminy Zbójno	Wyposażenie placu zabaw w miejscowości Zbójno, Gmina Zbójno. Nr projektu AOW.II. 3020 –UDOT-868/2006. W ramach inwestycji powstał nowy plac zabaw.	2006	Zbójno	Wartość projektu: 21 972,20 zł, kwota dofinansowania: 21 972,20 zł,	„Place zabaw – tereny wiejskie”
5	Stowarzyszenie Artystów Amatorów ARS W Kowalewie Pomorskim	„ Impresje jesienne Kowalewo Pomorskie 2007”	28.10.2007	Kowalewo Pomorskie	4000,00zł	LGD „Dolina Drwęcy”

6	„Towarzystwa Rozwoju Wsi Wielgie i Okolic "	„Poprawa jakości życia na obszarze działania LGD „DOLINA DRWĘCY " w oparciu o posiadane zasoby naturalne i kulturowe " w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006 " działania 2.7 „Pilotażowy Program Leader + " - Schemat II Projekt polegał na zorganizowaniu warsztatów - cyklu zajęć kulturalnych w świetlicy wiejskiej we Wielgim, gm. Zbójno. Były to: warsztaty artystyczne, zajęcia kulinarne, klub florystek, śpiew dla każdego.		Gm. Zbójno	Wysokość otrzymanej kwoty na w/w projekt wynosi 5100,00 zł.	Środki finansowe na w.w. projekt pochodziły ze środków Unii Europejskiej w 80 % z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej-Sekcja Orientacji oraz w 20 % z budżetu państwa.
7	„Towarzystwa Rozwoju Wsi Wielgie i Okolic "	Projekt polegał na zorganizowaniu „Festynu promującego zdrowy styl życia. Projekt był zorganizowany w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich PPWOW - Program Integracji Społecznej.	19.10.2008	Wielgie-Gm. Zbójno	Wysokość otrzymanej kwoty to 10 000,00 zł.	Projekt był zorganizowany w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich PPWOW - Program Integracji Społecznej.
8	Stowarzyszenie „Kobiety na rzecz Działania "	„Doposażenie wiejskich świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży"	VII/VIII 2007	Działyn – Gm. Zbójno	kwotę w wysokości 5000,00 zł	Urząd Marszałkowski
9	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń	Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej we Wrockach. Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej we Wrockach (roboty rozbiórkowe, posadzki, strop, elewacja, dach, stolarka, malarskie, chodniki, izolacja). Głównym celem przedsięwzięcia było zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi Wrocki. Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej we Wrockach	2006	Wrocki	wartość całkowita projektu: 229.572,00 udział środków UE: 143.656,23 (Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej –Sekcja Orientacji	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich”, Działanie 2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego

		służył dostosowaniu świetlicy do pełnienia przez niego funkcji społeczno-kulturalnych.				
10	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń	Remont wraz z modernizacją, doposażeniem świetlicy wiejskiej i infrastruktury rekreacyjnej Nowogrodu. Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej w Nowogrodzie (posadzki, malarskie, wodkan, elewacja, CO); urządzenie placu zabaw dla dzieci ; wykonanie i montaż tablicy informacyjno-promocyjnej ; rekultywacja boiska sportowego ; wyposażenie świetlicy wiejskiej w :stół bilardowy wraz z akcesoriami do gry, 60 krzeseł i 25 stołów, stół do gry w tenisa stołowego wraz z akcesoriami do gry, 3 komplety gry szachy.	2006	Nowogród	wartość całkowita projektu: 134.884,00 udział środków UE: 107.907,20 (Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej –Sekcja Orientacji	Program współfinansujący projekt: Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich”, Działanie 2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego
11	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń	Remont wraz z modernizacją, doposażeniem świetlicy wiejskiej i infrastruktury rekreacyjnej Ostrowitego. Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej (powierzchnia dachowa, elewacja budynku, malowanie okien); wyposażenie świetlicy w stół bilardowy wraz z akcesoriami do gry; 50 krzeseł; 25 stołów, lodówko-zamrażarkę, kredens kuchenny wraz ze stołem kuchennym. Wykonanie i montaż tablicy informacyjno-promocyjnej; urządzenie placu zabaw dla dzieci	2006	Ostrowite	wartość całkowita projektu: 73172,40 udział środków UE: 58537,60 (Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej –Sekcja Orientacji	Program współfinansujący projekt: Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich”, Działanie 2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego
12	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń	Nadbudowa drogi gminnej lokalnej (wiejskiej) „Mokry Las- Nowa Wieś. Przedmiotem projektu jest nadbudowa drogi gminnej lokalnej (wiejskiej) Mokry Las-Nowa Wieś. W	od 03.11.2006r. do 16.11.2007r	Mokry Las - Nowa Wieś	wartość całkowita projektu: 1.612.752,26 zł udział środków UE: 832 746,79 (Europejski	Program współfinansujący projekt: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju

		<p>rezultacie projektu zmodernizowano 2,9 km drogi gminnej.</p>			<p>Fundusz Rozwoju Regionalnego) z budżetu państwa: 138.534,91 zł. Kwota jaką gmina poniosła ze środków własnych na ww. inwestycję wyniosła 641.470,56 zł.</p>	<p>Regionalnego, Działanie 3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji</p>
13	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń	<p>Przebudowa stacji uzdatniania wody w Nowogrodzie. Przedmiotem projektu jest przebudowa stacji uzdatniania wody w Nowogrodzie. Produktem projektu jest 1 zmodernizowana stacja uzdatniania wody. Niska wydajność i wysoka awaryjność stacji uzdatniania wody w Nowogrodzie, zaopatrującej w wodę południową część gminy Golub-Dobrzyń, stanowiła znaczne utrudnienia dla funkcjonowania i rozwoju zarówno lokalnych podmiotów gospodarczych jak i gospodarstw domowych. Rezultaty jakie zostały osiągnięte po wykonaniu przedsięwzięcia to: liczba gospodarstw domowych /budynków obsługiwanych przez stację uzdatniania wody z 690 na 710. W zakresie oddziaływania projektu, w dalszej perspektywie, przyczyni się on zapewne do: atrakcyjności obszaru, dla inwestorów, przeciwdziałać będzie społeczno-ekonomicznej marginalizacji funkcjonujących na tym obszarze małych i niewydolnych gospodarstw rolnych.</p>	2006-2007	Nowogród	<p>Wartość całkowita projektu: 415.704,13 zł Udział środków UE: 243.384,38 zł (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) Udział budżetu państwa: 39.571,56 zł</p>	<p>Program współfinansujący projekt: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006”, Priorytetu 3 – Rozwój lokalny, Działanie 3.1 Obszary wiejskie.</p>

14	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń	Budowa kanalizacji sanitarnej – I etap i przebudowa oczyszczalni ścieków we Wrockach. Przedmiotem projektu jest budowa kanalizacji sanitarnej i przebudowa oczyszczalni ścieków we Wrockach. Produktem projektu jest długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 6,72 km., 1 zmodernizowana oczyszczalnia ścieków, 2 wybudowane przepompownie ścieków	2006-2007	Wrocki	Wartość całkowita projektu: 3.131.165,86 zł Udział środków UE: 1.856.284,80 zł (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) Udział budżetu państwa: 307.074,99 zł	Program współfinansujący projekt: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006”, Priorytetu 3 – Rozwój lokalny, Działanie 3.1 Obszary wiejskie.
15	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń	Plac zabaw dla dzieci w Lisewie. Przedmiotem projektu jest dostawa i montaż urządzeń zabawowych składających się na plac zabaw. W skład wchodzi: zestaw zabawowy – 1 kpl, huśtawka podwójna drewniana – 1 kpl, huśtawka ważka – 1 szt., sprężynowiec – 1 szt., sześciokąt wielofunkcyjny – 1 szt., ławka z bali – 1 szt., piaskownica – 1 szt.	2007	Lisewo	Wartość całkowita projektu: 17.308,01 zł Kwota dofinansowania z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego wyniosła : 17.308,00 zł.	Program współfinansujący projekt: Dotacja Województwa Kujawsko-Pomorskiego
16	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Skępsk. Przedmiotem projektu jest droga gminna o nr 4409043 o długości 1232 mb w miejscowości Skępsk.	2007	Skępsk	Wartość całkowita projektu: 257.903,97 zł Udział środków FW: 150.000,00 zł	Program współfinansujący projekt: dotacja z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Fundusz Wsparcia

17	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń	Modernizacja drogi gminnej, dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Sokoligóra . Przedmiotem projektu jest droga gminna dojazdowa do gruntów rolnych o długości 0,850 km, obiekt Sokoligóra, działka nr 11. Przebudowa obejmuje wzmocnienie nawierzchni jezdni podbudową tłuczniową gr. 15 cm, wykonanie nawierzchni tłuczniowej gr. 7 cm z zaspoinowaniem nawierzchnią żwirową o gr. 5 cm wraz z regulacją poboczy.	2007	Sokoligóra	Wartość całkowita projektu: 148.513,21 zł Udział środków FOGR: 25.500,00 zł	Program współfinansujący projekt: Wojewódzki Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
18	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń	Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w miejscowości Sokoligóra. Modernizacja 1110 m drogi gminnej dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Sokoligóra	2008 (w realizacji -odbiór planowany na XI/08r.)	Sokoligóra	Wartość całkowita projektu: 89.000,00 zł Udział środków FORG: 44.000,00 zł	FOGR
19	TRGC „Nasza Gmina”	Przegląd dorobku artystycznego młodzieży szkół podstawowych i gimnazjum w gminie Ciechocin	wrzesień 2008 r.	Gm. Ciechocin	2.000,00 zł	Starostwo Golubsko-Dobrzyńskie
20	TRGC „Nasza Gmina”	Organizacja cyklu zajęć kulturalnych w świetlicy wiejskiej w Ciechocinie	kwiecień 2008 r.	Gm. Ciechocin	3.500,00 zł	Związek Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania „DOLINA DRWĘCY”
21	TRGC „Nasza Gmina”	„Partnerstwo na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców Gminy Ciechocin”	czerwiec-sierpień 2008 r.	Gm. Ciechocin	44.829,10 zł	Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Rola Lidera w projekcie pełniła Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego

22	TRGC „Nasza Gmina”	Darowizna przeznaczona na turnus rehabilitacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	czerwiec 2008 r.	Gm. Ciechocin	1.000,00 zł	Telewizja Polską S.A.
23	TRGC „Nasza Gmina”	„Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć w świetlicy wiejskiej w miejscowości Elgiszewo”	lipiec 2008 r. - grudzień 2009 r.	Elgiszewo	130.247,08 zł	Urząd Gminy Ciechocin
24	TRGC „Nasza Gmina”	Program dostarczania żywności dla najuboższej ludności.	od 2004 r.	Gm. Ciechocin	Brak danych	Stowarzyszenia Kujawsko-Pomorskiego Banku Żywnościowo Rzeczowego
25	Urząd Gminy Ciechocin	„Rozbudowa, remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej w Świątosławiu”.	Okres realizacji projektu: 12.12.2005 do 20.10.2006 r.	Świątosław	189.855,07 zł	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”.
26	Urząd Gminy Ciechocin	„Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Ciechocinie”	Okres realizacji projektu: 12.12.2005 do 25.04.2006 r.	Ciechocin	35.815,00 zł	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”.
27	Urząd Gminy Ciechocin	„Budowa sali gimnastycznej z zapleczem w Nowej Wsi – obiekt przyszkolny”.	Okres realizacji projektu: 18.05.2006 r. do 30.07.2007 r.	Nowa Wieś	968.450,00 zł	Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej.
28	Urząd Gminy Ciechocin	„Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Ciechocinie”	Okres realizacji projektu: 2007 r.	Ciechocin	17.459,00 zł	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
29	Urząd Gminy Ciechocin	„Modernizacja drogi gminnej dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Miliszewy”	Okres realizacji projektu: 2007 r.	Miliszewy	130.000,00 zł	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego

30	Urząd Gminy Ciechocin	„Rozbudowa gminnej sieci wodociągowej w miejscowości Ciechocin-Małoszyce”.	Okres realizacji projektu: 2007 r.	Ciechocin - Małoszyce	340.000,00 zł	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
31	Towarzystwo na rzecz rozwoju wsi Węgiersk i Macikowo	ZEGNAJ LATO NA ROK. GMINNY PIKNIK RODZINNY W WĘGIERSKU	3 września 2006r.	Węgiersk	6.000,00zł	Kujawsko-Pomorski Urząd Marszałkowski
32	Towarzystwo na rzecz rozwoju wsi Węgiersk i Macikowo	Dla mnie,dla ciebie, dla nas-wiejska świetlica sposobem na nudę i szansą na lepsze jutro.	2006	Gm. Golub-Dobrzyń	10.000,00 zł	ROPS TORUŃ
33	Towarzystwo na rzecz rozwoju wsi Węgiersk i Macikowo	Idzie jesień-różnorodność niesie.	27 października 2007r.	Gm. Golub-Dobrzyń	4.000.00 zł	LGD „Dolina Drwęcy”
34	Towarzystwo na rzecz rozwoju wsi Węgiersk i Macikowo	Utworzenie dziecięcego zespołu pieśni i tańca Mali Kujawiacy z ziemi Golubsko-Dobrzyńskiej.	1.06.2008-31.10.2008r.	Gm. Golub-Dobrzyń	3.200,00 zł	Dofinansowanie-Powiat Golubsko-Dobrzyński
35	Towarzystwo na rzecz rozwoju wsi Węgiersk i Macikowo	Organizacja czasu wolnego dzieci, młodzieży i rodzin poprzez prowadzenie zajęć w i przy świetlicach wiejskich.	Brak danych	Gm. Golub-Dobrzyń	8.400,00zł	Brak danych
36	Towarzystwo na rzecz rozwoju wsi Węgiersk i Macikowo	Zajęcia pozalekcyjne mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	01.08.-31.12.2008r.	Gm. Golub-Dobrzyń	10.000,00 zł	PPWOW Program Integracji Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu
37	Urząd Miasta i Gminy w Kowalewie Pomorskim	- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Bielsk, Szychowo, Józefat, Kiełpiny na łączną kwotę ok. 2.mln 800tys.zł - modernizacja drogi gminnej w Bielsku oraz drogi Sierakowo-Martyniec – 750tys. zł - budowa ścieżki rowerowej Kowalewo Pom. – Szychowo – 130tys.zł.	I 2006-X 2008	Gm. Kowalewo-Pomorskie	Ok. 2 mln 800 tys. zł + 750 tys. zł +130 tys. zł	SAPARD

38	Urząd Miasta i Gminy w Kowalewie Pomorskim	<ul style="list-style-type: none"> - przebudowa układu komunikacyjnego w obrębie ulic Mickiewicza i Wyspiańskiego- 720tys.zł - przebudowa i modernizacja ulicy Fosa Jagiellońska- 266tys.zł. - Przebudowa i modernizacja drogi gminnej Wielka Łąka- Pruska Łąka- ok. 1mln 500tys.zł. - Modernizacja Miejsko- Gminnego Gm. Kowalewo- Pomorskie Ośrodka Kultury- ponad 1mln - Modernizacja oczyszczalni ścieków i centralnej przepompowni ok. 850tys.zł 	I 2006-X 2008	Gm. Kowalewo- Pomorskie	Ok. 720 tys. zł + 266 tys. zł + 1mln 500 tys. zł + 1 mln +850 tys. zł	ZPORR
39	Urząd Miasta i Gminy w Kowalewie Pomorskim	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie terenu wokół remizo-świetlicy w Kiełpinach- 119tys.zł - remont i adaptacja WDK Mlewo- 155tys.zł - budowa świetlicy na Oś. Brodnickim- 200tys.zł - zagospodarowanie terenu przy WDK Bielsk – 61.500zł 	I 2006-X 2008	Gm. Kowalewo- Pomorskie	119 tys. zł +155 tys. zł +200 tys. zł +61.500 zł	„Odnowa Wsi”:
40	Urząd Miasta i Gminy w Kowalewie Pomorskim	<ul style="list-style-type: none"> - dosprzętowanie jednostek OSP Kowalewo, Wielkie Rychnowo i Srebrniki- 24tys.zł 	I 2006-X 2008	Gm. Kowalewo- Pomorskie	24 tys. zł	Z programów na Ochotnicze Straże Pożarne

41	Urząd Miasta i Gminy w Kowalewie Pomorskim	- wyposażenie i remonty szkół, świetlic, szkolenia – 1mln 500tys.zł.	I 2006-X 2008	Gm. Kowalewo-Pomorskie	1 mln 500 tys.	Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich
42	Urząd Miasta i Gminy w Kowalewie Pomorskim	- odbudowa Strugi Rychnowskiej, melioracje gruntów rolnych – 1mln 200tys.zł	I 2006-X 2008	Gm. Kowalewo-Pomorskie	1 mln 200 tys.	Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi
43	Urząd Miasta i Gminy w Kowalewie Pomorskim	- modernizacja skrzyżowania w Wielkiej Łące- 1.500tys.zł - remont drogi krajowej nr 15 – 6mln 200tys.zł - budowa chodnika Frydrychowo-Pluskowęsy.- 200tys.zł.	I 2006-X 2008	Gm. Kowalewo-Pomorskie	1.500 zł +6 mln 200 tys. zł +200 tys. zł	Współpraca z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad w Bydgoszczy
44	Urząd Gminy Radomin	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych Gaj - Radomin (długość 1000 mb)	2006	Gaj – Radomin	Koszt całkowity: 102 206,08 zł FOGR-30 000,00 zł	FOGR-30 000,00 zł
45	Urząd Gminy Radomin	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w Jakubkowie (długość 800 mb)	2006	Jakubowo	Koszt całkowity: 149 731,83 zł FOGR- 24 750,00 zł	FOGR- 24 750,00 zł
46	Urząd Gminy Radomin	Przebudowa drogi gminnej nr 4430027 (110327 C) w miejscowości Radomin	2007	Radomin	Koszt całkowity: 616 390,38 zł Fundusz Wsparcia: 403 000,00 zł	Fundusz Wsparcia: 403 000,00 zł
47	Urząd Gminy Radomin	„Modernizacja drogi gminnej, gruntowej w miejscowościach: Bocheniec i Płonno” (długość1200 mb)	2008	Bocheniec/Płonno	Koszt całkowity: 100 869,73 zł FOGR- 44 000,00 zł	FOGR- 44 000,00 zł

48	Urząd Gminy Radomin	Budowa świetlicy w Rętwinach oraz urządzenie i wyposażenie Izby Pamięci M. Dąbrowskiej w Płonnem	2006	Rętwiny/Płonne	<p>Wysokość kosztów realizacji projektu: 282 490,30 zł</p> <p>Kwota przyznanego dofinansowania: 1 64 794,95 zł</p>	Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006 – działania regionalne w Województwie Kujawsko-Pomorskim.
49	Urząd Gminy Radomin	Urządzenie placu zabaw w miejscowości Dulsk	2006	Dulsk	<p>Koszt całkowity: 25 572,04 zł</p> <p>Dotacja – środki Województwa Kujawsko-Pom. - 25 000,00 zł</p>	Dotacja – środki Województwa Kujawsko-Pom. - 25 000,00 zł
50	Urząd Gminy Radomin	Urządzenie placu zabaw w miejscowości Radomin	2006	Radomin	<p>Koszt całkowity: 25 572,04 zł</p> <p>Dotacja – środki Województwa Kujawsko-Pom. - 25 000,00 zł</p>	Dotacja – środki Województwa Kujawsko-Pom. - 25 000,00 zł

51	Urząd Gminy Radomin	Dofinansowanie zakupu lektur do bibliotek szkolnych.	2007	Gm. Radomin	MEN – 1995,00 zł	MEN
52	Urząd Gminy Radomin	Rządowy program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2007 r. "Aktywizacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych".	2007	Gm. Radomin	Koszt projektu: 41 122,20 zł Dofinansowanie: 27 339 zł.- budżet państwa	Dofinansowanie: 27 339 zł.- budżet państwa
53	Urząd Gminy Radomin	Program Integracji Społecznej- Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich	/w toku realizacji - do końca 2009 r./	Gm. Radomin	206 616, 35 zł	Bank Światowy; podstawa: Porozumienie zawarte pomiędzy Zarządem Województwa Kujawsko-Pomorskiego a Gminą Radomin
54	Urząd Gminy Radomin	Piękna zagroda 2008	2008	Gm. Radomin	Koszt ogółem: 3 000,00 zł Dofinansowanie: 500,00 zł - WFOŚiGW	Dofinansowanie: 500,00 zł - WFOŚiGW
55	Urząd Gminy Radomin	Program aktywizacji społecznej w Gminie Radomin (1.06.2008 do 31.12.2008) /PO KL; Priorytet VII Promocja integracji społecznej/	2008	Gm. Radomin	Koszt ogółem: 17 657,60 zł Dofinansowanie: 15 800,00 zł - EFS	Dofinansowanie: 15 800,00 zł - EFS

56	Urząd Gminy Radomin	„Nie zaśmiecaj swojego środowiska”	- 2006 r. - 2007 r. - 2008 r.	Gm. Radomin	FOGR -1000,00 /+ środki własne 1500,00/ -1500,00 /+ środki własne 500,00 / -1500,00 /+ środki własne 700,00/	Środki własne + FOGR
57	Urząd Gminy Radomin	„Uczeń na wsi”	2007- 2008	Gm. Radomin	Dofinansowanie – 18 282,12 zł - PFRON	Dofinansowanie – 18 282,12 zł - PFRON
58	Stowarzyszenie Na Rzecz Ochrony Zdrowia w Kowalewie Pomorskim	„Żyję zdrowo i sportowo”	2006	Kowalewo Pomorskie	5.000 zł	Urząd Marszałkowski
59	Stowarzyszenie Na Rzecz Ochrony Zdrowia w Kowalewie Pomorskim	„Wakacje ze sztuką”	2006	Mlewo	4.000 zł	Urząd Marszałkowski
60	Stowarzyszenie Na Rzecz Ochrony Zdrowia w Kowalewie Pomorskim	„Bezdomny bliżej domu”	2006	Kowalewo Pomorskie	2 800,00zł	Urząd Wojewódzki
61	Stowarzyszenie Na Rzecz Ochrony Zdrowia w Kowalewie Pomorskim	„Radosne lato”	2006	Mlewo	2 250,00zł	Urząd Wojewódzki

62	Stowarzyszenie Na Rzecz Ochrony Zdrowia w Kowalewie Pomorskim	„W brzuszku mniam i ochotę na sport mam”	2007	Mlewo	4.000 zł	Urząd Marszałkowski
63	Stowarzyszenie Na Rzecz Ochrony Zdrowia w Kowalewie Pomorskim	„Letnia Radość”	2007	Kowalewo Pomorskie	2.000zł	Urząd Marszałkowski
64	Stowarzyszenie Na Rzecz Ochrony Zdrowia w Kowalewie Pomorskim	„Mama, Tata i Ja”	2007	Kowalewo Pomorskie	2.000zł	Urząd Marszałkowski
65	Stowarzyszenie Na Rzecz Ochrony Zdrowia w Kowalewie Pomorskim	dotacja na świetlicę Socjoterapeutyczną	2007	Kowalewo Pomorski	17.500 zł	Urząd Wojewódzki
66	Stowarzyszenie Na Rzecz Ochrony Zdrowia w Kowalewie Pomorskim	„Poprawa jakości życia na obszarze działania LGD „Dolina Drwęcy” cykl zajęć kulturalnych w Świetlicy wiejskiej w Mlewie	2008	Mlewo	12.100 zł	LGD „Dolina Drwęcy”
67	Towarzystwo Wsi Nowogród i okolic w Nowogrodzie	„Wspieranie lokalnych inicjatyw wiejskich w ramach aktywizacji terenów wiejskich” „Czy znasz swoją wieś?” Bawmy się razem. Polegał na zorganizowaniu biesiady. Jednym z działań był konkurs plastyczny. „Nowogród w moich oczach” Turniej wiedzy o Nowogrodzie, prezentacja działań organizacji z terenu Nowogrodu połączona z występami zespołów	2006	Nowogród	Kwota 4600,00zł	Ze środków Województwa Kujawsko – Pomorskiego Kwota 4600,00zł

		wystawą fotograficzną „Nowogród dawniej i dziś”				
68	Towarzystwo Wsi Nowogród i okolic w Nowogrodzie	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży z ubogich rodzin podczas wakacji letnich. „Wypoczynek blisko i daleko” Polegał na zorganizowaniu biwaku nad jeziorem Grodno, połączony z wycieczką I dniową do Malborka.	2006	Nowogród	Kwota 4000,00	Ze środków Województwa Kujawsko Pomorskiego
69	Towarzystwo Wsi Nowogród i okolic w Nowogrodzie	Realizacja zadań na rzecz wspierania rodziny w ramach Kampanii Samorządu Województwa pn. „Rodzina naszą wspólną sprawą”. „Rodzina z ukrytym talentem” Polegał na zorganizowaniu warsztatów w zakresie nauki na gitarze, instrumentów perkusyjnych, śpiewu, zajęć sportowych, konkursu plastycznego, quiz o Nowogrodzie, msza święta zakończona koncertem, ognisko – wielopokoleniowa impreza dla wszystkich mieszkańców.	2007	Nowogród	Kwota: 3082,50,- zł	Ze środków Województwa Kujawsko Pomorskiego.
70	Towarzystwo Wsi Nowogród i okolic w Nowogrodzie	„Doposażenie wiejskich świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży” „Świetlica pokoleń”. Polegał na udoskonaleniu dzieciom i młodzieży sprzętu sportowego. Uczenie zagospodarowania czasu wolnego. Kształtowanie umiejętności korzystania z materiałów ułatwiających uczenie się, ukierunkowanie dzieci i młodzieży na kształtowanie prawidłowych umiejętności praktycznych.	2007	Nowogród	Kwota 2000, 00 zł.	Ze środków Województwa Kujawsko Pomorskiego

		Z dotacji zakupiono – szafki, krzesło, piłki nożne, piłkarzyki.				
--	--	---	--	--	--	--

II. Definicja obszaru objętego LSR

Gminy wchodzące w skład obszaru objętego LSR

Pod względem administracyjnym obszar naszej Lokalnej Grupy Działania obejmuje pięć gmin: Ciechocin (10 wsi), Golub-Dobrzyń (54 wsie), Kowalewo Pomorskie (31 wsi, 1 miasto), Radomin (16 wsi) i Zbójno (16 wsi). Wszystkie z wymienionych gmin wchodzi w skład powiatu golubsko-dobrzyńskiego i są gminami wiejskimi, z wyjątkiem Kowalewa Pomorskiego, które jest gminą miejsko-wiejską.

Położenie

Obszar objęty LSR położony jest we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Od zachodu i południowego zachodu graniczy z gminami powiatu toruńskiego: Chełmża, Łysomice, Lubicz, Obrowo i Czernikowo. Od południa z gminami Kikół i Chrostkowo (powiat lipnowski). Od wschodu z gminami Brzuze i Wąpielsk (powiat rypiński). Od północy natomiast z gminami Wąbrzeźno i Dębowa Łąka (powiat wąbrzeski) oraz Bobrowo (powiat brodnicki).

Analizując położenie geograficzne obszaru naszej LGD, uwagę zwraca stosunkowo mała odległość głównych ośrodków metropolitalnych województwa tj. miasta Torunia oraz, nieco większą, Bydgoszczy, Grudziądza i Włocławka. Swego rodzaju centrum obszaru LGD stanowi miasto o bogatej historii i kulturze – Golub-Dobrzyń, które z przyczyn formalnych zostało wykluczone z obszaru LGD. Władze samorządowe Miasta wyraziły jednak chęć współpracy z LGD i wstąpienia w jego struktury w przypadku zaistnienia możliwości spełnienia warunków formalnych uczestnictwa w Programie LEDAER+ (Golub-Dobrzyń jest gminą miejską o liczbie mieszkańców ok. 13 tys.). Położenie obszaru LGD w okolicy licznych ośrodków miejskich tworzy znaczący potencjał dla rozwoju turystycznego i funkcji osiedleńczej. Obszar LGD „Dolina Drwęcy” położony jest w przeważającej części na terenie Ziemi Dobrzyńskiej i częściowo na terenie Ziemi Chełmińskiej. Burzliwa historia ziem i ich pograniczny charakter znacząco wpłynęły na rozwój tego terenu i kulturę jego mieszkańców. Obszar naszej LGD graniczy z czterema innymi LGD, z których dwa również działają na Ziemi Dobrzyńskiej (Stowarzyszenie LGD Gmin Dobrzyńskich Region Północ i Stowarzyszenie LGD Gmin Dobrzyńskich Region Południe), a dwa na Ziemi Chełmińskiej (Fundacja LGD Wieczno i LGD „Ziemia Gotyku”). W celu uzyskania jak najlepszego efektu prowadzonych przez LGD działań, podjęliśmy współpracę ze Stowarzyszeniem LGD Gmin Dobrzyńskich Region Północ i Stowarzyszeniem LGD Gmin Dobrzyńskich Region Południe w kwestii zapewnienia spójności określonych działań. Efektem było określenie spójnej polityki działań poszczególnych LGD na rzecz rozwoju całej Ziemi Dobrzyńskiej, co znajduje swój wyraz w Zintegrowanych Strategiach Rozwoju Obszarów Wiejskich opracowywanych przez poszczególne Grupy.

Ryc. 1. Położenie obszaru LGD „Dolina Drwęcy” względem Ziemi Dobrzyńskiej

Powierzchnia

Obszar LGD obejmuje teren o powierzchni 605 km². Pod względem powierzchni największy obszar LGD zajmuje gmina Golub-Dobrzyń (33%), a najmniejszą jest gmina Radomin (13%).

Tab. 1. Powierzchnia gmin i obszaru LGD

Gmina	Powierzchnia w km ²	Udział powierzchni gmin w powierzchni LGD w %
Golub – Dobrzyń	198	33
Ciechocin	101	17
Kowalewo Pomorskie	141	23
Radomin	81	13
Zbójno	84	14
Powierzchnia LGD	605	100 %

Źródło GUS 2006

Ukształtowanie powierzchni

Na obszarze naszej Lokalnej Grupy Działania mamy do czynienia z bardzo zróżnicowanymi formami ukształtowania terenu jak: Dolina Drwęcy, dolina strugi Ruziec, liczne rynny jeziorne i formy morenowe, dzięki czemu obszar ten cechują wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe. Ukształtowanie powierzchni, łącznie z innymi zasobami, predestynują ten obszar do rozwoju funkcji turystycznej i osiedleńczej.

Wysoczyzna morenowa zbudowana jest z gliny zwałowej, glin piaszczystych i piasków gliniastych. Urozmaica je wiele rynien polodowcowych i dolin wód roztopowych, które charakteryzuje nieregularny przebieg. Są one wykorzystywane przez małe ciekie, a na ich dnach znajdują się „oczka” wodne, zabagnienia, mokradła i podmokłości. Wysoczyznę morenową od doliny Drwęcy oddziela wyraźny załom o wysokości 30 – 40 m i nachyleniu do 40 m, co sprawia, że element ten jest atrakcyjny krajobrazowo. Dolina Drwęcy charakteryzuje się najniższymi wysokościami względnymi w stosunku do otaczającego ją terenu. Wyniesienia ponad dno doliny Drwęcy osiągają 90-120 m. n.p.m. i opadają miejscami w kierunku Drwęcy do 50 m. n.p.m. Drwęca w połączeniu innymi elementami krajobrazu tworzy doskonałe warunki do spływów wodnych, w trakcie których podziwiać można piękne widoki i wyjątkowość krajobrazu. Specyficznymi formami rzeźby tego terenu, wynoszącymi się ponad krajobrazem są wzgórza morenowe, kemowe i ozy. Na terenie naszej LGD występują osobliwości w skali kraju tzw. „Drumliny Zbójeńskie”. Drumliny są wydłużonymi równoległymi wałami, które rozdzielają wąskie, podmokłe obniżenia. Ich regularny profil oraz równoległe przebiegające linie grzbietowe nadają krajobrazowi spokojny rytm. Wysokość drumlin nie przekracza 100 - 112 m n.p.m. Inną nietypową formą ukształtowania krajobrazu, która występuje na naszym terenie jest Oz Lisewski. Różnorodność rzeźby prezentowanego obszaru, mająca wpływ na relatywnie wysoką atrakcyjność turystyczną, wynika przede wszystkim z walorów krajobrazowych (różnorodność form, duże wysokości względne, duże spadki oraz inne elementy wzbogacające krajobraz). Ważne jest również istnienie licznych punktów (w większości wierzchołków pagórków), z których rozciągają się piękne panoramy widokowe. Urozmaicona rzeźba terenu, odpowiednia wysokość względna i długość stoków umożliwiają rozwój sportu i rekreacji, również zimowej, która pozwoliłaby wydłużyć sezon turystyczny na naszym terenie.

Klimat

Obszar LGD położony jest w strefie klimatu przejściowego, specyficznego dla całego Niżu Polskiego. Charakteryzuje go duża zmienność, związana z położeniem między obszarami o klimacie morskim, łagodnym od zachodu i wschodnimi obszarami o cechach klimatu kontynentalnego. Średnia roczna temperatura wynosi $+5,5^{\circ}\text{C}$. Minimalna średnia temperatura przypada na styczeń ($-3,2^{\circ}\text{C}$), natomiast maksymalna na lipiec ($+18^{\circ}\text{C}$). Średnia roczna suma opadów należy do najniższych w kraju i wynosi ok. 530 mm rocznie. Przeważają wiatry zachodnie. Okres wegetacyjny trwa od 205 do 220 dni. Z ogólnej rocznej sumy opadów atmosferycznych mniej więcej 330 mm (ok. 60%), występuje w okresie wegetacji roślin (od kwietnia do września). Dni z przymrozkami jest 100 – 110, a ostatnie przymrozki wiosenne przypadają w połowie kwietnia. Pokrywa śnieżna zalega średnio 60 dni w roku. Pojawia się ona najczęściej ok. 30 listopada, a zanika 25 marca. Termiczne pory roku trwają średnio: lato (średnia dobową temperaturą powietrza powyżej 15°C) ok. 90 dni, jesień (od 5 do 15°C) ok. 60 dni, zima (poniżej 0°C) ok. 90 dni, a wiosna (od 5 do 15°C) ok. 60 dni. Przedzimy oraz przedwiosny trwają ok. miesiąca. Różnorodne typy topoklimatu, występujące na obszarze LGD uwarunkowane są urozmaiconą rzeźbą terenu, nierównomiernym rozmieszczeniem lasów oraz występowaniem terenów podmokłych.

Gleby

Dla powstania obecnych gleb duże znaczenie miały: budowa geologiczna, morfologia, rzeźba terenu i warunki wodne. Bezpośrednio jednak na powstanie gleb tego obszaru wpłynęły naturalne zbiorowiska roślinne borów i grądów oraz skały macierzyste gleb. Dlatego dominującymi procesami glebotwórczymi były procesy: bielcowy i brunatnienia (z dużym udziałem procesów przemycia). Po zniszczeniu pierwotnej szaty roślinnej naturalne procesy glebotwórcze zostały zahamowane. Obecnie dominujące procesy brunatnienia,

przemycia i murszenia wpłynęły na zróżnicowanie typów glebowych obszaru LGD. Na polodowcowej wysoczyźnie morenowej dominują gleby brunatne i płowe, a w dolinie Drwęcy gleby bielicoziemne. Najmniejszy obszar tzw. gleby torfowe i murszowe w sąsiedztwie wrastających jezior, a także w pradolinie Drwęcy i w dolinach jej dopływów.

Na obszarze LGD dominują urodzajne gleby należące do III i IV klasy. Gleby klasy IIIa (ok. 8%), IIIb (ok. 28%) i IVa (ok. 37%) stanowią w sumie ponad 70% gruntów ornych analizowanego obszaru. Pod względem przydatności rolnej gleby różnią niewiele się, jednakże łączna przydatność rolnicza gleb obszaru LGD jest wyższa od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Najlepsze warunki przyrodnicze do produkcji rolniczej, obejmujące walory gleby, agroklimat, rzeźbę terenu i stosunki wodne środowiska, występują w gminie Kowalewo Pomorskie, a następnie w gminie Ciechocin i Zbójno. Tylko nieco gorsze warunki panują na terenie gminy Golub-Dobrzyń. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej ma relatywnie wysoką wartość na całym obszarze LGD (72,2%), co potwierdza korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Jednakże w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8 marca 2005 r. (Dz. U. Nr 44 poz. 423), zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania objętej planem rozwoju obszarów wiejskich, obszar gminy Golub-Dobrzyń zaliczono do obszarów ONW. Poniższe zestawienie wskaźników jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyliczanych na podstawie walorów gleby, agroklimatu, rzeźby terenu i stosunków wodnych środowiska ilustruje różnice występujące w poszczególnych gminach obszaru LGD.

Tab. 2. Wskaźniki jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gmina	WjRPP (pkt)
Kowalewo Pomorskie	78,1
Ciechocin	73,0
Golub-Dobrzyń	65,5
Radomin	75,6
Zbójno	72,1

Zródło: Program Ochrony Środowiska dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2004-2007

Bogactwa naturalne

Teren LGD charakteryzuje zróżnicowana budowa geologiczna, przy czym jego baza surowców użytecznych jest stosunkowo uboga. Zlokalizowane są tu następujące typy złóż: polodowcowe, wodnolodowcowe i rzeczne. Wykorzystuje się tu przede wszystkim ility trzeciorzędowe oraz ility i mułki zastoiskowe, a także w mniejszej skali gliny zwałowe, z przeznaczeniem do produkcji ceramiki budowlanej i cementu. Surowce mineralne występują głównie na terenie gmin Ciechocin i Golub-Dobrzyń. Omawiany obszar cechuje się lokalnie korzystnymi warunkami do sedymentacji osadów biogenicznych. Kredę jeziorną wykorzystuje się w rolnictwie jako wapno nawozowe. Innym surowcem naturalnym o pochodzeniu biogenicznym jest torf, wydobywany obecnie do produkcji substratów ogrodowych i rolniczych (jako nawóz i środek poprawiający strukturę gleby). Na terenie gminy Ciechocin najbogatsze złoża kruszywa występują w obrębie terasy nadzalewowej Drwęcy w kierunku wschodnim od Elgiszewa. Łącznie zasoby kruszywa szacowane są na

niemal 10 mln ton. Poza tym na terenie gminy w okolicach jeziora Piotrkowskiego udokumentowano złoża kredy jeziornej (750 tys. ton), jak również torfu (130 tys. ton). W rejonie Elgiszewa zlokalizowano też złoża surowców ilastych o zasobach ponad 2,2 mln ton. Na terenie gminy Golub-Dobrzyń odkryto złoża kruszywa naturalnego w dolinie Drwęcy w pobliżu Pustej Dąbrówki o zasobach 2 100 tys. ton. W dolinie Drwęcy kruszywo naturalne zostało nawiercone w rejonie Antoniewa, Grudzy, Bedewy i Płonka. W przypadku reszty profilów otworów stwierdzone zostały zróżnicowane osady, głównie piaski różnoziarniste, czasami przewarstwione gliną piaszczystą bądź mułkami. Na obszarze gminy Zbójno brak jest znaczących udokumentowanych złóż surowców naturalnych. Zasoby utworów piaszczystych oraz torfów nie są już eksploatowane, a glina, ze względu na niskie parametry techniczne, nie nadaje się do wykorzystania.

Lesistość

Bardzo ważnym elementem środowiska naturalnego omawianego obszaru są lasy. Ich największa koncentracja występuje w środkowej i wschodniej części LGD – wzdłuż doliny Drwęcy, w gminach Golub-Dobrzyń i Ciechocin. Poza tym mniejsze kompleksy leśne znajdują się w gminie Kowalewo Pomorskie. Lasy te położone są głównie w granicach krainy Wielkopolsko-Pomorskiej (wg rejonizacji przyrodniczo-leśnej) i należą do Nadleśnictwa Golub – Dobrzyń.

Lasy i grunty leśne zajmują 12 308,3 ha, co stanowi 20,3% ogólnej powierzchni obszaru LGD. Wysokim wskaźnikiem lesistości charakteryzują się gminy: Ciechocin (36,4%) i w gminie Golub-Dobrzyń (32,7%).

Tab. 3. Powierzchnia lasów i lesistość obszaru LGD.

L.p.	Gmina	Lasy i grunty leśne	
		powierzchnia w ha	lesistość w %
1.	Ciechocin	3 761,7	36,4
2.	Golub-Dobrzyń	6 620,7	32,7
3.	Kowalewo Pomorskie	927	6,5
4.	Radomin	785,2	9,6
5.	Zbójno	213,7	2,5
Razem obszar LGD		12 308,3	20,3

Zródło: GUS 2006

W lasach przeważają drzewostany sosnowe. Obok sosny występują świerk, dąb, klon brzoza, buk, olsza i modrzew polski. W lasach liściastych i mieszanych dominuje dąb. W niżej usytuowanych częściach doliny Drwęcy oraz innych rzek, jak i na terenach przyległych, występują liczne gatunki krzewów, jak np.: leszczyna, jałowiec, kruszyna i jarzębina.

Na terenie LGD dominują lasy państwowe, co umożliwia do nich dostęp mieszkańcom i turystom. Na terenie gmin: Ciechocin, Golub – Dobrzyń, Kowalewo Pomorskie i Radomin lasy państwowe zajmują ok. 75-90% obszaru lasów. Jedynie w gminie Zbójno lasy państwowe stanowią zaledwie 12,2%. Na bezleśnych terenach wysoczyzn morenowych istotnymi obszarami zieleni są parki podworskie. Są one cenne nie tylko ze względów historycznych czy kulturowych, jako część zespołów dworsko-parkowych, ale także ekologicznych, gdyż wzbogacają i uatrakcyjniają środowisko przyrodnicze i krajobraz wiejski. Razem z układami wodnymi w ich wnętrzu, drzewostany parków przyczyniają się do

stworzenia sprzyjającego mikroklimatu, poprawiając wilgotność gleb, regulując stosunki wodne oraz urozmaicając krajobraz. Dla rozwoju większości form turystyki korzystny jest fakt, że kompleksy leśne usytuowane są na obszarach o zróżnicowanej rzeźbie, w okolicach rzek i jezior.

Zasoby wodne

Zasoby wodne obszaru naszej Lokalnej Grupy Działania są bardzo bogate i zróżnicowane. Do najciekawszych zaliczyć można rzekę Drwęca – największy polski rezerwat ichtiologiczny. Jej znaczenie komunikacyjne zmalało, jednak wciąż jest częścią krajobrazu, wzbogacającą jego atrakcyjność. Wpływ Drwęcy na specyfikę i stan obecnego rozwoju naszej „Małej Ojczyzny” sprawił, że postanowiliśmy określić, utworzoną przez nas grupę, nazwą Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy”.

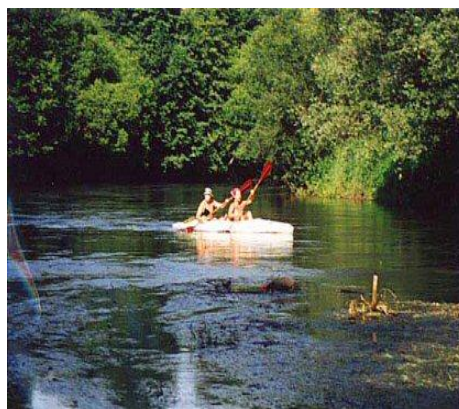
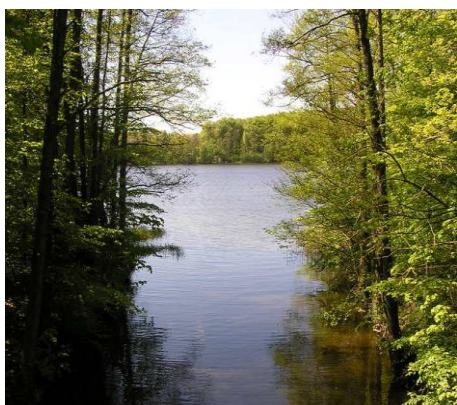
Drwęca ma charakter nizinno-pojezierny. Bardzo mały spadek wody przyczynił się do powstania wielu malowniczych zakoli zwanych meandrami. Od 1961 r. Drwęca jest rezerwatem wodnym „Rzeka Drwęca” o powierzchni chronionej 444,38 ha. Rezerwat obejmuje rzekę, jej dopływ Ruziec, a także strefę przyległego brzegu. Szerokość koryta rzeki waha się w granicach 30-40 m, a średni roczny przepływ wód wynosi ok. 20 m³/sek. Najpoważniejszymi źródłami zanieczyszczeń są ścieki oczyszczone

mechaniczno-biologicznie, odprowadzane przez miasta położone nad rzeką: Brodnicę i Golub-Dobrzyń. Poza tym Drwęca przyjmuje ścieki oczyszczone mechaniczno – biologicznie przez dopływy: Rypienicę i Strugę Wąbrzeską. Do sieci rzecznej obszaru zaliczają się również: Rypienica, Ruziec, Lubianka, Struga Dobrzyńska, Struga Ciechocińska, Struga Kowalewska, Struga Rychnowska, Struga Toruńska, Struga Wąbrzeska.

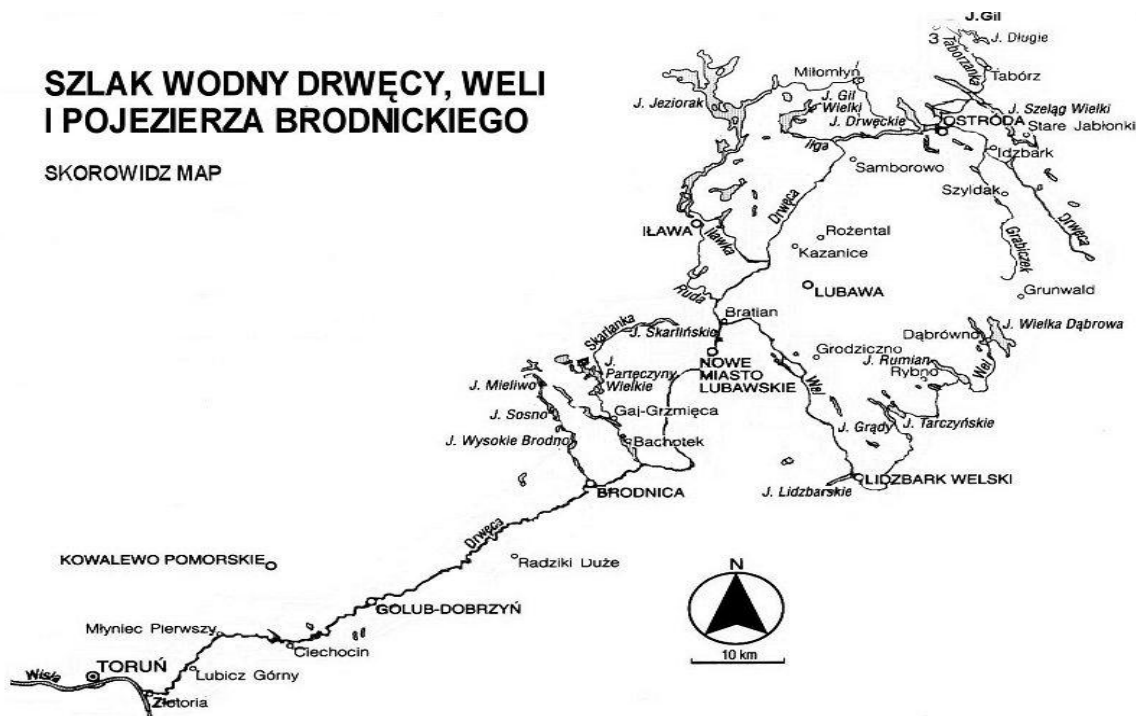
Przez obszar LGD przebiega szlak wodny Rzeką Drwęcą o długości 165 km. Przepłynięcie szlaku trwa 6-8 dni. Można przedłużyć spływ na rzekę Skarłankę (Pojezierze Brodnickie) rzeką Wel i Brynicą. Szlak jest dość łatwy, dostępny również dla osób początkujących. Na trasie spływu umiejscowionych jest wiele pól biwakowych, mimo to pożądanym byłby dalszy rozwój infrastruktury. Miejsca postojowe na terenie LGD są w gminach; Ciechocin i Golub-Dobrzyń. Wskutek słabo rozwiniętej infrastruktury, wymagają inwestycji, które zwiększyłyby ich atrakcyjność.

Ryc. 2. Fotografie rzeki Drwęca

Na Drwęcy odbywa się międzynarodowy spływ kajakowy, będący szansą rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej w okolicach rzeki. Wypromowanie szlaku powinno pociągnąć za sobą konsekwencje w postaci budowy bazy, która obsługiwałaby rosnący ruch turystyczny.

Ryc. 3. Szlak wodny Rzeki Drwęca

Dzięki sąsiedztwu lasów i obecności na obszarach bezleśnych słabych gleb Dolina Drwęcy jest potencjalnie atrakcyjnym terenem do zagospodarowania turystycznego. Na obszarze naszej LGD znajdują się również liczne malownicze jeziora. W większości znajdują się one w południowo-zachodniej i środkowej części LGD. Największymi jeziorami są: Mlewickie (79,5 ha), Wielickie (77,5 ha) i Wojnowskie (55,6 ha). Znaczącymi poprzez swoje rekreacyjne funkcje jeziorami są również Okonin i Grodno. Szczegółowa charakterystyka jezior występujących na obszarze LGD znajduje się w załączniku nr 5.

We wszystkich dnach rynien, dolin oraz obniżeniach terenowych występują bagna, mokradła i tereny podmokłe. Na obszarze LGD zidentyfikować można kilkadziesiąt obiektów zaliczonych do użytków ekologicznych, głównie śródleśnych bagien, mokradeł i podmokłości. Wszystkie znajdują się na terenach zarządzanych przez Lasy Państwowe. Na otwartych obszarach rolniczych istnieje wiele oczek wodnych, mokradeł czy torfowisk, które przyczyniają się do utrzymywania bioróżnorodności terenu.

Najważniejszymi, bo o znaczeniu ponadlokalnym, wodami podziemnymi, są wody czwartorzędowe. Stanowią one podstawowe źródło ujęć komunalnych, wodociągów wiejskich i miejskich na terenie LGD. Wody te zalegają najpłycej, więc są najłatwiej dostępne, ale też najbardziej podatne na zanieczyszczenia. Często niezbędne jest uzdatnianie wód z tego poziomu.

Zanieczyszczenie środowiska (rodzaje i skala)

Na terenie objętym LGD występują następujące rodzaje zagrożeń i zanieczyszczeń środowiska:

- Zanieczyszczenie wód powierzchniowych – głównie wód płynących (rzeki i mniejsze ciekły). Spośród nich tylko rzeka Ruziec w górnym odcinku należy do II klasy czystości. Wody największej rzeki płynącej na terenie LGD - Drwęcy – i jej dopływów należą do III klasy i n.o.n. (nie odpowiadające normie). Wśród badanych jezior tylko część posiada wody II klasy czystości (np. Okonin, Grodno). Wody większości akwenów należą do III klasy lub jest n.o.n. Degradacja jezior spowodowana jest nie tylko intensyfikacją działalności gospodarczej (nieczystości ze zlewni rolniczych, gnojówka, zrzuty ścieków), ale zależy także od naturalnej odporności i podatności na antropopresję. Wody podziemne, zasilające wodociągi zbiorowe posiadają średnią i wysoką jakość, między klasą Ib i II.
- Emisja zanieczyszczeń do powietrza występuje lokalnie na obszarach zwartej zabudowy jednorodzinnej (tzw. niska emisja zanieczyszczeń typu energetycznego), a także w rejonie lokalizacji większych ciepłowni i zakładów przemysłowych. Zanieczyszczenia gazowe (dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenek węgla i tlenki azotu) dominują nad pyłowymi. Można zatem stwierdzić, że na obszarze LGD nie istnieje problem nadmiernego zanieczyszczenia powietrza.
- Zagrożenie hałasem (komunikacyjnym i przemysłowym). Na obszarze LGD najbardziej zagrożone hałasem komunikacyjnym jest Kowalewo Pomorskie, przez które przebiega trasa nr 15. Biegnie ona jednak przy północnej granicy LGD, przez co zagrożenie hałasem komunikacyjnym na terenie LGD nie stanowi poważnego problemu. Skala przestrzenna zjawiska zagrożenia hałasem przemysłowym jest zdecydowanie mniejsza niż hałasu komunikacyjnego i nie powoduje istotnych utrudnień.
- Erozja (wodna i powietrzna) gleby. Największe znaczenie ma erozja wietrzna na odkrywkach i obszarach pozbawionych roślinności. Z kolei erozja wodna, powierzchniowa oraz wązozowa występuje przede wszystkim w strefach zboczowych doliny Drwęcy i strefach krawędziowych dolin i rynien polodowcowych. Gleby obszaru LGD nie są zanieczyszczone ponad normę. Ich zagrożenie łączy się natomiast z pozyskiwaniem kruszyw metodą odkrywkową. W sferze infrastruktury komunalnej na stan środowiska wpływa niewystarczająco rozwinięty system gospodarki wodno–ściekowej. Do zaspokojenia potrzeb związanych z oczyszczaniem ścieków niezbędny jest tylko rozwój sieci i systemów kanalizacyjnych powiązanych z istniejącymi oczyszczalniami. Jeden z najmniejbezpiecznych elementów zagrożenia przestrzennego stanowią chemiczne środki ochrony roślin. Będziemy zmierzać do uzmysłowienia rolnikom, jak szkodliwe następstwa dla środowiska ma nieracjonalna gospodarka rolna.

Ochrona przyrody

Na obszarze LGD znajdują się dwa rezerваты przyrody. Od 1958 r. istnieje rezerwat leśny „Bobrowsko”, chroniący drzewostan sosnowy z dębem szypułkowym, modrzewiem polskim i lipą drobnolistną. Jego powierzchnia wynosi 3,24 ha. W 1961 r. utworzono rezerwat „Rzeka Drwęca” o powierzchni 444,38 ha, by chronić środowisko wodne i żyjące w nim ryby, szczególnie środowisko pstrąga, łososia, troci i certy.

Obszary prawnie chronione zajmują 42,65% powierzchni LGD, co powoduje istnienie wielu ograniczeń w zagospodarowaniu gruntów. Szczegółowy wykaz obszarów chronionych znajdujących się na terenie LGD zawiera poniższa tabela.

Tab. 4. Obszary chronione na obszarze LGD (w ha)

Wyszczególnienie	Ciechocin	Golub-Dobrzyń	Kowalewo Pomorskie	Radomin	Zbójno	LGD	% powierzchni LGD
Obszary prawnie chronione ogółem	5820,0	10462,9	1701,9	2085,1	5759,0	25828,9	42,65
Rezerwaty przyrody	95,0	96,9	0	16,8	0	208,7	0,34
Obszary chronionego krajobrazu	5820,0	10463,0	1696,0	2085,0	5759,0	25823	42,64
Obszary chronionego krajobrazu, rezerwaty i pozostałe	193,9	200,8	0,7	22,5	0	417,9	0,69
Użytki ekologiczne	98,9	103,8	6,6	5,8	0	215,1	0,35
Pomniki przyrody ogółem	3	16	5	14	3	41	-

Źródło: GUS 2006

Ochrona oraz racjonalne gospodarowanie w kwestii ochrony środowiska są wyjątkowo ważnymi zadaniami, przed jakimi stoją samorządy oraz sami mieszkańcy. Z jednej strony potrzebny jest rozwój infrastruktury technicznej, z drugiej należy podnieść świadomość ekologiczną mieszkańców. LGD będzie wspierać poprawę funkcjonowania kanalizacji, gospodarki odpadami oraz świadomości ekologicznej lokalnej społeczności, ponieważ środowisko jest bardzo ważne dla jakości życia mieszkańców, a także uzależnia atrakcyjność turystyczną. Z kolei turystyka jest tym obszarem, w którym nasza LGD zamierza działać, upatrując szanse na rozwój tego obszaru. Obszar LGD sklasyfikowano częściowo jako obszar o ekstremalnych ograniczeniach przyrodniczych. Teren gmin Ciechocin i Zbójno jest obszarem prawnie chronionym w ponad 50%, z kolei gmina Golub-Dobrzyń posiada poza tym gleby słabej klasy powyżej 30%.

Uwarunkowania kulturowe

Nasza Lokalna Grupa Działania swą atrakcyjność kulturową zawdzięcza bogatej i burzliwej historii tego obszaru, a także różnym formom aktywności tutejszej ludności. Dziedzictwo kulturowe naszych ziem można podzielić na materialne i niematerialne. Wśród zasobów materialnych wymienić należy zabytkowe dworki i pałace, często z parkami, pozostałości zamku krzyżackiego, kościoły i kapliczki, stare chaty, młyny i grodziska.

Obszar kryje wiele stanowisk archeologicznych. Tereny przez nie zajmowane dostępne są na cele inwestycyjne, z zastrzeżeniem przeprowadzenia wcześniej wykopaliskowych badań archeologicznych. Na terenie naszej LGD znajduje się również wiele historycznych kapliczek i przydrożnych krzyży, czasami szczególnie wyróżniających się na terenie województwa. Przez teren LGD bieżą szlaki turystyki pieszej, np. szlak żółty (gminy Ciechocin, Golub – Dobrzyń i Radomin), szlak zielony (gminy Ciechocin i Kowalewo Pomorskie) oraz szlak rowerowy o międzynarodowym znaczeniu (gminy Ciechocin i Golub – Dobrzyń). Jednym z zadań LGD jest zaprojektowanie oraz wytyczenie szlaków pieszych i rowerowych, które przebiegałyby przez najbardziej interesujące zasoby kulturowe i naturalne naszego obszaru. W ten sposób moglibyśmy wypromować nasze zasoby.

Na dobro kultury niematerialnej naszej LGD składają się elementy o zakorzenionych tradycjach, ale i aktualne, świadczące o aktywnym udziale mieszkańców w życiu

kulturalnym. Są to więc: zwyczaje i tradycje mieszkańców, podania i legendy dotyczące miejsc i żyjących tu ludzi, a także inicjatywy i imprezy kulturalne. Pałace, grodziska oraz inne zabytki są scenerią wielu legend i podań, przekazywanych ustnie z pokolenia na pokolenie. Niestety część z nich popada w zapomnienie. Podobnie jest z przepisami kulinarnymi. LGD dostrzega nie tylko konieczność usystematyzowania i utrwalenia podań, legend, wydarzeń czy metod wyrobu tradycyjnych potraw kulinarnych w celu ich zachowania, lecz również efektywniejszego wykorzystania ich upatrujemy potencjalne źródło dochodu mieszkańców.

Duży potencjał w dziedzinie kultury prezentuje Ośrodek Chopinowski w Szafarni. Corocznie przeprowadzany jest Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. F. Chopina dla dzieci i młodzieży. Innymi stałymi formami pracy są: koncerty, recitale, warsztaty, wystawy, konkursy. Życie kulturalne naszego obszaru znacznie wzbogacają Gminne Ośrodki Kultury poprzez działalność kulturalno-rozrywkową (organizacja przeglądów twórczości artystycznej, imprez okolicznościowych, konkursów itp.) oraz edukację kulturalną w kołach zainteresowań dzieci i młodzieży. Ponadto miejsko-gminny Ośrodek Kultury w Kowalewie Pomorskim wydaje lokalny miesięcznik „Goniec Kowalewski” - informator o działaniach lokalnych placówek kulturalnych, wydarzeniach w mieście i gminie oraz pracach Rady Miejskiej i Burmistrza Miasta. Ponadto świetlice wiejskie są miejscem spotkań i imprez środowiskowych, a więc życia kulturalnego. Kultura to także liczne wydarzenia i imprezy na naszym obszarze, które aktywizują mieszkańców i promują lokalne wyroby. Cyklicznie odbywa się „Nowogrodzka Biesiada Ludowa”, której ostatnia edycja przyjęła nazwę „Jabłko kusi w każdej postaci”. Impreza była dofinansowana przez Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w ramach konkursu wspierającego inicjatywy aktywizujące społeczność wiejską pod nazwą „Moja wieś”. Regularnie latem organizowane są również tradycyjne dożynki, w których uczestniczy lokalna społeczność. W czasie dożynek składane są wieńce dożynkowe, wręcza się chleby dożynkowe, uhonorowuje się zasłużonych rolników. Innymi elementami programu są: występy młodzieży szkolnej, ogłoszenie wyników konkursów, występy zespołów ludowych i wspólna biesiada. Kulturę naszego obszaru tworzą społeczeństwo i organizacje pozarządowe, m. in. koła gospodyń wiejskich, OSP, czy towarzystwa rozwoju wsi i gmin poprzez organizację rozmaitych imprez, przeglądów, festynów i spotkań. Prężnym organizatorem życia kulturalnego na naszym terenie są również instytucje publiczne, głównie urzędy gmin. Przykładem ich działalności są coroczne spotkania z seniorami, będące okazją do wspomnienia „starych czasów”, śpiewania piosenek sprzed wielu lat. Pomysł ten zrodził się w gminie Golub-Dobrzyń. Z kolei o najmłodszych mieszkańców adresowane są uroczyste jasełka.

Obszar LGD charakteryzuje się odrębnością etniczną ludności. Dobrzyńniacy, stanowiący ok. $\frac{3}{4}$ ludności, tworzą oddzielną grupę etnograficzną. Pod względem gwary pozostaje ona w bliskim związku z Kujawami. Kujawy, ziemia dobrzyńska i chełmińska traktowane są przez dialektologów jako jedna całość - narzecze chełmińsko-dobrzyńskie. Odrębność kulturowa i dialektologiczna uwarunkowane są procesami osadniczymi. Na tereny Ziemi Dobrzyńskiej przybywali osadnicy m.in. z Mazowsza, Kielecczyzny, Lubelskiego, Kurpiów, z Niemiec, repatrianci z za Buga. Razem z ludźmi przywędrowały tu ich obyczaje i mowa. Ciągłe zmiany osadnicze utrudniały kształtowanie się odrębności kulturowej tego regionu. LGD stawia sobie za cel przywrócenie bogatej kultury tych ziem. Jesteśmy świadomi, że lokalna tożsamość jest niezwykle ważnym elementem tejże kultury, wpływając na świadomość i aktywność mieszkańców, a także atrakcyjność turystyczną. Stowarzyszenie Gmin Ziemi Dobrzyńskiej oraz Urząd Miasta w Dobrzyniu podjęły kroki w kierunku przywrócenia dziedzictwa kulturowego naszych ziem. W tym celu stworzono rekonstrukcję stroju dobrzyńskiego, który nawiązuje do tradycyjnego stroju ludowego noszonego przez mieszkańców Ziemi Dobrzyńskiej. Zamierzamy podkreślać odrębność kulturową naszych

ziem i ludności w celu poprawy własnej tożsamości i tworzenia wizerunku. Przewiduje się wykorzystanie strojów do promocji podczas imprez, festynów, jak również w folderach reklamowych i przewodnikach.

Walory kulturowe stanowią potencjał rozwojowy naszej Małej Ojczyzny. Diagnoza, rewitalizacja i optymalne wykorzystanie materialnego dziedzictwa kulturowego LGD będzie atrakcyjnym wyróżnikiem tego miejsca oraz ważnym czynnikiem rozwojowych. Z kolei odtworzenie niematerialnych zasobów kulturowych, ich uporządkowanie i utrwalenie zapewni ciągłość kulturową oraz poprawi świadomość kulturalną i tożsamość mieszkańców z ich miejscem zamieszkania. Nasza LGD zamierza jak najpełniej wykorzystać te cenne zasoby dziedzictwa kulturowego. Ich zagospodarowanie i wypromowanie wzmocni rozwój turystyki na naszym obszarze, umożliwiając tym samym poprawę warunków życia wielu mieszkańców.

Uwarunkowania historyczne

Obecna sytuacja społeczno-gospodarcza obszaru LGD jest uwarunkowana historycznie. Tereny te przez wiele wieków leżały na pograniczu, początkowo z państwem krzyżackim, następnie zaborów. Fakt ten oraz intensywny przebieg działań wojennych w tym rejonie wpłynął na słabszy rozwój oraz zanikanie odrębności kulturowej. Ziemia Dobrzyńska już w średniowieczu była dość gęsto zamieszkała głównie za sprawą sprzyjających rolnictwu warunków glebowych. Znaczenie tego obszaru podnosiły szlaki komunikacyjne, przyczyniając się do rozwoju miast i grodów (m.in. „szlak bursztynowy”, trakt „ruski”). Tereny te już w X w. składały się na państwo polskie. Do XII w. Ziemia Dobrzyńska była nadal słabo zasiedlona. Konrad I Mazowiecki rozpoczął akcję osadniczą w celu eksploatacji gospodarczej tych ziem. Fakt graniczenia z państwem zakonnym poważnie wpłynął na dzieje opisywanego obszaru. Od XIII do XV w. kilkakrotnie trafiał on pod rządy Krzyżaków, był celem najazdów i grabieży krzyżackich. W XV w. nastąpił okres rozkwitu gospodarczego, zahamowany w XVII w. przez „potop” szwedzki. Doprowadziło to do wyludnienia i upadku gospodarczego, których skutki odczuwalne są również współcześnie. W 1717 roku Ziemię Dobrzyńską przyłączono do województwa brzesko-kujawskiego, a później inowrocławskiego, co dobrze wpłynęło na rozwój regionu. Po drugim rozbiórce Polski Ziemia Dobrzyńska znalazła się w granicach zaboru pruskiego. Z początkiem XIX w. część Ziemi Dobrzyńskiej włączono do utworzonego Królestwa Kongresowego. Jednak północna część obszaru LGD, leżąca na Ziemi Chełmińskiej, znalazła się na kresach zaboru pruskiego. Po I wojnie światowej nastąpiła odbudowa kraju. Kryzys i poczucie zagrożenia były przyczyną nakładania wysokich podatków, prowadzących często do ruiny tutejszych ziemian. Mimo trudności właściciele majątków stworzyli dobrze funkcjonujące instytucje gospodarcze w przemyśle spożywczym. Okres międzywojenny wiązał się z dużymi trudnościami ze scalaniem terytoriów porozbiorowych. Różnice w wykształceniu, rozwoju infrastruktury gospodarczej i komunikacyjnej odczuwalne są do dziś. W czasie II wojny światowej ludność polską i żydowską poddano eksterminacji. Ofiarami represji stały się jednostki o największym wpływie na rozwój tych ziem. Tereny te, choć uniknęły poważnych zniszczeń, poddawane były intensywnej eksploracji gospodarczej. Po wojnie reforma rolna i parcelacja majątków doprowadziły do upadku dobrze prosperującego gospodarstwa. W wyniku ostatniej reformy administracyjnej większość Ziemi Dobrzyńskiej i Chełmińskiej stanowią północno-wschodnią część województwa kujawsko-pomorskiego.

Opisane wydarzenia na terenie naszej Lokalnej Grupy Działania są dowodem bogatej, choć często trudnej dla rozwoju i życia mieszkańców historii. Poprawa warunków społeczno-gospodarczych oraz systematyzacja i przywrócenie cennych elementów dziedzictwa kulturowego zależy od współpracy szerokiego grona społecznego. LGD „Dolina Drwęcy”

zamierza aktywizować lokalne społeczeństwo i instytucje do działania w celu jak najlepszego wykorzystania dziedzictwa „naszej Ziemi”.

Potencjał demograficzny i gospodarczy

Obszar naszej Lokalnej Grupy Działania zamieszkuje 32 177 osób. 87,35% mieszka na wsi, co świadczy o typowo wiejskim charakterze obszaru. Najludniejsza jest gmina miejsko-wiejska Kowalewo Pomorskie, licząca 11 346 mieszkańców. Najmniej liczną gminą jest Ciechocin z 3 985 mieszkańcami. Średnia gęstość zaludnienia analizowanego obszaru kształtuje się na poziomie 53 os/km² i jest niższa od średniej powiatu golubsko-dobrzyńskiego, wynoszącej 74 os/km², a także przeszło trzy razy niższa od wskaźnika gęstości zaludnienia dla województwa kujawsko-pomorskiego, który wynosi 115 os/km².

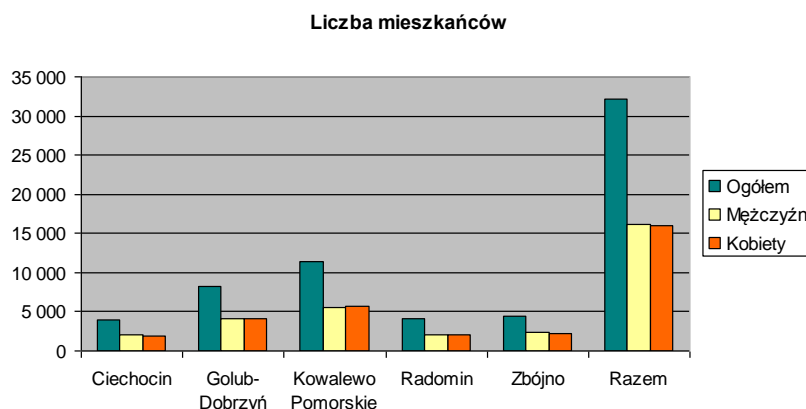
Tab. 5. Ludność na obszarze LGD

Gmina	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ciechocin	3 985	2 021	1 964
Golub-Dobrzyń	8 212	4 151	4 061
Kowalewo Pomorskie	11 346	5 590	5 756
Radomin	4 142	2 108	2 034
Zbójno	4 492	2 307	2 185
Razem	32 177	16 177	16 000

Źródło: WUS Bydgoszcz 2006

Liczbowa przewaga mężczyzn nad kobietami wśród mieszkańców jest niewielka, na 100 kobiet przypada średnio 101 mężczyzn. Graficznie zestawienie to ukazuje wykres.

Wyk.1. Ludność poszczególnych gmin wchodzących w skład LGD

W 2006 r. na obszarze LGD zawarto 225 małżeństw, najwięcej w gminie Kowalewo Pomorskie, zaś najmniej w gminie Ciechocin, 21. Przy 347 urodzeniach i 305 zgonach, przyrost naturalny dla całego terenu LGD jest dodatni i wynosi +42. Szczegółowo te dane prezentuje poniższa tabela.

Tab. 6. Ruch naturalny ludności na obszarze LGD

Gmina	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
Ciechocin	21	38	39	-1
Golub-Dobrzyń	72	103	77	26
Kowalewo Pomorskie	82	128	119	9
Radomin	25	29	36	-7
Zbójno	25	49	34	15
Razem	225	347	305	42

Źródło: WUS Bydgoszcz 2006

W przypadku migracji wewnętrznych także odnotowano dodatnie saldo. W 2006 r. na obszar LGD napłynęło 525 osób, zaś wyemigrowało 454 osoby. Dokładne zestawienie znajduje się w tabeli.

Tab. 7. Migracje wewnętrzne na obszarze LGD

Gmina	Napływ			Odpływ			Saldo
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	
Ciechocin	33	19	14	55	27	28	-22
Golub-Dobrzyń	195	91	104	123	57	66	72
Kowalewo Pomorskie	168	85	83	141	64	77	27
Radomin	69	24	45	64	29	35	5
Zbójno	60	30	30	71	39	32	-11
Razem	525	249	276	454	216	238	71

Źródło: WUS Bydgoszcz 2006

Struktura wieku oraz obciążenie demograficzne ludności w 2006 r. na terenie LGD wypadły dosyć niekorzystnie w stosunku do województwa kujawsko-pomorskiego. Spośród ogółu mieszkańców 24,5% znajdowało się w wieku przedprodukcyjnym, 61,3% było w wieku produkcyjnym a 14,9% miało 65 lat i powyżej. Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosiła ok. 67 osób, podczas gdy w województwie ok. 55 osób. Dane te przedstawia poniższa tabela.

Tab. 8. Obciążenie demograficzne ludności na obszarze LGD

Wyszczególnienie	Ogółem	Wiek						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
		Przedprodukcyjny (0-17 lat)	% całej populacji	Produkcyjny (18-59 k/ 64 m lat)	% całej populacji	Poprodukcyjny (od 65 lat)	% całej populacji	
Ciechocin	3985	1079	27,1	2303	57,8	603	15,1	73
Golub – Dobrzyń	8212	1977	24,1	5073	61,8	1162	14,2	61,9
Kowalewo Pomorskie	11346	2674	23,6	7033	62	1639	14,4	61,3
Radomin	4142	1001	24,2	2500	65,9	641	15,5	65,7
Zbójno	4492	1163	25,9	2578	57,4	751	16,7	74,2
LGD	32177	7894	24,5	19487	61,3	4796	14,9	67,2
Powiat golubsko-dobrzyński	45074	10848	24,1	27831	61,7	6395	14,2	62
Województwo kujawsko-pomorskie	2066371	431113	20,9	1331439	64,4	303819	14,7	55,2

Źródło: GUS 2006

Poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia

Według danych GUS na obszarze LGD w 2006 r. było 2 553 osób pracujących, w tym 1 362 mężczyzn i 1 191 kobiet. Statystyki prowadzone przez GUS nie obejmują jednak podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie. W efekcie, liczba pracujących na naszym obszarze jest zdecydowanie wyższa. Pod względem zatrudnienia zdecydowanie dominuje gmina Kowalewo Pomorskie z 603 osobami pracującymi. Najniższy stopień zatrudnienia występuje w gminie Radomin, gdzie liczba pracujących wynosi 113 osób.

Tab. 9. Pracujący i zarejestrowani bezrobotni na terenie LGD (K – kobiety, M- mężczyźni)

Obszar	Pracujący			Bezrobotni Zarejestrowani			Wskaźnik bezrobocia (%)		
	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem
Ciechocin	136	111	247	164	131	295	15,5	10,5	12,8
Golub-Dobrzyń	171	251	422	478	337	815	20,2	12,4	16,1
Kowalewo Pomorskie	603	673	1276	518	284	802	15,6	7,6	11,4
Radomin	113	117	230	183	147	330	16,4	10,6	13,2
Zbójno	168	210	378	229	226	455	19,9	15,8	16,7
LGD	1191	1362	2553	1572	1125	2697	17,4	10,7	13,8

Źródło: GUS 2006

Z uwagi na brak danych dotyczących stopy bezrobocia dla obszaru LGD wyliczono wskaźnik bezrobocia, ukazujący relację między liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych a liczbą osób w wieku produkcyjnym. Wartość ta jest niższa od stopy bezrobocia, ponieważ obejmuje ludność w wieku produkcyjnym, również tę niepodjęłą pracy zawodowej. Wskaźnik bezrobocia dla obszaru LGD wyniósł na koniec 2006 r. ok. 13,8%. Wartość ta jest trochę wyższa od średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego (12%). Najniższy wskaźnik bezrobocia występuje w Gminie Kowalewo Pomorskie (11,4%), najwyższy natomiast w Gminie Zbójno (16,7%). W każdej z gmin wskaźnik bezrobocia kobiet jest wyższy niż mężczyzn. Różnica waha się między 4,1% (Gmina Zbójno) i 8% (Gmina Kowalewo Pomorskie).

Na obszarze LGD występuje 4 820 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 479,4 km², co stanowi 79,16% całkowitej powierzchni analizowanego terenu. Użytki rolne zajmują 92,99% gospodarstw rolnych. Najwięcej gospodarstw znajduje się w gminach Golub-Dobrzyń oraz Kowalewo Pomorskie (odpowiednio 1 306 i 1 275), zaś najmniej w gminie Ciechocin (685). Przeważają gospodarstwa małe i średnie (do 10 ha). Stanowią one 69,66% wszystkich gospodarstw rolnych, spośród których większość to gospodarstwa indywidualne. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tab. 10. Systematyka gospodarstw rolnych na obszarze LGD

Gmina	Ogółem	do 1 ha	od 1 do 5 ha	od 5 do 10 ha	od 10 do 15 ha	powyżej 15 ha
Ciechocin	685	156	195	136	80	115
Golub-Dobrzyń	1 306	273	361	289	192	191
Kowalewo Pomorskie	1 275	391	313	217	149	205
Radomin	774	136	173	201	116	137
Zbójno	780	205	126	186	129	132
Razem	4 820	1 161	1 168	1 029	666	780

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2002

Istotne znaczenie dla rozwoju obszaru LGD ma sekcja handel i naprawy. To aż 29,9% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Wśród innych branż dobrze

rozwinęte są: przetwórstwo (12,3%), budownictwo (12%), rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (9,9%) czy transport, gospodarka magazynowa i łączność (9,6%). Podobne tendencje rozwojowe branż występują we wszystkich gminach, co świadczy o spójności gospodarczej obszaru LGD. Celem naszej LGD jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności w połączeniu z wykorzystaniem cennych zasobów naturalnych i kulturowych obszaru objętego działalnością Grupy. Szanse na rozwój gospodarczy postrzegamy głównie w rozwoju drobnej przedsiębiorczości, obsługującej rosnący ruch turystyczny (hotele, gospodarstwa agroturystyczne, gastronomia, rękodzieło, stadniny konne itp.), przetwórstwa zdrowych płodów rolnych i ich sprzedaży oraz innych usług, handlu i drobnej produkcji.

Tab. 11. Liczba (%) podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON

Wyszczególnienie	Ciechocin	Golub-Dobrzyń	Kowalewo Pomorskie	Radomin	Zbójno	LGD
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	8,9	13,7	6,3	17,1	9,75	9,9
Przetwórstwo	11	14,5	12,4	12,2	7,7	12,3
Budownictwo	10,3	11,4	12,5	9,1	14,	12,0
Handel i naprawy	28,1	26,3	33,2	23,8	31,6	29,9
Hotele i restauracje	2,1	2,5	1,8	0,6	1	1,8
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	10,3	9,8	9,7	10,4	7,7	9,6
Pośrednictwo finansowe	2,1	2	2,4	1,2	3,6	2,3
Obsługa nieruchomości i firm	4,1	5,4	11	4,3	7,1	7,9

Źródło: GUS 2006

Stan rozwoju infrastruktury wiejskiej

Infrastruktura społeczna

Na terenie LGD znajduje się 26 szkół, w tym 19 szkół podstawowych, 4 gimnazja oraz jedna zasadnicza szkoła zawodowa, technikum oraz liceum ogólnokształcące (w Zespole Szkół w Kowalewie Pomorskim). Ponadto w Kowalewie Pomorskim znajduje się Zaoczne Policealne Studium Zawodowe o specjalnościach Technik rachunkowości i Technik Informatyk. Szkoła jest dobrze wyposażona w sprzęt audiowizualny oraz warsztaty. Szerszą ofertę edukacyjną oferuje, leżące poza terenem LGD, miasto Golub-Dobrzyń. Wykształcenie wyższe mieszkańcy analizowanego obszaru mogą uzyskać w pobliskim Toruniu, Bydgoszczy, a także Włocławku, posiadającym szereg możliwości zdobycia kwalifikacji zawodowych.

Bezpieczeństwa mieszkańców z obszaru LGD strzeże policja oraz 48 jednostek ochotniczych straży pożarnych. Posterunek policji znajduje się w Kowalewie Pomorskim, zaś dla pozostałych gmin ustanowiony został rewir dzielnicowych. Na obszarze LGD znajdują się dwie apteki oraz kilka punktów aptecznych. Usługi medyczne dla mieszkańców świadczone są w Gołubiu-Dobrzyniu oraz większych ośrodkach, takich jak Toruń czy Bydgoszcz.

Głównym ośrodkiem życia kulturalnego w miejsko-wiejskiej gminie Kowalewo Pomorskie jest miejsko-gminny ośrodek kultury, w którego strukturze występuje dom kultury i biblioteka miejska w Kowalewie Pomorskim oraz filie biblioteczne w Pluskowężach, Wielkim Rychnowie i Wielkiej Łące. W zakresie kultury fizycznej i sportu działalność na terenie miasta i gminy prowadzą kluby sportowe, w tym piłkarskie drużyny juniorów i seniorów. W Kowalewie Pomorskim znajduje się stadion wyposażony w pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę nożną oraz wielofunkcyjne boisko asfaltowe do innych gier zespołowych (siatkówki, koszykówki, minikoszykówki, tenisa). Stadion dysponuje pełnym zapleczem socjalnym i widownią. Boiskami przyszkolnymi dysponują wszystkie szkoły podstawowe w gminie, ponadto część szkół dysponuje salami gimnastycznymi.

Infrastruktura techniczna

Z położeniem geograficznym każdego terytorium ściśle wiąże się jego dostępność komunikacyjna. Podstawą funkcjonowania transportu jest właściwie rozbudowana i utrzymywana sieć drogowa. W północno-zachodniej części obszaru LGD znajduje się ważny szlak komunikacyjny, jakim jest droga krajowa nr 15: Toruń - Ostróda, która łączy się z drogą krajową nr 16 Grudziądz – Ostróda – Olsztyn. Droga ta stanowi ważną arterię tranzytu turystycznego zarówno krajowego, jak i międzynarodowego, w tym z Europy Zachodniej na Mazury i do krajów nadbałtyckich. Dla obsługi ruchu turystycznego znaczenie ma także droga Kowalewo – Golub-Dobrzyń – Rypin – Sierpc. Na analizowanym obszarze występują wszystkie rodzaje dróg, od gminnych, których jest najwięcej, po niewielki odcinek drogi krajowej. Stan dróg jest zróżnicowany, podobnie jak nawierzchnia. Prowadzone systematycznie konserwacje dróg gminnych umożliwiają połączenie między poszczególnymi miejscowościami w gminach. Na obszarze LGD, w gminie Kowalewo Pomorskie, znajduje się jeden zelektryfikowany węzeł kolejowy o małym nasileniu ruchu pasażerskiego i towarowego na szlakach. Najważniejszym elementem sieci kolejowej jest linia kolejowa z połączeniami pospiesznymi Poznań–Toruń–Jabłonowo Pom.–Iława–Olsztyn–Białystok, przebiegająca w zachodniej części terenu LGD. Przez analizowany teren przebiega także, obecnie nieczynna, linia lokalna: Kowalewo Pom.–Golub-Dobrzyń–Brodnica. We wschodniej części terenu, znajdującego się na wschodnim brzegu Drwęcy, sieć kolejowa nie występuje.

Prowadzona na obszarze LGD gospodarka odpadami komunalnymi jest niewystarczająca ze względu na brak zorganizowanego systemu zbiórki surowców wtórnych „u źródła” w większości gmin oraz brak zorganizowanego systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych od mieszkańców gmin, co może negatywnie oddziaływać na środowisko. Sieć kanalizacyjna jest słabo rozwinięta. Wprawdzie w Golubiu-Dobrzyniu oraz Kowalewie Pomorskim istnieją oczyszczalnie ścieków, obsługujące największe na terenie LGD skupiska mieszkańców, to jednak w gminach Radomin czy Zbójno wskaźnik ilości ścieków oczyszczanych do poboru wody na cele bytowo-gospodarcze wynosi zaledwie 16% i 10%. Obszar LGD obsługiwany jest przez Zakład Energetyczny Toruń S.A., Rejon Brodnica oraz Rejon Toruń. Do podstawowych problemów związanych z energetyką należy niedostatecznie rozwinięta sieć elektroenergetyczna średniego i niskiego napięcia, niedostateczna liczba stacji transformatorowych o napięciu 15/ 0,4 kV, nadmierne wydłużenie linii przesyłowych oraz zły stan techniczny niektórych odcinków sieci i urządzeń. Wszystko to prowadzi do niepewności zasilania, skutkiem czego dochodzi do dużych spadków napięć, dużej awaryjności oraz ograniczeń w dostawie mocy. Głównym operatorem telefonii na obszarze LGD jest Telekomunikacja Polska S.A. Teren powiatu stelefonizowany jest w ok. 90 %. Stan sieci napowietrznych i ziemnych w opinii operatora sieci uważany jest za dobry.

Specyfika obszaru

Obszar Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” wyróżnia się na tle regionalnym i ponadregionalnym. Bogata historia, kultura oraz wyjątkowe warunki przyrodnicze czynią ten teren atrakcyjnym inwestycyjnie i turystycznie. Możemy pochwalić się osobliwościami na krajową skalę w zakresie przyrody, czego przykładem są chociażby „Drumliny Zbójeńskie” – wydłużone, równoległe wały, rozdzielające podmokłe obniżenia. Rzadką formą ukształtowania krajobrazu jest także Oz Lisewski. Rzeka Drwęca jest największym rezerwatem chroniącym ryby i ich środowisko wodne w Polsce. Pod ochroną znajdują się tam ryby łososiowate (łosoś, troć, pstrąg) oraz certy (karpionate). Rezerwat jest także środowiskiem dla rzadkiego minoga rzeczno-głazowego. Drwęca to również malowniczy szlak wodny, na którym odbywa się m.in. międzynarodowy spływ kajakowy. 42,65% powierzchni obszaru LGD jest prawnie chroniona, co świadczy o wyjątkowości tego terenu. Specyfika omawianego obszaru odnosi się także do dziedzictwa historyczno-kulturowego. „Dolina Drwęcy” bogata jest w zabytkowe dworki i pałace, nierzadko z parkami, kościoły i kapliczki, stare chaty, młyny i grodziska. Ponadto teren ten kryje wiele stanowisk archeologicznych, do tej pory nie zbadanych. Na obszarze LGD znajduje się jeden z ośrodków Fryderyka Chopina – utworzony jako drugi po Żelazowej Woli, w Szafarni. To właśnie tu Chopin skomponował pierwsze cztery mazurki. Wyjątkowość naszej Małej Ojczyzny zawdzięczamy też napływowi ludności z Mazowsza, Kielecczyny, Lubelskiego, Kurpiów, z Niemiec, czy repatriantów z Buga. Razem z nimi przenieśli się tu ich obyczaje i mowa. Fakt, iż teren LGD często znajdował się w obszarze nadgranicznym, sprawił, że dużo bardziej, aniżeli w innych regionach, mieszały się tu kultury, zwyczaje i tradycje.

Specyficzne, ale i jednocześnie spójne uwarunkowania przyrodniczo-środowiskowe oraz społeczno-gospodarcze analizowanego obszaru nadają mu unikalne cechy, dzięki którym wyróżniając się spośród innych, może w pełni wykorzystywać posiadany potencjał i wejść na drogę szybkiego wzrostu, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców. Powyższe uwarunkowania przesądzają o spójności całego terenu, umacniają dodatkowo współpracą mieszkańców w zakresie tworzenia strategii rozwoju oraz przejawianą przez nich aktywnością i coraz większym zaangażowaniem w projekty dotyczące ich regionu. Zaangażowanie przedstawicieli wszystkich trzech sektorów świadczy o żywotności interesów na obszarze LGD oraz samoświadomości jego mieszkańców zainteresowanych losami swego miejsca zamieszkania.

Pomimo, iż na obszarze LGD realizowano już wcześniej przedsięwzięcie typu Leader, w ramach Pilotażowego Programu Leader +, to jednak koniecznym jest podejmowanie dalszych działań zmierzających do wzmocnienia integracji i chęci współdziałania sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego, pochodzących w szczególności z różnych gmin obszaru LGD. Wcześniejsze doświadczenia wskazują, iż bardzo popularne są z reguły przedsięwzięcia podejmowane i ograniczające się do jednej miejscowości i jednej organizacji. Zaobserwowano jednak zmianę takiego podejścia wśród części podmiotów działających na obszarze LGD, które w przyszłości będą zapewne stanowiły istotny czynnik integrujący w przyszłych podejmowanych w ramach LSR operacji.

III. Analiza SWOT obszaru objętego LSR

Wyznaczenie celów, określenie kierunków i planowanie zmian w przyszłości jest możliwe dzięki identyfikacji głównych problemów gmin, a także szczegółowej analizie ich słabych i mocnych stron oraz możliwości i zagrożeń, mogących wystąpić w trakcie

ureczywistniania wyrażonych w strategii celów. Analiza SWOT pozwala na zdefiniowanie występujących w gminach problemów, dzięki czemu możliwe jest znalezienie rozwiązań, wykorzystujących potencjał poszczególnych gmin oraz wzajemną między nimi współpracę. Służąc do porządkowania informacji, bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego, jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej.

W celu dokonywania analizy SWOT a następnie wskazania preferowanych celów rozwojowych i wynikających z nich propozycji przedsięwzięć wspieranych w ramach LSR, powołano robocze grupy tematyczne, w których mógł uczestniczyć każdy zainteresowany mieszkaniec lub działacz z obszaru LGD (nabór członków grup tematycznych był naborem otwartym). Były to następujące robocze grupy tematyczne: Grupa Robocza dla obszaru „Rozwój i promocja przedsiębiorczości”, Grupa Robocza dla obszaru „Zasoby przyrodnicze, turystyka, rekreacja i sport”, Grupa Robocza dla obszaru „Kultura, sztuka, dziedzictwo kulturowe i historyczne”, Grupa Robocza dla obszaru „Edukacja, zasoby ludzkie, rozwój społeczeństwa informacyjnego”. W wyniku prac w/w grup roboczych oraz konsultacji prowadzonych z innymi przedstawicielami obszaru LGD, w tym w szczególności wniosków pojawiających się podczas dyskusji w ramach wewnętrznych struktur LGD, przyjęto, iż wizją partnerstwa „Dolina Drwęcy” jest zapewnienie na jego obszarze dobrych warunków życia, dzięki stworzeniu na nim dużej różnorodności działalności gospodarczej, opartej na optymalnym wykorzystaniu bogactwa naturalnego, historycznego i kulturowego.

Poniższa tabela zawiera analizę SWOT dla obszaru LGD „Dolina Drwęcy”.

Tab. 12. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wysokie walory krajobrazowo – przyrodnicze; ▪ liczne atrakcyjne zasoby historyczno-kulturowe; ▪ czyste środowisko naturalne; ▪ brak uciążliwego przemysłu, a szczególnie zakładów uciążliwych dla środowiska, - gościnni i przyjaźni mieszkańcy; ▪ liczne indywidualne gospodarstwa produkujące zdrową żywność; ▪ aktywnie działające organizacje pozarządowe (w tym organizacje specjalizujące się w wybranych dziedzinach np. kulturze, sztuce); ▪ liczne imprezy cykliczne; ▪ korzystne położenie względem ośrodków miejskich oraz sieci komunikacyjnej; ▪ przywiązanie ludności do terenu zamieszkania; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mała liczba przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych; ▪ niewielka liczba przedsięwzięć realizowanych z udziałem partnerów; ▪ niski poziom współdziałania pomiędzy organizacjami z terenu LGD w ramach jednej gminy, a szczególnie zaś w ramach całego obszaru LGD; ▪ mała liczba przedsięwzięć wykraczających korzyściami lub skalą oddziaływania ponad jedną miejscowość, a szczególnie dotyczące całego obszaru LGD; ▪ słaba promocja zasobów przyrodniczych (w tym braki odpowiedniego oznakowania); ▪ niski stopień wykorzystania posiadanych zasobów przyrodniczych w działalności społeczno-gospodarczej; ▪ słaba promocja zasobów historyczno-kulturowych (w tym braki odpowiedniego oznakowania);

<ul style="list-style-type: none"> ▪ otwartość na innowacje. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niski stopień wykorzystania posiadanych zasobów historyczno-kulturowych w działalności społeczno-gospodarczej; ▪ relatywnie wysoki poziom bezrobocia; ▪ niska aktywność kulturalna, sportowa i rekreacyjna na terenie LGD; ▪ niski poziom edukacji i kwalifikacji mieszkańców, w tym wiedzy specjalistycznej wspierającej rozwój społeczno-gospodarczy; ▪ braki i zły stan infrastruktury kulturalnej, turystycznej, rekreacyjno-sportowej i społecznej i jej wyposażenia (służącej podtrzymaniu, propagowaniu i rozwojowi m.in. kultury, turystyki, rekreacji, sportu); ▪ relatywnie niski poziom przedsiębiorczości; ▪ mała liczba nowopowstających działalności gospodarczych; ▪ niewystarczająca liczba miejsc pracy; ▪ niska aktywność rolników w zakresie różnicowania prowadzonej działalności w kierunku nierolniczym (tworzenia dodatkowej pozarolniczej działalności); ▪ duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych; ▪ brak wsparcia rozwoju przedsiębiorczości, w tym specjalistycznych szkoleń i doradztwa. ▪ niski stopień wykorzystania/zaangażowania przez podmioty (organizacje, mieszkańców) własnych środków/zasobów do realizowanych przedsięwzięć (operacji) – ograniczone umiejętności pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost znaczenia turystyki w gospodarce (stworzenie nowych podmiotów gospodarczych, miejsc pracy, źródeł dochodu), ▪ poprawa stanu zasobów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ubożenie części społeczeństwa, ▪ degradacja środowiska i dewastacja zabytków, ▪ migracje młodzieży z terenów wiejskich

<p>naturalnych i historyczno-kulturowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wypromowanie posiadanych zasobów (zarówno na zewnątrz jak i wśród mieszkańców – podniesienie ich świadomości), ▪ podniesienie świadomości w kwestii produktów lokalnych, w tym zdrowej żywności i możliwości czerpania z tego źródła dochodu m.in. przez indywidualne gospodarstwa rolne, ▪ wzrost zamożności społeczeństwa, ▪ wzrost różnorodności form gospodarowania, ▪ przyciągnięcie kapitału zewnętrznego na obszary wiejskie, ▪ upowszechnienie różnorodnych form kultury, sportu i rekreacji, ▪ rozwój funkcji osiedleńczej, ▪ - fundusze zewnętrzne finansujące rozwój lokalny, w tym rozwój obszarów wiejskich 	<p>do miast,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pogarszająca się sytuacja w rolnictwie, ▪ patologie społeczne, ▪ przepisy prawne ograniczające swobodę prowadzenia działalności gospodarczej, ▪ niepewność warunków prawnych i ekonomicznych, ▪ „odchodzące” starsze pokolenie dysponujące wiedzą na temat naszego dziedzictwa kulturowego, ▪ brak zdyscyplinowania mieszkańców / organizacji z terenu LGD w zakresie składania wniosków o współfinansowanie w ramach LSR (wnioski wpływające po wymaganym terminie mogą całkowicie destabilizować przyjęte harmonogramy realizacji LSR oraz prace organów LGD); ▪ niewłaściwa realizacja operacji, które uzyskały wsparcie w ramach LSR, ze względu na brak doświadczenia wnioskodawców w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych; ▪ pojawiające się zarzuty społeczne wskazujące na udzielanie wsparcia w ramach LSR tylko wąskiej grupie podmiotów i spowodowany tym negatywny odbiór społeczny LSR
---	---

Zaprezentowana wyżej analiza pozwala na wysunięcie wniosku, iż poprzez zaangażowanie i współdziałanie sektorów publicznego, gospodarczego i pozarządowego na rzecz rozwoju lokalnego z wykorzystaniem zasobów i potencjału obszaru „Doliny Drwęcy” możliwe jest podniesienia poziomu jakości życia na obszarze LGD „Doliny Drwęcy”, zwiększenie jego atrakcyjności turystycznej, co jeszcze bardziej sprzyjać będzie rozwojowi społeczno-gospodarczego obszaru „Doliny Drwęcy”. Po to aby możliwym było lepsze wykorzystanie posiadanych mocnych stron, z jednoczesnym ograniczaniem lub eliminowaniem negatywnych istniejących stron słabych, w odniesieniu do rysujących się szans i zagrożeń, niezwykle istotnym jest aby zadania (operacje), które wskazywane będą do realizacji w ramach niniejszej strategii, były wybierane w szczególności z uwzględnieniem następujących elementów:

- Terminowość złożenia wniosku - pozwoli zmniejszyć zagrożenie braku zdyscyplinowania mieszkańców / organizacji z terenu LGD w zakresie składania

wniosek o współfinansowanie w ramach LSR (wnioski wpływające po wymaganym terminie mogą całkowicie destabilizować przyjęte harmonogramy realizacji LSR oraz prace organów LGD);

- Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych – pozwoli zmniejszyć zagrożenie niewłaściwej realizacji operacji, które uzyskały wsparcie (wybrane zostały) w ramach LSR, ze względu na brak doświadczenia wnioskodawców w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych;
- Liczba operacji zgłoszonych przez wnioskodawcę, które wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD – pozwoli zmniejszyć zagrożenie pojawienia się zarzutów społecznych wskazujących na udzielanie wsparcia w ramach LSR tylko wąskiej grupie podmiotów i spowodowanego tym negatywnego odbioru społecznego LSR;
- Wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji - pozwoli osłabić słabą stronę niskiego stopnia wykorzystania/zaangażowania przez podmioty (organizacje, mieszkańców) własnych środków/zasobów do realizowanych przedsięwzięć (operacji) – ograniczone umiejętności pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania oraz dodatkowo pozwoli rozdysponować środki LSR na większą liczbę operacji co również pozwoli zmniejszyć zagrożenie pojawienia się zarzutów społecznych wskazujących na udzielanie wsparcia w ramach LSR tylko wąskiej grupie podmiotów i spowodowanego tym negatywnego odbioru społecznego LSR;
- Korzyści lub zasięg oddziaływania operacji - pozwoli osłabić słabą stronę małej liczby przedsięwzięć wykraczających korzyściami lub skalą oddziaływania ponad jedną miejscowość, a szczególnie dotyczące całego obszaru LGD;
- Udział partnerów w realizacji operacji - pozwoli osłabić słabą stronę niskiego poziomu współdziałania pomiędzy organizacjami z terenu LGD w ramach jednej gminy, a szczególnie zaś w ramach całego obszaru LGD;
- Wpływ na promocję zasobów przyrodniczych lub historyczno-kulturowych istniejących na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” - pozwoli osłabić słabą stronę słabej promocji zasobów przyrodniczych, historyczno-kulturowych;
- Wpływ na propagowanie kultury lub sportu lub rekreacji na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” - pozwoli osłabić słabą stronę niskiej aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na terenie LGD, zwiększyć możliwości aktywnego i pro-rozwojowego spędzania wolnego czasu integrując bardziej społeczność zamieszkującą obszar LGD;
- Wpływ operacji na stan infrastruktury kulturalnej lub turystycznej lub rekreacyjno-sportowej na obszarze LGD - pozwoli osłabić słabą stronę braku i złego stanu infrastruktury kulturalnej, turystycznej, rekreacyjno-sportowej i społecznej i jej wyposażenia (służącej podtrzymaniu, propagowaniu i rozwojowi m.in. kultury, turystyki, rekreacji, sportu);
- Liczba tworzonych miejsc pracy - pozwoli osłabić słabą stronę niewystarczającej liczby miejsc pracy.

IV. Cele ogólne i szczegółowe LSR oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia

Diagnoza i analiza SWOT wskazały wyraźny potencjał rozwojowy obszaru LGD. W oparciu o ich wyniki, przy współudziale społeczności lokalnej, podczas opracowywania LSR wybrano dwa cele strategiczne, określając w ich ramach cele szczegółowe i działania operacyjne, służące ich realizacji. Są to:

Cel ogólny: I. Poprawa jakości życia mieszkańców i integracji obszaru „Dolina Drwęcy”

Cel szczegółowy: I.1. Wzrost zamożności społeczeństwa poprzez stymulowanie różnorodności gospodarczej i tworzenie nowych miejsc pracy

Cel szczegółowy: I.2. Propagowanie kultury, sportu i rekreacji oraz rozwój infrastruktury służących poprawie jakości życia mieszkańców i wzmocnieniu ich integracji

Cel szczegółowy: I.3. **Zwiększenie dostępności infrastruktury sprzyjającej kultywowaniu kultury, tradycji i integracji społecznej oraz poprawa ich jakości i bezpieczeństwa.**

Cel ogólny: II. Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru „Doliny Drwęcy” poprzez właściwą promocję i wykorzystanie posiadanych zasobów

Cel szczegółowy: II.1. Rozwój bazy turystycznej i okołoturystycznej z wykorzystaniem zasobów obszaru „Doliny Drwęcy”

Cel szczegółowy: II.2. Promocja obszaru i zasobów „Doliny Drwęcy”

Cel szczegółowy: II.3. **Zwiększenie dostępności i oferty miejsc wypoczynku i rekreacji.**

W ramach w/w celów przewiduje się szereg różnych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych i ogólnych. W sposób całościowy powyższe, prezentuje matryca logiczna LSR, którą zamieszczono poniżej.

Matryca logiczna Lokalnej Strategii Rozwoju

Cel ogólny	Wskaźnik oddziaływania	Źródło weryfikacji	Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Źródło weryfikacji	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Źródło weryfikacji
I. Poprawa jakości życia mieszkańców i integracji obszaru „Dolina Drwęcy”	<p>Odsetek osób / podmiotów postrzegających, iż zwiększyła się integracja społeczności lokalnej na obszarze LGD</p> <p>(% badanych)</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: wzrost o min. 2% w stosunku do danych z 2011 r.</p>	<p>Na podstawie: badania / dane własne LGD, dane od osób / podmiotów działających na obszarze LGD</p>	I.1. Wzrost zamożności społeczeństwa poprzez stymulowanie różnorodności gospodarczej i tworzenie nowych miejsc pracy	<p>Liczba osób / podmiotów, które uczestniczyły w działaniach o charakterze szkoleniowo-doradczym służących podejmowaniu / rozwojowi działalności gospodarczej / różnicowaniu kierunku nierolniczym</p> <p>(osoby / podmioty)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 25</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>	Stymulowanie różnorodności gospodarczej i tworzenie nowych miejsc pracy	<p>Liczba działań o charakterze szkoleniowo-doradczym służących podejmowaniu / rozwojowi działalności gospodarczej / różnicowaniu kierunku nierolniczym (np. szkolenia, zorganizowane doradztwo)</p> <p>(szt.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 3</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>
				<p>Liczba odbiorców działań o charakterze informacyjno-wydawniczym służących propagowaniu działalności gospodarczej / promocji lokalnej działalności (np. nakład</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>		<p>Liczba działań o charakterze informacyjno-wydawniczym służących propagowaniu działalności gospodarczej / promocji lokalnej działalności (np. publikacja materiałów</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>

				<p>opublikowanych materiałów informacyjno – promocyjnych)</p> <p>(osoby / egz.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 6 000</p>			<p>informacyjno – promocyjnych)</p> <p>(szt.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 2</p>	
			<p>Liczba stworzonych miejsc pracy powstałych w ramach utworzonych/rozwinętych działalności gospodarczych/ gospodarstw rolnych, które podjęły działalność pozarolniczą</p> <p>(osoby/szt.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 8</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>		<p>Liczba utworzonych/rozwinętych działalności gospodarczych / gospodarstw rolnych, które podjęły działalność pozarolniczą</p> <p>(szt.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 8</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>	
			<p>I.2. Propagowanie kultury, sportu i rekreacji oraz rozwój infrastruktury służących poprawie jakości życia mieszkańców i wzmocnieniu ich</p>	<p>Liczba osób / podmiotów, które uczestniczyły w działaniach o charakterze szkoleniowo – warsztatowym służących podniesieniu wiedzy, w szczególności w</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>	<p>Propagowanie kultury, sportu i rekreacji oraz rozwój lokalnej infrastruktury</p>	<p>Liczba działań o charakterze szkoleniowo – warsztatowym służących podniesieniu wiedzy, w szczególności w zakresie kultury / sportu / rekreacji (np. szkolenia,</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>

			integracji	zakresie kultury / sportu / rekreacji (osoby / podmioty) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 1042			warsztaty) (szt.) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 5	
				Liczba uczestników wydarzeń o charakterze kulturalnym / rekreacyjnym / sportowym (określone w oparciu o deklaracje organizatorów) (osoby / podmioty) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 5030	Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR		Liczba wydarzeń o charakterze kulturalnym / rekreacyjnym / sportowym (szt.) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 10	Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR
				Liczba wydarzeń o charakterze kulturalnym/rekreacyjnym/sportowym, w ramach których wykorzystano otrzymane wsparcie/doposażenie (szt.) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa	Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR		Liczba wspartych/doposażonych organizacji/zespołów propagujących kulturę/sport/rekreację (szt.) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 4	Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR

				w 2015 r.: 25				
				<p>Liczba osób korzystających z wybudowanych/ wyremontowanych/ wyposażonych obiektów infrastruktury o charakterze społeczno-kulturalnym/ sportowym/ rekreacyjnym</p> <p>(osoby/podmioty)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 10000</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>		<p>Liczba wybudowanych/wyremontowanych/wyposażonych obiektów infrastruktury o charakterze społeczno-kulturalnym / sportowym / rekreacyjnym</p> <p>(szt.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 27</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>
				<p>Liczba osób korzystających z zagospodarowanych oraz ukształtowanych obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców</p> <p>(osoby/podmioty)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>		<p>Liczba zagospodarowanych oraz ukształtowanych obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców</p> <p>(szt.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>

				w 2015 r.: 500000			w 2015 r.: 4	
I.3. Zwiększenie dostępności infrastruktury sprzyjającej kultywowaniu kultury, tradycji i integracji społecznej oraz poprawa ich jakości i bezpieczeństwa	liczba osób korzystających z wyremontowanych/ wyposażonych obiektów infrastruktury sprzyjającej kultywowaniu kultury, tradycji i integracji społecznej, w których poprawiła się ich jakość i bezpieczeństwo (osoby / podmioty) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 3500	Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR	Tworzenie infrastruktury sprzyjającej kultywowaniu kultury, tradycji i integracji społecznej oraz poprawa ich jakości i bezpieczeństwa	Liczba wyremontowanych/ wyposażonych obiektów infrastruktury sprzyjającej kultywowaniu kultury, tradycji i integracji społecznej, w których poprawiła się ich jakość i bezpieczeństwo (szt.) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 12	Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR			
		Liczba uczestników wydarzeń sprzyjających kultywowaniu kultury, tradycji i integracji społecznej (osoby / podmioty) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 6000				Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR	liczba wydarzeń sprzyjających kultywowaniu kultury, tradycji i integracji społecznej (szt.) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 10	Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR

II. Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru „Doliny Drwęcy” poprzez właściwą promocję i wykorzystanie posiadanych zasobów	<p>Odsetek osób / podmiotów postrzegających obszar LGD za atrakcyjny turystycznie</p> <p>(% badanych)</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: wzrost o min. 2% w stosunku do danych z 2011 r.</p>	<p>Na podstawie: badania / dane własne LGD / dane podmiotów / osób działających w branży turystycznej / okołoturystycznej</p>	II.1. Rozwój bazy turystycznej i okołoturystycznej z wykorzystaniem zasobów obszaru „Doliny Drwęcy”	<p>Liczba osób / podmiotów, które uczestniczyły w działaniach szkoleniowo-doradczych służących podejmowaniu / rozwojowi działalności turystycznej / okołoturystycznej</p> <p>(osoby / podmioty)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 46</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>	Rozwój bazy turystycznej i okołoturystycznej	<p>Liczba działań o charakterze szkoleniowo-doradczym służących podejmowaniu / rozwojowi działalności turystycznej / okołoturystycznej (np. szkolenia, zorganizowane doradztwo)</p> <p>(szt.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 2</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>
				<p>Liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych/wyposażonych obiektów o charakterze turystycznym/okołoturystycznym</p> <p>(osoby / podmioty)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 15000</p>			<p>Liczba wybudowanych / wyremontowanych / oznakowanych / wyposażonych obiektów o charakterze turystycznym / okołoturystycznym</p> <p>(szt.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 10</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>

			II.2. Promocja obszaru i zasobów „Doliny Drwęcy”	<p>Liczba uczestników wydarzeń w ramach, których promowano obszar i zasoby „Doliny Drwęcy” (określone w oparciu o deklaracje organizatorów)</p> <p>(osoby / podmioty)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 54000</p>	<p>Na podstawie: dane własne organizatora wydarzenia, dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>	Promocja lokalnych zasobów	<p>Liczba wydarzeń w ramach, których promowano obszar i zasoby „Doliny Drwęcy”</p> <p>(szt.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 3</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>
				<p>Liczba odbiorców działań o charakterze informacyjno-wydawniczym służących promocji obszar i zasobów „Doliny Drwęcy” (np. nakład opublikowanych materiałów informacyjno – promocyjnych)</p> <p>(osoby / egz.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 200 000</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>		<p>Liczba działań o charakterze informacyjno-wydawniczym służących promocji obszar i zasobów „Doliny Drwęcy” (np. publikacja materiałów informacyjno – promocyjnych)</p> <p>(szt.)</p> <p>Stan początkowy (2009 r.): 0</p> <p>Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 5</p>	<p>Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR</p>

			II.3 zwiększenie dostępności i oferty miejsc wypoczynku i rekreacji	Liczba osób korzystających z utworzonych miejsc wypoczynku, rekreacji (osoby/podmioty) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 5000	Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR	Tworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji	Liczba utworzonych miejsc wypoczynku i rekreacji (szt.) Stan początkowy (2009 r.): 0 Szacunkowa wartość docelowa w 2015 r.: 15	Na podstawie: dane uzyskane od beneficjentów, dane własne LGD, dane SW / ARiMR
--	--	--	--	--	--	--	---	--

Uwagi: podane wskaźniki, w szczególności wskaźniki produktu i rezultatu, dotyczą operacji zrealizowanych w ramach LSR.

Wskazane powyżej przedsięwzięcia, odpowiednio dla:

Cel ogólny: I. Poprawa jakości życia mieszkańców i integracji obszaru „Dolina Drwęcy”

Cel szczegółowy: I.1. Wzrost zamożności społeczeństwa poprzez stymulowanie różnorodności gospodarczej i tworzenie nowych miejsc pracy

Przedsięwzięcie 1: Stymulowanie różnorodności gospodarczej i tworzenie nowych miejsc pracy

obejmuje w szczególności działania:

- organizacja szkoleń i innych operacji o charakterze edukacyjnym, warsztatowym i doradczym dla podmiotów z obszaru objętego LSR nakierowanych na rozwój przedsiębiorczości i różnicowanie działalności w kierunku nierolniczym;
- propagowanie działalności gospodarczej oraz promocja lokalnej wytwórczości i wskazywanie dobrych praktyk w wykorzystaniu lokalnych zasobów do rozwoju gospodarczego i tworzenia miejsc pracy;
- podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej oraz różnicowanie działalności w kierunku pozarolniczej;

Grupami docelowymi dla w/w przedsięwzięcia są: sektor społeczny, sektor gospodarczy, sektor publiczny.

W/w przedsięwzięcie może być realizowane w ramach działań osi 4 Leader: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Odnowa i rozwój wsi”, „Małe projekty”, „Wdrażanie projektów współpracy”, „Nabywanie umiejętności i aktywizacja”.

Cel szczegółowy: I.2. Propagowanie kultury, sportu i rekreacji oraz rozwój infrastruktury służących poprawie jakości życia mieszkańców i wzmocnieniu ich integracji

Przedsięwzięcie 2: Propagowanie kultury, sportu i rekreacji oraz rozwój lokalnej infrastruktury

obejmuje w szczególności działania:

- organizacja szkoleń i innych operacji o charakterze edukacyjnym, warsztatowym i doradczym dla podmiotów z obszaru objętego LSR, służących podniesieniu wiedzy i umiejętności mieszkańców i lokalnych organizacji działających na ich rzecz, w tym tworzenie możliwości dostępu do sieci Internet;
- organizację imprez kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych;
- tworzenie i rozwój infrastruktury o charakterze społeczno-kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym służącej ogółowi mieszkańców wraz z jej wyposażeniem, w tym podejmowanie działań związanych z kształtowaniem i dostosowywaniem przestrzeni publicznej do potrzeb mieszkańców i poprawy estetyki wsi;

Grupami docelowymi dla w/w przedsięwzięcia są: sektor społeczny, sektor gospodarczy, sektor publiczny.

W/w przedsięwzięcie może być realizowane w ramach działań osi 4 Leader: „Odnowa i rozwój wsi”, „Małe projekty”, „Wdrażanie projektów współpracy”, „Nabywanie umiejętności i aktywizacja”.

Cel szczegółowy: I.3. Zwiększenie dostępności infrastruktury sprzyjającej kultywowaniu kultury, tradycji i integracji społecznej oraz poprawa ich jakości i bezpieczeństwa.

Przedsięwzięcie 3: Tworzenie infrastruktury sprzyjającej kultywowaniu kultury, tradycji i integracji społecznej oraz poprawa ich jakości i bezpieczeństwa.

obejmuje w szczególności działania:

- organizacja szkoleń i innych operacji o charakterze edukacyjnym, warsztatowym i doradczym dla podmiotów z obszaru objętego LSR, służących podniesieniu wiedzy i umiejętności mieszkańców i lokalnych organizacji działających na ich rzecz, w tym tworzenie możliwości dostępu do sieci Internet;
- organizację imprez kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych;
- tworzenie i rozwój infrastruktury o charakterze społeczno-kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym służącej ogółowi mieszkańców wraz z jej wyposażeniem, w tym podejmowanie działań związanych z kształtowaniem i dostosowywaniem przestrzeni publicznej do potrzeb mieszkańców i poprawy estetyki wsi;

Grupami docelowymi dla w/w przedsięwzięcia są: sektor społeczny, sektor gospodarczy, sektor publiczny.

W/w przedsięwzięcie może być realizowane w ramach działań osi 4 Leader: „Odnowa i rozwój wsi”, „Małe projekty”, „Wdrażanie projektów współpracy”, „Nabywanie umiejętności i aktywizacja”

Cel ogólny: II. Wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru „Doliny Drwęcy” poprzez właściwą promocję i wykorzystanie posiadanych zasobów

Cel szczegółowy: II.1. Rozwój bazy turystycznej i okołoturystycznej z wykorzystaniem zasobów obszaru „Doliny Drwęcy”

Przedsięwzięcie 4: Rozwój bazy turystycznej i okołoturystycznej

obejmuje w szczególności działania:

- organizacja szkoleń i innych operacji o charakterze edukacyjnym, warsztatowym i doradczym dla podmiotów z obszaru objętego LSR, nakierowanych na tworzenie i rozwój działalności turystycznej i okołoturystycznej
- podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej oraz różnicowanie działalności w kierunku pozarolniczej przyczyniającej się do rozwoju bazy turystycznej i okołoturystycznej
- inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług opartych na lokalnych zasobach lub lokalnym dziedzictwie, w tym kulturowym, historycznym lub przyrodniczym, albo podnoszenie jakości takich produktów;
- budowa, odbudowa, remont, oznakowanie lub wyposażenie małej infrastruktury turystycznej (w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych lub biwakowych, szlaków wodnych, szlaków rowerowych, szlaków konnych, ścieżek spacerowych lub dydaktycznych oraz miejsc rekreacji przeznaczonych do użytku publicznego, w tym urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku)
- zachowanie (odnowienie), odtworzenie, zabezpieczenie lub oznakowanie cennego, lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego, krajobrazowego lub przyrodniczego (w szczególności przez: odbudowę albo odnowienie lub oznakowanie budowli lub obiektów małej architektury wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków; odnowienie dachów lub elewacji zewnętrznych budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków; tworzenia i rozwoju lokalnych muzeów wraz z ich

wyposażeniem, rewitalizację budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawianie lub konserwację lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci; odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków)

Grupami docelowymi dla w/w przedsięwzięcia są: sektor społeczny, sektor gospodarczy, sektor publiczny.

W/w przedsięwzięcie może być realizowane w ramach działań osi 4 Leader: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Odnowa i rozwój wsi”, „Małe projekty”, „Wdrażanie projektów współpracy”, „Nabywanie umiejętności i aktywizacja”.

Cel szczegółowy: II.2. Promocja obszaru i zasobów „Doliny Drwęcy”

Przedsięwzięcie 5: Promocja lokalnych zasobów

obejmuje w szczególności działania:

- ⇒ organizację imprez kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych służących promocji obszaru i zasobów „Doliny Drwęcy”;
- ⇒ promocję lokalnej twórczości, dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego;
- ⇒ tworzenie i rozwój bazy informacyjnej służącej promocji obszaru i zasobów „Doliny Drwęcy” poprzez działalność informacyjno-wydawniczą (strony www, publikacje tematyczne, bazy informacyjne, biuletyny, itp.);

Grupami docelowymi dla w/w przedsięwzięcia są: sektor społeczny, sektor gospodarczy, sektor publiczny.

W/w przedsięwzięcie może być realizowane w ramach działań osi 4 Leader: „Odnowa i rozwój wsi”, „Małe projekty”, „Wdrażanie projektów współpracy”, „Nabywanie umiejętności i aktywizacja”

Cel szczegółowy: II.3. Zwiększenie dostępności i oferty miejsc wypoczynku i rekreacji

Przedsięwzięcie 6: Tworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji

obejmuje w szczególności działania:

- ⇒ organizacja szkoleń i innych operacji o charakterze edukacyjnym, warsztatowym i doradczym dla podmiotów z obszaru objętego LSR, służących podniesieniu wiedzy i umiejętności mieszkańców i lokalnych organizacji działających na ich rzecz, w tym tworzenie możliwości dostępu do sieci Internet;
- ⇒ tworzenie i rozwój infrastruktury o charakterze społeczno-kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym służącej ogółowi mieszkańców wraz z jej wyposażeniem, w tym podejmowanie działań związanych z kształtowaniem i dostosowywaniem przestrzeni publicznej do potrzeb mieszkańców i poprawy estetyki wsi;
- ⇒ zachowanie (odnowienie), odtworzenie, zabezpieczenie lub oznakowanie cennego, lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego, krajobrazowego lub przyrodniczego (w szczególności przez: odbudowę albo odnowienie lub oznakowanie budowli lub obiektów małej architektury wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków; odnowienie dachów lub elewacji zewnętrznych budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków; tworzenia i rozwoju lokalnych muzeów wraz z ich wyposażeniem, rewitalizację budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawianie lub konserwację lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci; odnawianie

elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków)

Grupami docelowymi dla w/w przedsięwzięcia są: sektor społeczny, sektor gospodarczy, sektor publiczny.

W/w przedsięwzięcie może być realizowane w ramach działań osi 4 Leader: „Odnowa i rozwój wsi”, „Małe projekty”, „Wdrażanie projektów współpracy”, „Nabywanie umiejętności i aktywizacja”

Powyższe cele szczegółowe nr I.1, I.2, I.3, II.1, II.2, II.3 obejmują ponadto następujące działania służące realizacji tych celów:

- powołanie i funkcjonowanie biura LGD
- szkolenia pracowników LGD, członków Zarządu LGD oraz członków Rady LGD służących poprawie efektywności działania
- prowadzenie badań dotyczących obszaru objętego LSR
- informowanie o obszarze objętym LSR, realizacji LSR oraz działalności LGD
- przygotowania projektów współpracy służących realizacji celów LSR

Grupami docelowymi dla w/w działań są: sektor społeczny, sektor gospodarczy, sektor publiczny, w tym pracownicy LGD, członkowie Zarządu LGD oraz członkowie Rady LGD.

W/w przedsięwzięcia mogą być realizowane w ramach działań osi 4 Leader: „Koszty bieżące LGD”, „Wdrażanie projektów współpracy”, „Nabywanie umiejętności i aktywizacja”,

Pod pojęciem grup docelowych w ramach:

- sektora społecznego rozumie się w szczególności: osobę prawną albo jednostkę organizacyjną organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną: (a) działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych, (b) utworzonych na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacją albo stowarzyszeniem; osobę fizyczną; inne;
- sektor publiczny rozumie się w szczególności: jednostki samorządu terytorialnego; inne;
- sektor gospodarczy rozumie się w szczególności: osoby lub podmioty prowadzące działalność gospodarczą lub taką działalność uruchamiającą; inne.

Przy definiowaniu planowanych przedsięwzięć kierowano się zasadą, aby nie były one zbyt szczegółowo sformułowane i tym samym nie ograniczały dostępu do możliwego wsparcia żadnemu podmiotowi, który chce realizować cele niniejszej LSR oraz nie przyczyniały się do eliminacji pojawiających się w przyszłości twórczych i innowacyjnych operacji, które efektywnie realizować będą założone cele szczegółowe i ogólne LSR. Gwarancją wyboru operacji najskuteczniej przyczyniających się do osiągnięcia zdefiniowanych celów będą kryteria oceny stosowane przez Radę naszego LGD.

Wybrane cele strategiczne przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru LGD. Obecnie jest to o tyle ważne, iż obszary wiejskie charakteryzuje zła sytuacja społeczno-gospodarcza. Malejąca liczba miejsc pracy, coraz mniejsza opłacalność rolnictwa powodują ubożenie społeczeństwa, negatywne postawy i patologie. Wybrane cele strategiczne są w głównej mierze rezultatem opracowanej przy współudziale lokalnej społeczności analizy SWOT. Wśród najistotniejszych uwarunkowań będących podstawą wyznaczenia celów strategicznych mieszkańcy „Doliny Drwęcy” wymienili walory krajobrazowo-przyrodnicze, zabytki, zasoby kulturowe, czyste środowisko naturalne, brak uciążliwego przemysłu, gościnność, gospodarstwa produkujące zdrową żywność, aktywne organizacje pozarządowe, imprezy cykliczne, korzystne położenie, czy otwartość na innowacje.

Realizacja przyjętych przez LGD celów w założeniu ma doprowadzić do ożywienia gospodarczego, pobudzenia aktywności mieszkańców, wzrostu przedsiębiorczości na obszarze LGD, w tym działalności turystycznej opartej na aktywnym wykorzystywaniu i promowaniu posiadanych zasobów oraz rozwoju społeczno-kulturalnego. Jest to o tyle istotne, iż zmiany gospodarcze, które w ostatnich latach miały miejsce na obszarach wiejskich niekorzystnie wpłynęły na postawy społeczne, wywołując często poczucie rezygnacji wobec braku perspektyw, nieufność oraz wewnętrzną izolację. Uczestnictwo w programie Leader pozwala na przełamanie wewnętrznego zamknięcia i wskazanie szans rozwoju zawodowego, kwalifikacji i umiejętności oraz dokonanie pierwszego kroku na drodze polepszenia jakości życia. Zasoby istniejące na obszarze LGD, a także rozwinięte na szeroką skalę możliwości techniczne oraz infrastrukturalne stanowią potencjał, w oparciu, o który można tworzyć nowe miejsca pracy, kreując pozarolnicze, a tym samym dodatkowe, źródła dochodu. Rozwój przedsiębiorczości i różnicowanie oraz konkurencyjności i rozpoznawalności obszaru LGD będzie możliwa dzięki współpracy i łączeniu efektów działań podejmowanych przez sektor publiczny, społeczny i gospodarczy. Utworzenie nowych miejsc pracy w branżach pozarolniczych pozwoli na wykorzystywanie tradycyjnej produkcji i otrzymywanych bogactw naturalnych w procesie nowoczesnego gospodarowania. Przetwórstwo, handel i usługi dla ludności, a także inne formy pozarolniczej działalności gospodarczej związane z rolnictwem, przełożą się na wzrost przedsiębiorczości i mogą motywować mieszkańców do podejmowania działalności w poszukiwaniu pozarolniczych źródeł dochodu.

Wspierane będą projekty przyczyniające się do wzrostu przedsiębiorczości i konkurencyjności, wykorzystujące istniejące na obszarze LGD zasoby naturalne. Coraz bardziej ostatnio popularna agroturystyka jest atrakcyjną propozycją dla mieszkańców miast, poszukujących wyciszenia, ucieczki od zgiełku i kontaktu z naturą. Walory przyrodnicze, wspierane przez potrawy i produkty regionalne stanowią istotną siłę pozytywnie oddziałyującą na potencjalnych turystów. Rozwijanie i motywowanie do podejmowania działalności pozarolniczej z jednoczesnym poszanowaniem środowiska naturalnego, spowoduje nie tylko wykreowanie dodatkowych źródeł dochodu, ale pozwoli także na wykorzystanie istniejącego bogactwa naturalnego. Wraz z drobną przedsiębiorczością przyczyniającą się do zróżnicowania gospodarki, działania w tym zakresie bezpośrednio wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców, zaś wzrost przedsiębiorczości w naturalny sposób przełoży się na poziom zamożności społeczeństwa. Dywersyfikacja działalności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem jej różnicowania w kierunku działalności nierolniczej, obejmuje ponadto rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży poprzez tworzenie oraz doposażenie szkolnych kół zainteresowań oraz gospodarstw agroturystycznych i podmiotów, planujących podjąć usługi turystyczne, wykorzystując istniejące walory przyrodnicze.

W ramach realizacji pierwszego celu strategicznego przewidziano także działania zmierzające do pobudzenia rozwoju kulturalnego i ożywienia życia sportowego oraz promocję rekreacji, w tym form aktywnego spędzania czasu. Świadczy to o spójności Lokalnej Strategii Rozwoju, bowiem realizacja celu pierwszego przyczynia się do urzeczywistnienia pozostałych, co jest wyrazem kompleksowego opracowania misji LGD i celów, służących jej realizacji. Poprawa funkcjonowania świetlic wiejskich, których rozległa sieć istnieje na obszarze LGD, wraz z lokalnymi ośrodkami kultury, przyczyni się do rozszerzenia oferty kulturalnej regionu. Wzrost aktywności mieszkańców na gruncie społecznym bądź kulturalnym może w pewnym stopniu pobudzić przedsiębiorczość, wpływając także na postawy obywatelskie. Ponadto planowane warsztaty muzyczne mają na celu odszukanie utalentowanych muzycznie osób zamieszkujących obszar LGD przy jednoczesnym zachowaniu lokalnej tradycji muzycznej. Dążąc do zachowania i kultywowania tradycji regionu, planuje się stworzyć mieszkańcom możliwość korzystania ze szkoleń w zakresie rękodzielnictwa, w tym malarstwa, rzeźbiarstwa, garncarstwa czy bukiciarstwa. Ponadto, wsparcie działalności sportowo-rekreacyjnej polegać będzie na zakupie i wyposażeniu klubów sportowych działających na terenie LGD.

Działania służące realizacji pierwszego celu strategicznego uzupełniane będą licznymi spotkaniami, konferencjami i szkoleniami, które przyczynią się do większej integracji partnerów, umożliwiając im podniesienie kwalifikacji zawodowych, co pozwoli na skuteczniejszą realizację zadań. Podstawowym celem spotkań szkoleniowych będzie aktywizacja gospodarcza i wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców, z uwzględnieniem pomocy dla rolników rezygnujących z prowadzenia działalności rolnej i osób bezrobotnych w związku z podejmowaniem działalności związanej z prowadzeniem usług na rzecz mieszkańców z terenu LGD. Jednym z elementów powyższych działań może być uruchomienie bezpłatnych usług doradczych dla osób zmierzających rozpocząć bądź rozwinąć prowadzoną już działalność gospodarczą. Kolejnym etapem będą szkolenia obejmujące opracowanie i wprowadzenie marki podnoszącej wartość produktów wytworzonych na terenie LGD, a także promującej region na zewnątrz. Powyższe działania mogą być uzupełniane przez sieciowanie i wymianę doświadczeń w kraju i za granicą.

Drugi cel strategiczny przyjęty przez LGD zakłada wzrost atrakcyjności turystycznej z wykorzystaniem lokalnych zasobów i ich promocję. Działania w tym zakresie przyczynią się do rozwoju sektora usług oraz branży hotelarskiej, budowlanej i handlowej. W ramach realizacji omawianego celu planowana jest zakrojona na szeroką skalę promocja regionu. Będzie ona obejmować organizację licznych imprez i festynów (łączyjących się również z celem pierwszym) związanych z zachowaniem tradycji, wsparcie Kół Gospodyń Wiejskich w zakresie wyposażenia oraz organizacji przeglądów KGW, a także wsparcie gminnych i wiejskich ośrodków kultury w zakresie wyposażenia i poszerzenia oferty działalności z jednoczesną popularyzacją zajęć sportowych na terenach wiejskich. Zakładamy szeroką promocję w celu poinformowania i włączenia do naszych działań jak najwięcej grup społecznych. Celem akcji promocyjnej jest również wykreowanie pozytywnego wizerunku LGD „Dolina Drwęcy” na terenie województwa, kraju i Europy. Przyjmuje się, że działania te zaowocują większą wiedzą o naszym terenie. Wypromowanie pozytywnego wizerunku LGD oraz naszych cennych zasobów przyczyni się do zwiększenia zainteresowania naszym terenem, a w konsekwencji rosnącym ruchem turystycznym. Poprzez wyjazdy zagraniczne, sieciowanie oraz wymianę doświadczeń będziemy promować nasz teren w Europie. Działania informacyjno-promocyjne prowadzone będą m.in. różnego rodzaju publikacje, umieszczanie plakatów w miejscach ogólnodostępnych na całym terenie LGD, prowadzenie strony internetowej LGD, oznakowanie siedziby LGD, dystrybucję materiałów informacyjno-

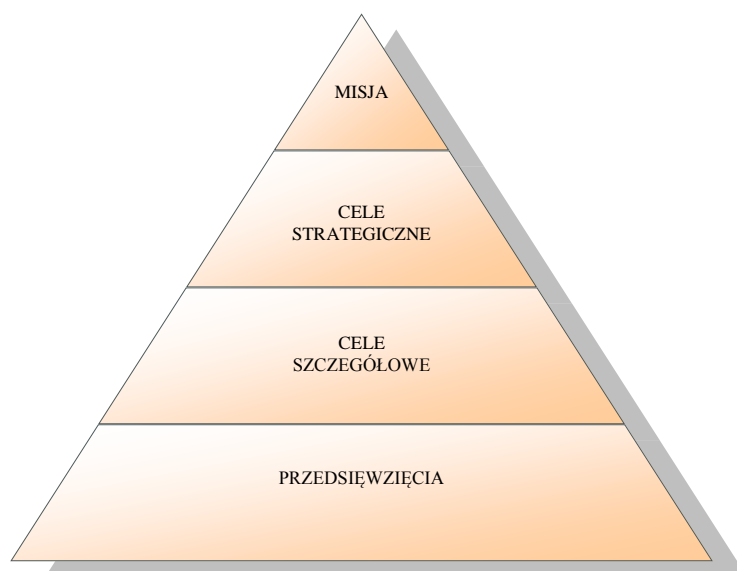
szkoleniowych, ogłoszenia w prasie i radiu, wymianę doświadczeń w kraju i za granicą – wyjazdy studyjne oraz cykle spotkań szkoleniowo-informacyjnych.

Wzrost różnorodności gospodarczej oraz większa liczba aktywnie działających na rynku sektorów usług zapewni trwalsze i mocniejsze podstawy rozwoju społeczno-gospodarczego. Realizacja drugiego celu strategicznego stanowi punkt wyjścia dla realizacji celu pierwszego, bowiem optymalne wykorzystanie posiadanych zasobów środowiskowych i kulturowych zwiększa szansę na realną poprawę jakości życia mieszkańców. Wzrost atrakcyjności turystycznej umożliwi budowanie różnorodności gospodarczej. Coraz większa liczba podmiotów gospodarczych działająca w różnych branżach, czerpiąc dochody z obsługi ruchu turystycznego, przyczyni się do wzrostu dochodów innych branż, które nie są bezpośrednio związane z turystyką. Pobudzenie przedsiębiorczości i doprowadzenie do ożywienia gospodarczego w dużej mierze zależy od wsparcia, które jest niezbędne przy aktywizacji oraz podnoszeniu świadomości mieszkańców, co do kierunków podejmowania działalności, sposobów jej prowadzenia oraz rozwiązywania ewentualnych konfliktów napotkanych na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.

V. Misja LGD

Misja LGD jest jej generalnym, stałym, wyznaczonym na długą perspektywę czasu celem. Podstawowym zadaniem przy opracowywaniu lokalnej strategii rozwoju jest określenie misji, celów oraz przedsięwzięć, składające się na ogólny program funkcjonowania i rozwój objętego nią obszaru. Stosunek misji do celów i działań można przedstawić w postaci tzw. piramidy celów.

Ryc. 4. Piramida celów w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju

Misja, będąc najwyższym szczeblem planowania, jest celem głównym, nadrzędnym i dalekosiężnym. Zdefiniowane przez LGD cele strategiczne służą realizacji misji, zaś ich urzeczywistnienie uwarunkowane jest osiągnięciem określonych celów szczegółowych, co następuje wskutek realizacji zaproponowanych przedsięwzięć, a następnie wiążących się z nimi operacjami. Takie hierarchiczne uporządkowanie celów wraz z określeniem spajającej

je myśli przewodniej umożliwi zastosowanie właściwych środków prowadzących do pożądanego rezultatu.

W przypadku LGD „Dolina Drwęcy” taką myślą przewodnią LSR – misją LGD jest:

Współpraca przedstawicieli sektorów publicznego, gospodarczego i pozarządowego na rzecz podniesienia poziomu jakości życia na obszarze objętym działaniami LGD i atrakcyjności turystycznej z wykorzystaniem zasobów i potencjału obszaru „Doliny Drwęcy”

Misja ta wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców „Doliny Drwęcy”. Jest to tym bardziej ważne, że sytuacja społeczno-gospodarcza obszarów wiejskich wciąż ulega pogorszeniu, m.in. za sprawą malejącej liczby miejsc pracy, spadku dochodowości rolnictwa, ubóstwa wśród społeczeństwa czy patologii. Przyjęta misja jest odpowiedzią na zdiagnozowane uwarunkowania rozwoju i wpasowuje się w kierunek, w jakim obszar „Doliny Drwęcy” może dynamicznie rozwijać się w przyszłości. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój obszaru, współdziałanie sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego, wzrost atrakcyjności turystycznej, oparty na pobudzaniu działalności gospodarczej i wzroście konkurencyjności przedsiębiorstw oraz promocję posiadanego potencjału, podnoszeniu wizerunku obszaru LGD, właściwego wykorzystania posiadanych zasobów, z poszanowaniem środowiska naturalnego jest podstawą wszelkich działań Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”.

LGD zmierza do aktywizacji mieszkańców gmin biorących udział w projekcie oraz innych gmin, uczestniczących w programach związanych z rozwojem obszarów wiejskich, zachęcając do wspólnego działania na rzecz rozwoju tych obszarów i wdrażania innowacyjnych form rozwoju poprzez inicjowanie, wspieranie i podejmowanie innych działań na rzecz rozwoju lokalnego.

VI. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR

Zdefiniowane w niniejszej strategii cele są ściśle ze sobą związane, zaś ich realizacja zakłada wykorzystywanie elementów wyróżniających analizowany obszar, składających się na jego przedstawioną wyżej specyfikę. Uwarunkowania geograficzne i środowiskowe obszaru LGD o wspólnych cechach ukształtowania powierzchni, takich jak bogactwo form krajobrazowych i wysoka gęstość sieci rzecznych, przekłada się na określoną spójność obszaru działania LGD, a jednocześnie jego wysoką atrakcyjność. Ponadto obszar cechuje występująca tu fauna i flora, zaś ich unikalność, ale i różnorodność znacznie zwiększają atrakcyjność turystyczną, co stanowi jeden z elementów przyjętej przez LGD misji. Dążenie do wykorzystywania posiadanych zasobów naturalnych z poszanowaniem środowiska naturalnego, celem optymalnego zagospodarowania oraz poprawy jakości życia mieszkańców, a także wypromowanie posiadanych zasobów naturalnych i kulturowych świadczy o spójności przyjętych celów ze specyfiką analizowanego obszaru.

Odrębność etniczna Kujawiaków oraz połączenie zabytków architektury z interesującym krajobrazem, a także liczne tradycje i zwyczaje lokalne tworzą istotną wartość regionu. Modernizacja, przebudowa i udostępnienie zwiedzającym licznie występujących na tym terenie zespołów pałacowo-parkowych, zabytkowych cmentarzy, kościołów gotyckich i barokowych, dworców i grodzisk znacznie poszerzy ofertę kulturalno-

rekreacyjną, zaś odnowione obiekty architektoniczne zwiększą estetykę przestrzeni, polepszając warunki życia mieszkańców.

Analizowany obszar charakteryzuje się także dużą spójnością pod względem gospodarczym. Istotny element gospodarki całego obszaru stanowi rolnictwo, co spowodowane jest dosyć dobrymi warunkami glebowymi. Większość gospodarstw to jednak gospodarstwa indywidualne. Elementem łączącym gospodarkę LGD jest też znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Z kolei w odniesieniu do działalności gospodarczej coraz wyraźniej zaznacza się trend rozwojowy w poszczególnych branżach. Ma to istotne znaczenie dla określania celów i podejmowanych działań, gdyż odpowiedni dobór środków może przyczynić się do przyspieszonego wzrostu. Wykorzystanie zasobów i aktywizacja ludności zmierzająca do ożywienia gospodarczego wraz z tworzeniem nowych miejsc pracy wokół produkcji i przetwórstwa mleka jest zatem działaniem uzasadnionym, które doprowadzi do pobudzenia przedsiębiorczości, poszerzenia oferty usługowej, bezpośrednio przekładając się na wzrost dochodów i poprawę jakości życia. Na spójność gospodarczą naszego terenu, wpływ ma także uwarunkowany atrakcyjnymi zasobami naturalnymi, historycznymi i kulturowymi potencjał dla rozwoju turystyki i agroturystyki. Przyczyni się to nie tylko do wykreowania dodatkowych źródeł dochodu dla mieszkańców, lecz poprzez rozwój ekonomiczny przyczyni się ponadto do rozwoju społeczno-kulturalnego, co razem dodatkowo wpłynie na wizerunek wsi.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż przedstawione w niniejszej strategii cele mają swój ścisły związek z istniejącymi walorami przyrodniczymi oraz kulturowymi i historycznymi opisywanego regionu. Mają one umożliwić uporanie się z problemami charakterystycznymi dla niniejszego obszaru, przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców.

Ponadto LGD wykorzystuje swoje specyficzne ukształtowanie i wynikające z tego potencjalne możliwości. Istotne jest zatem czuwanie nad zacieśnianiem istniejących więzów, podtrzymywaniu tradycji i kultury przy jednoczesnym rozwoju społecznym i gospodarczym opisywanego obszaru, zwiększeniu jego integracji. Prezentowane przez LGD podejście partnerskie ma duże szanse na sprawne funkcjonowanie, ponieważ pozwala na precyzyjne dostosowanie działań do realnych potrzeb i lokalnych atutów, nie zamykając się w granicach poszczególnych gmin i jednocześnie nie wykraczając zbyt szeroko. Poza tym charakteryzowany teren wykazuje dostateczną spójność w zakresie zasobów ludzkich, finansowych i gospodarczych, która umożliwia wspieranie efektywnej strategii rozwoju lokalnego.

Region jest ponadto spójny pod względem prowadzonej polityki przestrzennej oraz ogólnych kierunków rozwoju na szczeblu gminnym i wojewódzkim, z racji przynależności omawianych pięciu gmin do województwa kujawsko-pomorskiego. Cele LSR tworzą kompleksową wizję rozwoju „Doliny Drwęcy” i są od siebie zależne. Optymalne wykorzystanie zasobów środowiskowych, kulturowych i historycznych daje największe szanse rzeczywistej poprawy warunków życia mieszkańców naszego regionu. Wzmocnienie atutu regionu, jakim jest atrakcyjność turystyczna oraz rozwój tej dziedziny umożliwią powstawanie nowych podmiotów gospodarczych w różnych branżach gospodarki. Ich dochody pochodzą będą jednak z obsługi zwiększającego się ruchu turystycznego. Uzyskane w ten sposób środki będą w części wydawane na rynku lokalnym. W konsekwencji przyczyni się to do zwiększenia dochodów branż niezwiązanych ściśle z turystyką. Obszar LGD „Dolina Drwęcy” ponadto doskonale nadaje się do tego, by propagować na nim kulturę. Znajduje się tu ważny ośrodek Chopinowski, który może stać się wizytówką LGD. Teren jest bogaty w zabytki architektoniczne oraz prawnie chronioną przyrodę, co sprzyja atrakcyjnej

formie sportu i rekreacji. Jesteśmy przekonani o wartości krajoznawczej naszej „Małej Ojczyzny”.

VII. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

Udział reprezentantów trzech sektorów, publicznego, gospodarczego i społecznego, z całego terenu LGD pozwolił wyznaczyć cele strategiczne i szczegółowe. Ostateczna strategia rozwoju odzwierciedla oddolną wizję rozwoju i odpowiada problemom różnych grup społecznych. Jej zintegrowany charakter dotyczy łączenia potrzeb społeczno-gospodarczych, zasobów kulturowych, historycznych i naturalnych w powiązaniu z uwarunkowaniami terenu „Doliny Drwęcy”. Kompleksowo opracowane cele i działania obejmują możliwie cały obszar działania LGD, aktywizują, zachęcając do współpracy wszystkie sektory, jak również łączą różne zasoby. Ich realizacja, poprzez wzajemne przenikanie się skutków, daje efekt synergii, wydatnie wpływając na ogólną poprawę, a tym samym skuteczniej przyczynia się do rozwiązywania istniejących na obszarze LGD problemów. Wzajemne powiązanie działań oraz ich skutków dla finalnego efektu funkcjonowania partnerstwa, podnosi efektywność realizacji założeń i silniej przyczynia się do osiągnięcia planowanych rezultatów. Właściwy dobór wzajemnie się przenikających celów strategicznych oraz realizacja ujętych w ich ramach celów szczegółowych, które oddziałują na siebie, prowadząc do wypełniania założonej przez LGD misji, oznacza zintegrowane podejście dla przedsięwzięć planowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju. Działania zdefiniowane przez LGD koncentrują się na kreowaniu dodatkowych źródeł dochodu mieszkańców, a także dzięki pełnemu wykorzystaniu posiadanych zasobów doprowadzenie do poprawy estetyki i wizerunku wsi, z jednoczesnym rozwojem życia społeczno-kulturalnego. Przyspieszenie rozwoju gospodarczego możliwe jest dzięki wielosektorowemu charakterowi podejmowanych działań. Działania podejmowane przez LGD koncentrują się na wszystkich mieszkańcach i reprezentantach trzech partnerskich sektorów obszaru. Szczególny nacisk kładziony jest na gminy, lokalne organizacje pozarządowe, rolników i przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem usługodawców i podmiotów działających w branży turystycznej i gastronomicznej. Zintegrowany charakter podejścia przejawia się w działaniu różnych środowisk: rolników (gospodarstwa agroturystyczne, produkty spożywcze), przedsiębiorców (hotelarzy, restauratorów, organizatorów „wolnego czasu”), samorządu (poprawa publicznej infrastruktury turystycznej i społecznej – np. szlaki i ścieżki turystyczne, obiekty o charakterze kulturalno-sportowo-rekreacyjnym, większa estetyka wsi, poprawa stanu i wydatniejsza ekspozycja atrakcyjnych obiektów historycznych i kulturowych pozostających we władaniu gmin), organizacji pozarządowych (organizacja szkoleń i doradztwa podnoszących wiedzę i umiejętności prowadzenia np. biznesu turystycznego i okołoturystycznego, rękodzielniczego, i innego, który w dalszej perspektywie wyrastałby na produkt lokalny; organizacja imprez promocyjnych będących również atrakcją dla odwiedzających nas turystów i gości z zewnątrz; akcje promocyjno-informacyjne zachęcające osoby z zewnątrz do poznania obszaru „Doliny Drwęcy”) na rzecz wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru „Doliny Drwęcy” tworzenia miejsc pracy i przez to podnoszenie również jakości życia na terenie „Doliny Drwęcy”. Chcieliśmy wykorzystać możliwość zintegrowania środowiska naturalnego i kulturowego obszaru przy jednoczesnym rozwoju społecznym i gospodarczym, szczególnie w turystyce. Na etapie planowania rozwoju naszego obszaru podjęliśmy wstępne rozmowy, które wiązały się również z wcześniej realizowanym przedsięwzięciem w ramach Pilotażowego Programu Leader+, o współpracy i wspólnych

przedsięwzięciach z innymi LGD z kraju i Europy. Poprzez współpracę uda się łatwiej zrealizować postawione cele, wykorzystując zarazem wiedzę, umiejętności i potencjał partnerów. Zintegrowane projekty, inwestycje i przedsięwzięcia umożliwią wykorzystanie pełnego potencjału naszego terenu, a ich efekt będzie większy niż suma oddzielnych działań.

Planowane i realizowane przez LGD zadania uwzględniają istniejące koncepcje i programy rozmaitych instytucji (gminy, samorząd województwa, Lasy Państwowe, PUP) oraz organizacji działających na omawianym obszarze, dzięki czemu wzajemna konkurencja zastąpiona jest przez dającą efekt synergii sieć logicznych powiązań. Doprowadzi to do rozwoju obszaru działania LGD, podnosząc tym samym jego atrakcyjność, pobudzając przedsiębiorczość i napływ kapitału.

VIII. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowego w ramach LSR przedsięwzięć

Innowacyjność można przypisać samemu programowi Leader. Nie było bowiem do tej pory w Polsce możliwości kooperacji we wzajemnej integracji regionów i poprawy ich konkurencyjności w ramach trójsektorowego porozumienia. Także planowanym działaniom, określonym w niniejszej strategii, nadano innowacyjny charakter. Mają one generować nowe produkty i usługi, nową formę ich świadczenia lub produkcji, a także nowy sposób łączenia zasobów – przede wszystkim w obszarze przedsiębiorczości oraz promocji walorów regionu. Takie działania umożliwią optymalne wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, przyspieszą tempo rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru objętego LGD oraz wzmocnią jego konkurencyjność. LSR ma zachęcać społeczność wiejską do aktywności i współdziałania. Ważne jest, aby mieszkańcy uczyli się, jak skuteczniej działać w przyszłości. Jednym z zadań, jakie sobie postawiliśmy, jest wykorzystanie nowych technologii na naszym obszarze, tj. np. tworzenie dostępu do sieci Internet, która w dalszym ciągu nie dociera do dużej grupy mieszkańców i podmiotów, z wykorzystaniem bezprzewodowej sieci Internet w ramach opracowanej Strategii Rozwoju Sieci Informacyjnej naszego obszaru. Dokument ten wskaże możliwości i sposób wykorzystania infrastruktury Kujawsko-Pomorskiej Sieci Informacyjnej (K-PSI) na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego naszej LGD. Realizacja tej koncepcji znacznie przyczyni się do rozwoju społeczeństwa informacyjnego, a zatem jest zgodna z prowadzoną przez Unię Europejską polityką horyzontalną w tym zakresie. Ponadto sieć Internet będzie mogła być szerzej wykorzystywana przez przedsiębiorców, rolników, a także samych mieszkańców. Zgodnie z programem Leader, innowacyjnym będzie twórcze zaadaptowanie sprawdzonych rozwiązań z innych regionów Europy w ramach sieciowania i wymiany doświadczeń, celem pełniejszego i trwalszego rozwiązywania stałych problemów występujących na obszarach wiejskich. Jedną z podstawowych funkcji działań innowacyjnych, obok wprowadzenia nowego produktu, jest nowatorskie wykorzystanie posiadanych zasobów. W ramach realizacji celów strategii przewidziano działania polegające na aktywnej i zakrojonej na szeroką skalę promocji zasobów „Doliny Drwęcy”, wcześniej nie spotykanej i nie realizowanej. Obszar LGD, dzięki swej kulturze posiada duży potencjał pozwalający na wypromowanie, dotychczas nieznanych szerzej produktów, będących swoistymi reprezentantami regionu. Poza doskonałą reklamą przyczyniającą się do zainteresowania nowym rynkiem produktów regionalnych, działania te mogą znaleźć licznych naśladowców na innych obszarach, posiadających możliwe do wykorzystania zasoby.

LGD zamierza podejmować działania, których skutkiem będzie przestrzenna koncentracja przedsiębiorstw, instytucji i organizacji, wzajemnie powiązanych rozbudowaną

siecią relacji o formalnym, jak i nieformalnym charakterze, opartych o wspólną trajektorię rozwoju (np. technologiczną, wspólne rynki docelowe itd.) jednocześnie konkurujących i kooperujących w pewnych aspektach działania.

Podejście innowacyjne na terenie LGD wyraża się ponadto w kompleksowo opracowanej strategii rozwoju, obejmującej zakrojone na szeroką skalę działania dążące do podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru „Doliny Drwęcy”, rozwiązania stałych problemów wsi, a także rozwój społeczno-gospodarczy, zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców i ich integracji i skłonności do współdziałania. Dotychczasowe, wybiórcze interwencje, nie były w stanie rozwiązać w sposób zadowalający i trwały istniejących problemów. Dopiero opracowana Lokalna Strategia Rozwoju całościowo obejmująca trudne zagadnienia, pozwala, dzięki pełnej identyfikacji problemów i dokładnej ich analizie, na duży wkład w ich rozwiązanie. Ponadto nowatorskie wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych z nastawieniem na rozwój turystyki pozwoli na zagospodarowanie niszowego, a więc atrakcyjnego z punktu widzenia innowacyjności, sektora usług. Istotny nacisk, jaki w LSR położono na rozwój tych form działalności mieszkańców z wykorzystaniem licznych narzędzi wsparcia, w postaci rozmaitych szkoleń i programów pomocowych, sprawia, iż obszar LGD może stać się lepszym miejscem do życia i prowadzenia działalności, czerpiąc profity z posiadanych przez siebie zasobów.

Źródłem innowacyjnych przedsięwzięć będą zapewne również projekty współpracy realizowane z innymi LGD z kraju i Europy. W szczególności wykorzystanie wiedzy i doświadczenia partnerów pochodzących z Europy dysponujących długoletnim doświadczeniem w realizacji przedsięwzięć typu Leader spowoduje wdrożenie innowacyjnych i sprawdzonych rozwiązań. Pewne rozmowy na temat wspólnych przedsięwzięć prowadzono już w ramach wcześniej realizowanego przedsięwzięcia współfinansowanego z Pilotażowego Programu Leader + z partnerami z Francji czy Finlandii. Wdrożenie konkretnych wspólnych przedsięwzięć stanie się możliwe w ramach niniejszej LSR. Pozwolą one zapewne na przeniesienie sprawdzonych rozwiązań zastosowanych w innych krajach i obszarach na teren „Doliny Drwęcy”.

IX. Procedura oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR, kryteria, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteria wyboru operacji i procedura zmiany tych kryteriów

Poniższe procedury określono w oparciu o zapisy Statutu LGD, regulaminu Rady oraz przepisy określające sposób wdrażania stosownych działań PROW. W celu zapewnienia sprawnego i przejrzystego sposobu wdrażania niniejszej LSR, stosowane będą następujące procedury:

- A. Procedura przyjmowania wniosków o przyznanie pomocy operacji w ramach LSR.
- B. Procedura oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD.
- C. Procedura odwołania od decyzji Rady LGD
- D. Procedura zmiany kryteriów zgodności operacji z LSR i kryteriów wyboru LGD
- E. Procedura ponownej oceny na wniosek Podmiotu Wdrażającego.

A. Procedura przyjmowania wniosków o przyznanie pomocy operacji w ramach LSR

Procedura w formie opisowej

Podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, w odniesieniu do danego działania, następuje zgodnie z harmonogramem przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”.

Procedura przyjmowania wniosków o przyznanie pomocy operacji w ramach LSR realizowana jest w szczególności zgodnie z zasadami określonymi w stosownych przepisach dla działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w sposób następujący:

1. Zarząd LGD podejmuje uchwałę w sprawie rozpoczęcia naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, w odniesieniu do danego działania, z uwzględnieniem następujących zasad:
  - w terminie co najmniej 44 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, LGD występuje do właściwego organu Samorządu Województwa z wnioskiem o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania za jej pośrednictwem wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, w zakresie: operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” lub małych projektów, tj. operacji, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania osi 3 PROW ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi, lub operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, lub operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”. Dokumenty niezbędne do podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy LGD przekazuje w terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.
2. Biuro LGD podaje do publicznej wiadomości, zgodnie z wskazaniem uchwały Zarządu LGD, o której mowa w pkt. 1, informację o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, w odniesieniu do danego działania. W/w informacja jest zamieszczana w szczególności na stronie internetowej LGD oraz w jej siedzibie na tablicy ogłoszeń i zawiera w szczególności:
  - termin składania wniosków o przyznanie pomocy (nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni; termin ten może się rozpocząć nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o naborze);
  - miejsce składania wniosków o przyznanie pomocy;
  - miejsca zamieszczenia wzoru formularza wniosku o przyznanie pomocy;
  - miejsca zamieszczenia kryteriów wyboru operacji przez LGD, określonych w LSR, w tym kryteriów, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR;

- miejsca zamieszczenia wykazu dokumentów niezbędnych do weryfikacji spełnienia kryteriów wyboru operacji, określonych w LSR;
  - limit dostępnych środków;
  - minimalnych wymagań, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji przez LGD.
3. Informacja, o której mowa w pkt. 1 i 2, może zawierać również elementy inne niż określono w pkt. 2, w szczególności wskazanie tematycznego zakresu operacji.
  4. Informacja o możliwości składania wniosków może zostać dodatkowo upubliczniona za pośrednictwem biura LGD w innej wybranej przez Zarząd LGD formie, takiej jak np. ogłoszenie w prasie lokalnej, plakatów informacyjnych.
  5. Wnioskodawcy składają wnioski o przyznanie pomocy zgodnie z wymaganiami określonymi w ogłoszeniu.
  6. Przyjmowanie i rejestracja wniosków o przyznanie pomocy wraz z wymaganymi dokumentami (dalej zwane „wnioskami”) następuje zgodnie z następującymi zasadami:
    - przyjmowanie i rejestracja wniosków dokonywana jest w biurze LGD przez upoważnionego pracownika biura LGD;
    - upoważniony pracownik biura LGD z chwilą przyjęcia wniosku dokonuje jego rejestracji wpisując go do rejestru wniosków dla danego naboru (dalej zwany „rejestrem wniosków”) z podaniem daty i godziny wpływu wniosku i nadaje temu wnioskowi kolejny numer porządkowy z rejestru wniosków – znak sprawy oraz dokonuje potwierdzenia wpływu wniosku na pierwszej stronie wersji papierowej oryginału tego wniosku wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru wniosków – znak sprawy;
    - na żądanie wnioskodawcy pracownik biura LGD potwierdza na wersji papierowej kopii złożonego wniosku fakt wpłynięcia wniosku, wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru wniosków – znak sprawy;
    - rejestr wniosków zawiera co najmniej określenie wnioskodawcy, nazwę/tytuł operacji jeśli taka została jej nadana, wartość całkowitą operacji, wartość wnioskowanego dofinansowania.
  7. Po upływie terminu wyznaczonego na składanie wniosków biuro LGD sporządza listy wniosków, które wpłynęły w odpowiedzi na ogłoszenie o naborze wniosków o przyznanie pomocy, zgodnie z rejestrem wniosków i informacjami tam zawartymi.
  8. Lista wniosków, o której mowa w pkt 6, zostaje podpisana przez Prezesa Zarządu LGD lub inną osobę upoważnioną przez Zarząd LGD.
  9. Biuro LGD przekazuje Przewodniczącemu Rady LGD lub innej osobie upoważnionej zgodnie z Regulaminem Rady LGD listę wniosków, o której mowa w pkt. 6, wraz z informacją o możliwości udostępniania tych wniosków Radzie LGD.
  10. Dalsza część postępowania z wnioskami określa procedura oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD.

Podczas realizacji niniejszej procedury stosowane będą terminy, do których przestrzegania będzie zobligowane LGD, na podstawie stosownych przepisów dotyczących w szczególności wdrażania lokalnych strategii rozwoju /zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa

i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.)/.

W przypadku powstałych rozbieżności w zakresie podanych terminów pierwszeństwo w stosowaniu posiadają terminy określone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.).

Procedura w formie graficznej

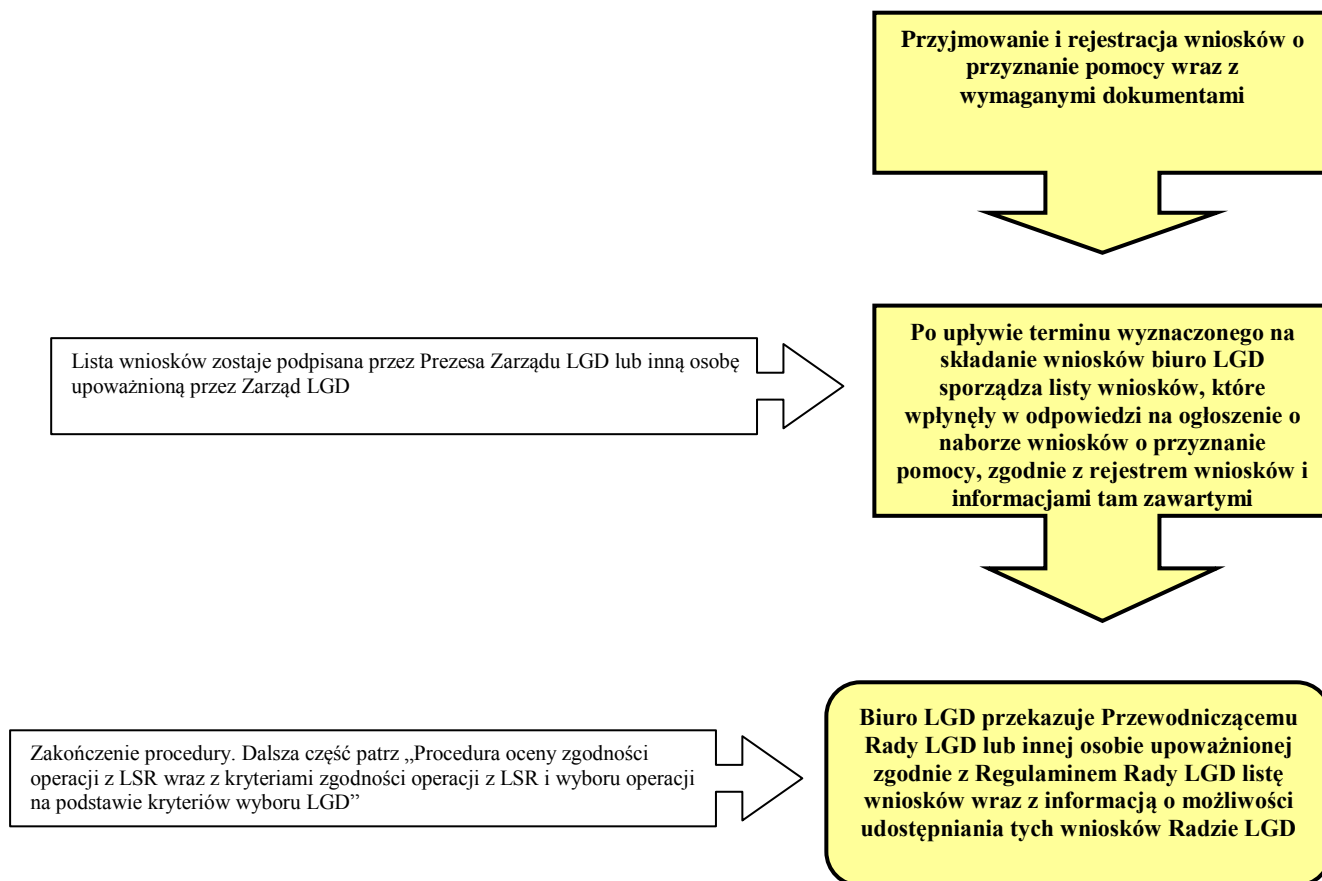
W terminie co najmniej 44 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, LGD występuje do właściwego organu Samorządu Województwa z wnioskiem o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania za jej pośrednictwem wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, w zakresie: operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” lub małych projektów, tj. operacji, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania osi 3 PROW ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi, lub operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, lub operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”. Dokumenty niezbędne do podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy LGD przekazuje w terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy

Zarząd LGD podejmuje uchwałę w sprawie rozpoczęcia naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, w odniesieniu do danego działania

Informacja jest zamieszczana w szczególności na stronie internetowej LGD oraz w jej siedzibie na tablicy ogłoszeń i zawiera w szczególności: termin składania wniosków o przyznanie pomocy (nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni; termin ten może się rozpocząć nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o naborze); miejsce składania wniosków o przyznanie pomocy; miejsca zamieszczenia wzoru formularza wniosku o przyznanie pomocy; miejsca zamieszczenia kryteriów wyboru operacji przez LGD, określonych w LSR, w tym kryteriów, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR; miejsca zamieszczenia wykazu dokumentów niezbędnych do weryfikacji spełnienia kryteriów wyboru operacji, określonych w LSR; limit dostępnych środków; minimalnych wymagań, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji przez LGD. Informacja, o której mowa powyżej, może zawierać również elementy inne niż określono powyżej, w szczególności wskazanie tematycznego zakresu operacji. Informacja o możliwości składania wniosków może zostać dodatkowo upubliczniona za pośrednictwem biura LGD w innej wybranej przez Zarząd LGD formie, takiej jak np. ogłoszenie w prasie lokalnej, plakatów informacyjnych.

Biuro LGD podaje do publicznej wiadomości, zgodnie z wskazaniami uchwały Zarządu LGD, informację o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, w odniesieniu do danego działania

Przyjmowanie i rejestracja wniosków o przyznanie pomocy następuje zgodnie z następującymi zasadami: przyjmowanie i rejestracja wniosków dokonywana jest w biurze LGD przez upoważnionego pracownika biura LGD; upoważniony pracownik biura LGD z chwilą przyjęcia wniosku dokonuje jego rejestracji wpisując go do rejestru wniosków dla danego naboru (dalej zwany „rejestrem wniosków”) z podaniem daty i godziny wpływu wniosku i nadaje temu wnioskowi kolejny numer porządkowy z rejestru wniosków – znak sprawy oraz dokonuje potwierdzenia wpływu wniosku na pierwszej stronie wersji papierowej oryginału tego wniosku wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru wniosków – znak sprawy; na żądanie wnioskodawcy pracownik biura LGD potwierdza na wersji papierowej kopii złożonego wniosku fakt wpłynięcia wniosku, wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru wniosków – znak sprawy; rejestr wniosków zawiera co najmniej określenie wnioskodawcy, nazwę/tytuł operacji jeśli taka została jej nadana, wartość całkowitą operacji, wartość wnioskowanego dofinansowania.

Podczas realizacji niniejszej procedury stosowane będą terminy, do których przestrzegania będzie zobligowane LGD, na podstawie stosownych przepisów dotyczących w szczególności wdrażania lokalnych strategii rozwoju /zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.).

W przypadku powstałych rozbieżności w zakresie podanych terminów pierwszeństwo w stosowaniu posiadają terminy określone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.).

Procedura w formie tabelarycznej

Etap	Czynność / Zadanie	Wymagania w stosunku do czynności / zadania	Odpowiedzialny za czynność / zadanie
1	Podjęcie uchwały w sprawie rozpoczęcia naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, w odniesieniu do danego działania	W terminie co najmniej 44 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, LGD występuje do właściwego organu Samorządu Województwa z wnioskiem o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania za jej pośrednictwem wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, w zakresie: operacji, które odpowiadają warunkom	Zarząd LGD

		<p>przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” lub małych projektów, tj. operacji, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania osi 3 PROW ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi, lub operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, lub operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.</p> <p>Dokumenty niezbędne do podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy LGD przekazuje w terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy</p>	
2	<p>Podanie do publicznej wiadomości, zgodnie z wskazaniami uchwały Zarządu LGD, informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy w ramach LSR, w odniesieniu do danego działania</p>	<p>Informacja jest zamieszczana w szczególności na stronie internetowej LGD oraz w jej siedzibie na tablicy ogłoszeń i zawiera w szczególności: termin składania wniosków o przyznanie pomocy (nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni; termin ten może się rozpocząć nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o naborze); miejsce składania wniosków o przyznanie pomocy; miejsca zamieszczenia wzoru formularza wniosku o przyznanie pomocy; miejsca zamieszczenia kryteriów wyboru operacji przez LGD, określonych w LSR, w tym kryteriów, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji operacji w ramach LSR; miejsca zamieszczenia wykazu dokumentów niezbędnych do weryfikacji spełnienia kryteriów wyboru operacji, określonych w LSR; limit dostępnych środków; minimalnych wymagań, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji przez LGD. Informacja, o której mowa powyżej, może zawierać również elementy inne niż określono powyżej, w szczególności wskazanie tematycznego zakresu operacji</p> <p>Informacja o możliwości składania wniosków może zostać dodatkowo upubliczniona za pośrednictwem biura LGD w innej wybranej przez Zarząd LGD formie, takiej jak np. ogłoszenie w prasie lokalnej, plakatów informacyjnych.</p>	<p>Biuro LGD</p>
3	<p>Złożenie wniosku o przyznanie pomocy</p>	<p>Złożenie wniosku o przyznanie pomocy winno nastąpić zgodnie z wymaganiami określonymi w ogłoszeniu</p>	<p>Wnioskodawca</p>

4	Przyjmowanie i rejestracja wniosków o przyznanie pomocy wraz z wymaganymi dokumentami	Przyjmowanie i rejestracja wniosków o przyznanie pomocy następuje zgodnie z następującymi zasadami: przyjmowanie i rejestracja wniosków dokonywana jest w biurze LGD przez upoważnionego pracownika biura LGD; upoważniony pracownik biura LGD z chwilą przyjęcia wniosku dokonuje jego rejestracji wpisując go do rejestru wniosków dla danego naboru (dalej zwany „rejestrem wniosków”) z podaniem daty i godziny wpływu wniosku i nadaje temu wnioskowi kolejny numer porządkowy z rejestru wniosków – znak sprawy oraz dokonuje potwierdzenia wpływu wniosku na pierwszej stronie wersji papierowej oryginału tego wniosku wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru wniosków – znak sprawy; na żądanie wnioskodawcy pracownik biura LGD potwierdza na wersji papierowej kopii złożonego wniosku fakt wpłynięcia wniosku, wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru wniosków – znak sprawy; rejestr wniosków zawiera co najmniej określenie wnioskodawcy, nazwę/tytuł operacji jeśli taka została jej nadana, wartość całkowitą operacji, wartość wnioskowanego dofinansowania.	Biuro LGD
5	Sporządzenie listy wniosków, które wpłynęły w odpowiedzi na ogłoszenie o naborze wniosków o dofinansowanie	Sporządzenie listy wniosków następuje po upływie terminu wyznaczonego na składanie wniosków, zgodnie z rejestrem wniosków i informacjami tam zawartymi Lista wniosków zostaje podpisana przez Prezesa Zarządu LGD lub inną osobę upoważnioną przez Zarząd LGD	<ul style="list-style-type: none"> - Biuro LGD – sporządzenie listy; - Prezes Zarządu LGD lub inna osoba upoważniona przez Zarząd LGD – podpisanie listy
5	Przekazanie Przewodniczącemu Rady LGD lub innej osobie upoważnionej zgodnie z Regulaminem Rady LGD listy wniosków wraz z informacją o możliwości udostępnienia tych wniosków Radzie LGD	-	Biuro LGD
6	Zakończenie procedury. Dalsza część patrz „Procedura oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD”		

Podczas realizacji niniejszej procedury stosowane będą terminy, do których przestrzegania będzie zobligowane LGD, na podstawie stosownych przepisów dotyczących w szczególności wdrażania lokalnych strategii rozwoju /zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa

i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.)/.

W przypadku powstałych rozbieżności w zakresie podanych terminów pierwszeństwo w stosowaniu posiadają terminy określone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.).

B. Procedura oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD

Procedura w formie opisowej

Procedura oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD realizowana jest w szczególności zgodnie z zasadami określonymi w stosownych przepisach dla działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w sposób następujący:

1. Przewodniczący Rady LGD lub inna osoba upoważniona, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, zwołuje posiedzenie Rady LGD w sprawie oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD. Zwołanie Rady LGD następuje w uzgodnieniu z Biurem LGD. Biuro LGD wysyła stosowe powiadomienia o posiedzeniu Rady LGD członkom tej Rady.
2. Członkowie Rady LGD zapoznają się z listą wniosków o przyznanie pomocy i wnioskami o przyznanie pomocy. Członkowie Rady LGD zapoznają się z listą wniosków o przyznanie pomocy i z wnioskami o przyznanie pomocy po zwołaniu przez Przewodniczącego Rady LGD lub innej osoby upoważnionej zgodnie z Regulaminem Rady LGD posiedzenia Rady LGD w sprawie oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD. Oryginały wniosków o przyznanie pomocy podlegają udostępnieniu członkom Rady LGD na miejscu w biurze LGD.
3. Posiedzenie Rady LGD w sprawie oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD. Odbywa się ono według następujących etapów:
  - a) Otwarcie posiedzenia Rady LGD przez Przewodniczącego Rady LGD lub inną osobę upoważnioną zgodnie z Regulaminem Rady LGD, podpisanie listy obecności członków Rady LGD i odebranie od każdego z nich podpisanej deklaracji bezstronności i poufności. Członkowie Rady LGD, którzy złożą deklarację bezstronności i poufności ze wskazaniem operacji znajdujących się na liście wniosków co, do których zachodzą okoliczności wskazane w tej deklaracji, informują o tym fakcie prowadzącego posiedzenie Rady LGD i podlegają wyłączeniu z oceny tych operacji. W posiedzeniu Rady LGD może uczestniczyć również pracownik/przedstawiciel Biura LGD, którego uczestnictwo w tym

posiedzeniu ogranicza się tylko do wsparcia techniczno-organizacyjnego prac Rady LGD. Podczas posiedzenia Rady LGD, Biuro LGD udostępnia oryginały wniosków o przyznanie pomocy.

- b) Dokonanie przez każdego nie wyłączonego w stosunku do danej operacji członka Rady LGD indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i oceny operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD. W ramach danego posiedzenia obecni członkowie Rady LGD dokonują w stosunku do każdej operacji wskazanej w liście wniosków o przyznanie pomocy (poza członkami Rady LGD podlegającymi wykluczeniu w stosunku do danej operacji) indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i oceny operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD zgodnie z indywidualną kartą oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru i wskazaną do niej instrukcją.
- c) Wypełnienie przez powołaną, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, Komisję Skrutacyjną zbiorczych kart oceny zgodności operacji z LSR i kryteriami wyboru zgodnie z wskazaną do nich instrukcją.
- d) Podjęcie przez Radę LGD w stosunku do każdej ocenianej operacji, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, uchwały w sprawie zgodności bądź niezgodności z LSR oraz liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru – niezwłocznie po dokonaniu oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełnienia kryteriów wyboru, lecz nie później niż 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, sporządza się listę ocenionych operacji zawierającą operacje niezgodne z LSR oraz operacje zgodne z LSR (operacje uwzględniane są na liście ocenionych operacji w kolejności ustalonej według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełniania kryteriów wyboru) i za pośrednictwem biura LGD przekazuje się wnioskodawcom listę ocenionych operacji, informując ich na piśmie o:
  - zgodności operacji z LSR, albo jej niezgodności z LSR – wskazując przyczyny niezgodności;
  - liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny lub miejscu na liście ocenionych operacji;
  - możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR.

Listę ocenionych operacji podaje się dodatkowo do publicznej wiadomości, w szczególności poprzez jej umieszczenie na stronie internetowej LGD. Lista ocenionych operacji zawiera co najmniej dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy.

4. Po przeprowadzeniu procedury odwoławczej, lecz nie później niż 45 dni od zakończenia naboru wniosków o przyznanie pomocy, Rada LGD:
  - sporządza listę operacji wybranych (operacje wybiera się z uwzględnieniem wskazań pkt 5 i 6) (operacje uwzględniane są na liście w kolejności ustalonej według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru) i przyjmuje ją uchwałą;
  - sporządza listę operacji niewybranych i przyjmuje ją uchwałą

5. Dokonuje się wyboru operacji:
  - a) które są zgodne z LSR;
  - b) które zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy;
  - c) których zakres tematyczny jest zgodny z tematycznym zakresem operacji wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomoc, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji;
  - d) na podstawie kryteriów wyboru;
  - e) do wysokości limitu dostępnych środków wskazanego w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomoc.
6. W przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomoc jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanych w tej informacji.
7. Listy, o których mowa w pkt. 4, zawierają co najmniej dane umożliwiające identyfikację operacji (tytuł operacji określony we wniosku o przyznanie pomocy lub nazwę ekonomicznego planu operacji – jeśli został podany; indywidualne oznaczenie sprawy nadane każdemu wnioskowi przez LGD, wpisane na wniosku o przyznanie pomocy w polu „Potwierdzenie przyjęcia przez LGD”; lokalizację operacji/miejsce realizacji operacji – jeśli została podana; numer identyfikacyjny wnioskodawcy nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, podany we wniosku o przyznanie pomocy – jeśli został podany; NIP wnioskodawcy – jeśli został podany) i wnioskowaną kwotę pomocy oraz dodatkowo:
  - 1) w przypadku listy operacji wybranych, zawiera ona wskazanie operacji, które mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy, w przypadku określonym w pkt 6;
  - 2) w przypadku listy operacji niewybranych, zawiera ona wskazanie operacji:
    - a) które w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za:
      - zgodne z LSR,
      - niezgodne z LSR,
    - b) które nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy,
    - c) których zakres tematyczny nie jest zgodny z tematycznym zakresem operacji wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomoc, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji.
8. W terminie, o którym mowa w pkt. 4, Przewodniczący Rady LGD lub inna osoba upoważniona, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, przekazuje do Biura LGD uchwały i listy, o których mowa w pkt. 4 wraz z udostępnionymi Radzie LGD wnioskami o przyznanie pomocy.

9. W terminie, o którym mowa w pkt. 4, biuro LGD informuje pisemnie wnioskodawców o:
- wybraniu operacji (informując wnioskodawcę o wybraniu operacji, wskazuje się również, czy operacja ta mieści się w ramach limitu dostępnych środków określonego w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy, w przypadku określonym w pkt 6) albo niewybraniu operacji, wskazując przyczyny niewybrania;
  - liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem spełniania kryteriów wyboru operacji lub miejscu na liście operacji, które zostały wybrane;
  - możliwości złożenia wniosku o przyznanie pomocy bezpośrednio do podmiotu wdrażającego – w przypadku wnioskodawcy, którego operacja nie została wybrana (nie dotyczy małych projektów tj. operacji, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania osi 3 PROW ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi).
10. W terminie, o którym mowa w pkt. 4, biuro LGD przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu¹:
- listę operacji wybranych (z uchwałą);
  - listę operacji niewybranych (z uchwałą);
  - wszystkie uchwały w sprawie wyboru/niewybrania poszczególnych operacji;
  - oryginały wszystkich wniosków o przyznanie pomocy złożonych w ramach naboru.
11. Nie później niż w dniu przekazania właściwemu podmiotowi wdrażającemu listy operacji wybranych, biuro LGD publikuje tę listę na stronie internetowej LGD.
12. W przypadku , gdy nabór dotyczy operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” lub operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, listy, o których mowa w pkt 10, przekazywane są dodatkowo do wiadomości Samorządu Województwa.

Podczas realizacji niniejszej procedury stosowane będą terminy, do których przestrzegania będzie zobligowane LGD, na podstawie stosownych przepisów dotyczących w szczególności wdrażania lokalnych strategii rozwoju /zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.)./

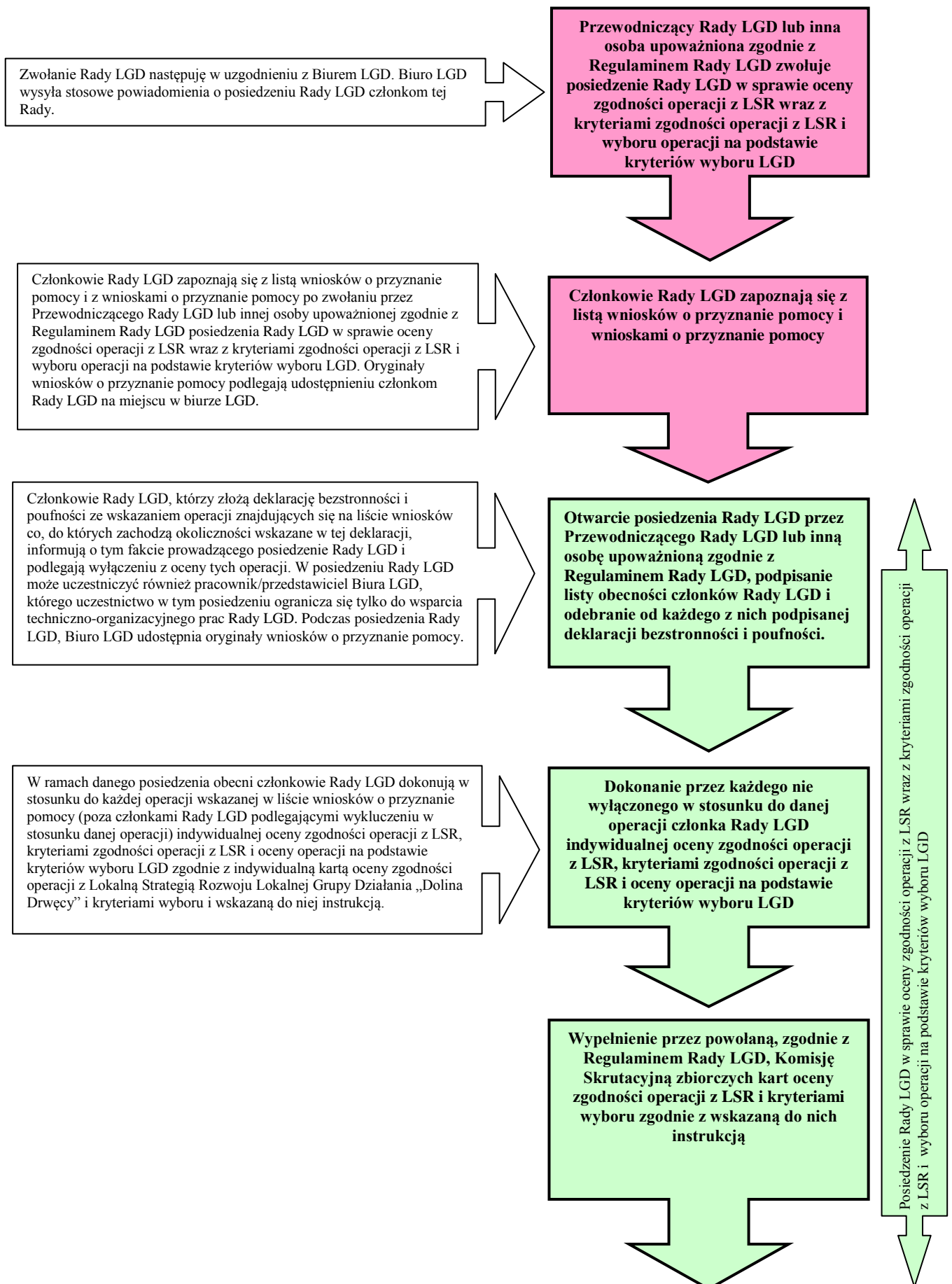
W przypadku powstałych rozbieżności w zakresie podanych terminów pierwszeństwo w stosowaniu posiadają terminy określone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych

---

¹ W zależności od rodzaju działania, podmiotami wdrażającymi są: Samorząd Województwa („Małe projekty”, „Odnowa i rozwój wsi”), ARiMR („Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”).

strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013
(Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.).

Procedura w formie graficznej

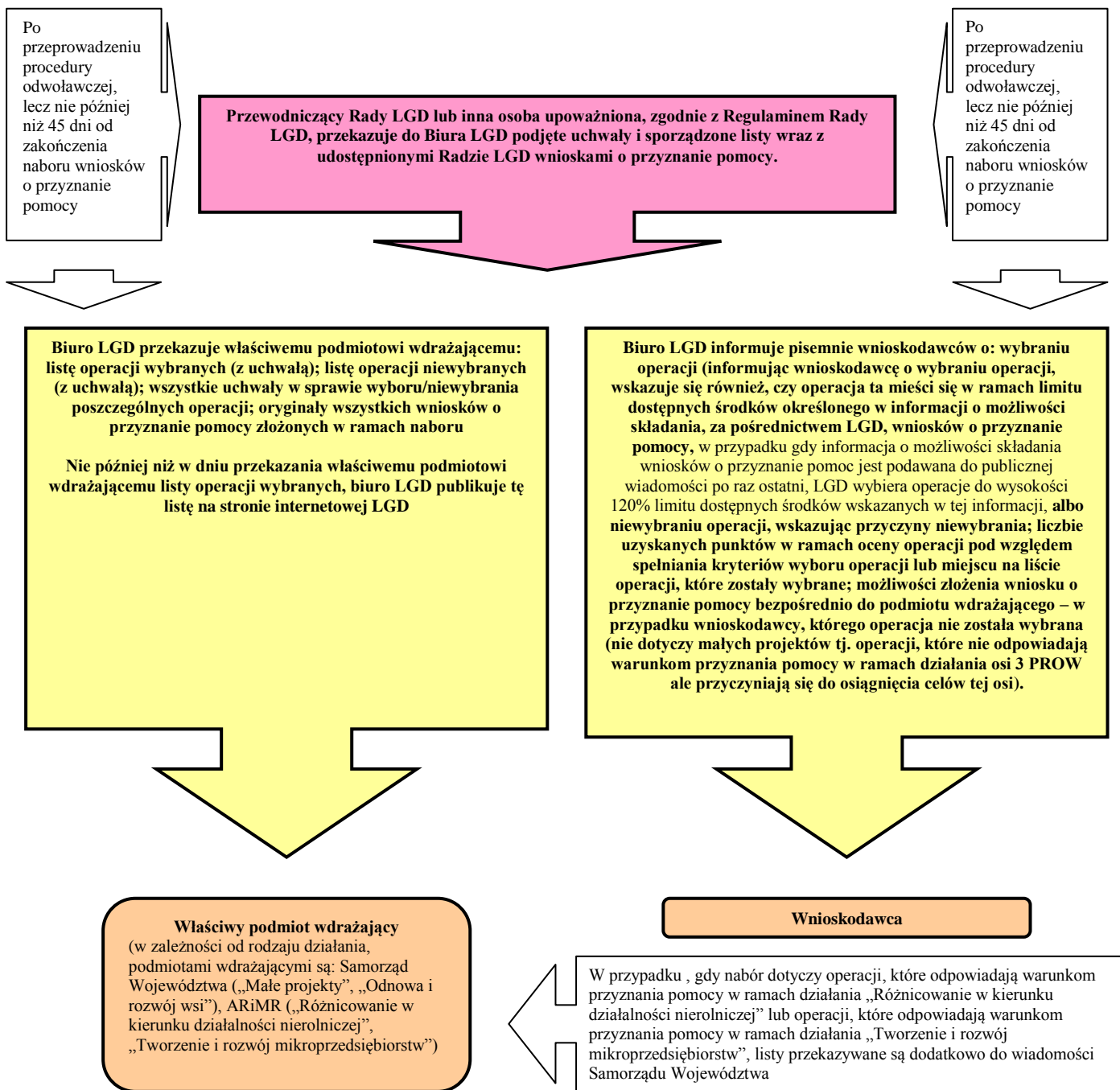
Niezwłocznie po dokonaniu oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełnienia kryteriów wyboru, lecz nie później niż 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, sporządza się listę ocenionych operacji zawierającą operacje niezgodne z LSR oraz operacje zgodne z LSR (operacje uwzględniane są na liście ocenionych operacji w kolejności ustalonej według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełniania kryteriów wyboru) i za pośrednictwem biura LGD przekazuje się wnioskodawcom listę ocenionych operacji, informując ich na piśmie o: zgodności operacji z LSR, albo jej niezgodności z LSR – wskazując przyczyny niezgodności; liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny lub miejscu na liście ocenionych operacji; możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR. Listę ocenionych operacji podaje się dodatkowo do publicznej wiadomości, w szczególności poprzez jej umieszczenie na stronie internetowej LGD. Lista ocenionych operacji zawiera co najmniej dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy.

Listy zawierają co najmniej dane umożliwiające identyfikację operacji (tytuł operacji określony we wniosku o przyznanie pomocy lub nazwę ekonomicznego planu operacji – jeśli został podany; indywidualne oznaczenie sprawy nadane każdemu wnioskowi przez LGD, wpisane na wniosku o przyznanie pomocy w polu „Potwierdzenie przyjęcia przez LGD”; lokalizację operacji/miejsce realizacji operacji – jeśli została podana; numer identyfikacyjny wnioskodawcy nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, podany we wniosku o przyznanie pomocy – jeśli został podany; NIP wnioskodawcy – jeśli został podany) i wnioskowaną kwotę pomocy oraz dodatkowo: 1) w przypadku listy operacji wybranych, zawiera ona wskazanie operacji, które mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy, w przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomoc jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanych w tej informacji; 2) w przypadku listy operacji niewybranych, zawiera ona wskazanie operacji: a) które w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za: - zgodne z LSR, - niezgodne z LSR, b) które nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy, c) których zakres tematyczny nie jest zgodny z tematycznym zakresem operacji wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomoc, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji.

Podjęcie przez Radę LGD w stosunku do każdej ocenianej operacji, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, uchwały w sprawie zgodności bądź niezgodności z LSR oraz liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru

Po przeprowadzeniu procedury odwoławczej, lecz nie później niż 45 dni od zakończenia naboru wniosków o przyznanie pomocy, Rada LGD: sporządza listę operacji wybranych (operacje uwzględniane są na liście w kolejności ustalonej według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru) i przyjmuje ją uchwałą; sporządza listę operacji niewybranych i przyjmuje ją uchwałą
Dokonuje się wyboru operacji: a) które są zgodne z LSR; b) które zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy; c) których zakres tematyczny jest zgodny z tematycznym zakresem operacji wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomoc, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji; d) na podstawie kryteriów wyboru; e) do wysokości limitu dostępnych środków wskazanego w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomoc.

W przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomoc jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanych w tej informacji.

Podczas realizacji niniejszej procedury stosowane będą terminy, do których przestrzegania będzie zobligowane LGD, na podstawie stosownych przepisów dotyczących w szczególności wdrażania lokalnych strategii rozwoju /zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.)/.

W przypadku powstałych rozbieżności w zakresie podanych terminów pierwszeństwo w stosowaniu posiadają terminy określone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych

strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013
(Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.).

Procedura w formie tabelarycznej

Etap	Czynność / Zadanie	Wymagania w stosunku do czynności / zadania	Odpowiedzialny za czynność / zadanie
1	Zwołanie posiedzenia Rady LGD w sprawie oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD.	Zwołanie Rady LGD następuję w uzgodnieniu z Biurem LGD. Biuro LGD wysła stosowe powiadomienia o posiedzeniu Rady LGD członkom tej Rady	Przewodniczący Rady LGD lub inna osoba upoważniona zgodnie z Regulaminem Rady LGD
2	Zapoznanie się z listą wniosków o przyznanie pomocy i wnioskami o przyznanie pomocy.	Członkowie Rady LGD zapoznają się z listą wniosków o przyznanie pomocy i z wnioskami o przyznanie pomocy po zwołaniu przez Przewodniczącego Rady LGD lub innej osoby upoważnionej zgodnie z Regulaminem Rady LGD posiedzenia Rady LGD w sprawie oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD. Oryginały wniosków o przyznanie pomocy podlegają udostępnieniu członkom Rady LGD na miejscu w biurze LGD.	Członkowie Rady LGD
3	Posiedzenie Rady LGD w sprawie oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD. Odbywa się ono według następujących etapów:	-	Rada LGD
a	Otwarcie posiedzenia Rady LGD, podpisanie listy obecności członków Rady LGD i odebranie od każdego z nich podpisanej deklaracji bezstronności i poufności.	Członkowie Rady LGD, którzy złożą deklarację bezstronności i poufności ze wskazaniem operacji znajdujących się na liście wniosków co, do których zachodzą okoliczności wskazane w tej deklaracji, informują o tym fakcie prowadzącego posiedzenie Rady LGD i podlegają wyłączeniu z oceny tych operacji. W posiedzeniu Rady LGD może uczestniczyć również pracownik/przedstawiciel Biura LGD, którego uczestnictwo w tym posiedzeniu ogranicza się tylko do wsparcia techniczno-organizacyjnego prac Rady LGD. Podczas posiedzenia Rady LGD, Biuro LGD udostępnia oryginały wniosków o przyznanie pomocy.	Przewodniczący Rady LGD lub inna osoba upoważniona zgodnie z Regulaminem Rady LGD / Członkowie Rady LGD
b	Dokonanie indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i oceny operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD.	W ramach danego posiedzenia obecni członkowie Rady LGD dokonują w stosunku do każdej operacji wskazanej na liście wniosków (poza członkami Rady LGD podlegającymi wyłączeniu w stosunku danej operacji) indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i	Każdy niewyłączny w stosunku do danej operacji członek Rady LGD

		oceny operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD zgodnie z indywidualną kartą oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru i wskazaną do niej instrukcją.	
c	Wypełnienie zbiorczych kart oceny zgodności operacji z LSR i kryteriami wyboru zgodnie z wskazaną do nich instrukcją	-	Powołana zgodnie z Regulaminem Rady LGD Komisja Skrutacyjna
d	Podjęcie w stosunku do każdej ocenianej operacji, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, uchwały w sprawie zgodności bądź niezgodności z LSR oraz liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru	<p>Niezwłocznie po dokonaniu oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełnienia kryteriów wyboru, lecz nie później niż 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, sporządza się listę ocenionych operacji zawierającą operacje niezgodne z LSR oraz operacje zgodne z LSR (operacje uwzględniane są na liście ocenionych operacji w kolejności ustalonej według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełniania kryteriów wyboru) i za pośrednictwem biura LGD przekazuje się wnioskodawcom listę ocenionych operacji, informując ich na piśmie o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zgodności operacji z LSR, albo jej niezgodności z LSR – wskazując przyczyny niezgodności; - liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny lub miejscu na liście ocenionych operacji; - możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR. <p>Listę ocenionych operacji podaje się dodatkowo do publicznej wiadomości, w szczególności poprzez jej umieszczenie na stronie internetowej LGD. Lista ocenionych operacji zawiera co najmniej dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy.</p>	Rada LGD / Biuro LGD
4	<p>Sporządzenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - listy operacji wybranych (operacje uwzględniane są na liście w kolejności ustalonej według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru) i przyjęcie jej uchwałą; - listy operacji niewybranych i przyjęcie jej uchwałą 	<p>Po przeprowadzeniu procedury odwoławczej, lecz nie później niż 45 dni od zakończenia naboru wniosków o przyznanie pomocy.</p> <p>Dokonuje się wyboru operacji: a) które są zgodne z LSR; b) które zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy; c) których zakres tematyczny jest zgodny z tematycznym</p>	Rada LGD

		<p>zakresem operacji wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomoc, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji; d) na podstawie kryteriów wyboru; e) do wysokości limitu dostępnych środków wskazanego w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomoc.</p> <p>W przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomoc jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanych w tej informacji.</p> <p>Listy zawierają co najmniej dane umożliwiające identyfikację operacji (tytuł operacji określony we wniosku o przyznanie pomocy lub nazwę ekonomicznego planu operacji – jeśli został podany; indywidualne oznaczenie sprawy nadane każdemu wnioskowi przez LGD, wpisane na wniosku o przyznanie pomocy w polu „Potwierdzenie przyjęcia przez LGD”; lokalizację operacji/miejsce realizacji operacji – jeśli została podana; numer identyfikacyjny wnioskodawcy nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, podany we wniosku o przyznanie pomocy – jeśli został podany; NIP wnioskodawcy – jeśli został podany) i wnioskowaną kwotę pomocy oraz dodatkowo: 1) w przypadku listy operacji wybranych, zawiera ona wskazanie operacji, które mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków wskazanego w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy, w przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomoc jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanych w tej informacji; 2) w przypadku listy operacji niewybranych, zawiera ona wskazanie operacji: a) które w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za: - zgodne z LSR, - niezgodne z LSR, b) które nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy, c)</p>	
--	--	--	--

		których zakres tematyczny nie jest zgodny z tematycznym zakresem operacji wskazanym w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy, o ile w tej informacji został wskazany tematyczny zakres operacji.	
5	Przekazanie do Biura LGD uchwał i list, o których mowa w pkt. 4 wraz z udostępnionymi Radzie LGD wnioskami o przyznanie pomocy.	Po przeprowadzeniu procedury odwoławczej, lecz nie później niż 45 dni od zakończenia naboru wniosków o przyznanie pomocy.	Przewodniczący Rady LGD lub inna osoba upoważniona, zgodnie z Regulaminem Rady LGD
6	Poinformowanie pisemnie wnioskodawców o: wybraniu operacji (informując wnioskodawcę o wybraniu operacji, wskazuje się również, czy operacja ta mieści się w ramach limitu dostępnych środków określonego w informacji o możliwości składania, za pośrednictwem LGD, wniosków o przyznanie pomocy, w przypadku gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni, LGD wybiera operacje do wysokości 120% limitu dostępnych środków wskazanych w tej informacji) albo niewybraniu operacji, wskazując przyczyny niewybrania; liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem spełniania kryteriów wyboru operacji lub miejscu na liście operacji, które zostały wybrane; możliwości złożenia wniosku o przyznanie pomocy bezpośrednio do podmiotu wdrażającego – w przypadku wnioskodawcy, którego operacja nie została wybrana (nie dotyczy małych projektów tj. operacji, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania osi 3 PROW ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi).	Po przeprowadzeniu procedury odwoławczej, lecz nie później niż 45 dni od zakończenia naboru wniosków o przyznanie pomocy.	Biuro LGD
7	Przekazanie właściwemu podmiotowi wdrażającemu ² : listę operacji wybranych (z uchwałą); listę operacji niewybranych (z uchwałą); wszystkie uchwały w sprawie wyboru/niewybrania poszczególnych	Po przeprowadzeniu procedury odwoławczej, lecz nie później niż 45 dni od zakończenia naboru wniosków o przyznanie pomocy. W przypadku , gdy nabór dotyczy operacji, które odpowiadają warunkom	Biuro LGD

² W zależności od rodzaju działania, podmiotami wdrażającymi są: Samorząd Województwa („Małe projekty”, „Odnowa i rozwój wsi”), ARiMR („Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”).

	<p>operacji; oryginały wszystkich wniosków o przyznanie pomocy złożonych w ramach naboru.</p> <p>Nie później niż w dniu przekazania właściwemu podmiotowi wdrażającemu listy operacji wybranych, biuro LGD publikuje tę listę na stronie internetowej LGD.</p>	<p>przyznania pomocy w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” lub operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, listy przekazywane są dodatkowo do wiadomości Samorządu Województwa.</p>	
--	--	---	--

Podczas realizacji niniejszej procedury stosowane będą terminy, do których przestrzegania będzie zobligowane LGD, na podstawie stosownych przepisów dotyczących w szczególności wdrażania lokalnych strategii rozwoju /zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.)/.

W przypadku powstałych rozbieżności w zakresie podanych terminów pierwszeństwo w stosowaniu posiadają terminy określone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.).

Wzory stosowanych dokumentów w ramach procedury

Stosowane podczas tej procedury są w szczególności (obok dokumentów określonych Regulaminem Rady LGD) następujące wzory dokumentów:

.....
/pieczęć LGD/

**INDYWIDUALNA KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI
Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”
I KRYTERIAMI WYBORU**

I. TYP OPERACJI		
1	Typ operacji w ramach działania Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW 2007-2013	Małe projekty
II. WNIOSKODAWCA		
1	Numer wniosku	
2	Numer identyfikacyjny wnioskodawcy	
3	Imię i Nazwisko lub Nazwa wnioskodawcy	
4	Adres / siedziba wnioskodawcy	
5	Tytuł operacji	
III. OCENIAJĄCY		
1	Imię i Nazwisko członka Rady dokonującego oceny	
IV. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”		
Lp.	Rodzaj kryterium zgodności z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” (LSR)	Ocena zgodności operacji z LSR (wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR; wstawić „NIE” ³ w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR)
1	Operacja jest zgodna z celami LSR	
2	Operacja jest zgodna z planowanymi do realizacji przedsięwzięciami w ramach LSR	
Ostateczna decyzja oceniającego w sprawie zgodności operacji z LSR (Wstawić „TAK” w przypadku udzielenia odpowiedzi „TAK” na wszystkie pytania w tej części formularza; wstawić „NIE” w przypadku udzielenia odpowiedzi „NIE” na choćby jedno pytanie w tej części		

³ Udzielenie przez oceniającego odpowiedzi „NIE” stanowi głos oceniającego za uznaniem operacji za niezgodną z LSR i nie wybranie przez oceniającego tej operacji do dofinansowania w ramach LSR. W przypadku niezgodności operacji z LSR (wstawiono odpowiedź „NIE”) należy podać uzasadnienie na końcu formularza.

formularza)

V. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z KRYTERIAMI WYBORU

Lp.	Rodzaj kryterium wyboru operacji	Opis i zakres punktów możliwych do przyznania	Liczba przyznanych punktów przez oceniającego
1	Terminowość złożenia wniosku	0 pkt – wnioskodawca nie złożył wniosku w wymaganym terminie; 10 pkt – wnioskodawca złożył wniosek w wymaganym terminie	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Wymagany termin złożenia wniosku określa ogłoszenie o naborze wniosków.			
2	Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych	0 pkt – wnioskodawca nie zrealizował wcześniej żadnego przedsięwzięcia współfinansowanego ze źródeł zewnętrznych; 1 pkt – wnioskodawca zrealizował wcześniej od 1 do 5 przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych; 2 pkt – wnioskodawca zrealizował wcześniej 6 i więcej przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za źródła zewnętrzne uznaje się wszelkiego rodzaju środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację przedsięwzięcia, które nie stanowiły środków własnych wnioskodawcy. Ocenę spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach dane na temat przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. Określając liczbę przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, uwzględnia się tylko te przedsięwzięcia, dla których podano: nazwę, rodzaj, okres realizacji, koszt całkowity, wartość współfinansowania za źródła zewnętrznego z podaniem pochodzenia tego współfinansowania.			
3	Liczba operacji zgłoszonych przez wnioskodawcę, które wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD	0 pkt – co najmniej 3 operacje zgłoszone przez wnioskodawcę wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD; 2 pkt – 1 lub 2 operacje zgłoszone przez wnioskodawcę wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD; 4 pkt – dotychczas żadna operacja zgłoszona przez wnioskodawcę nie została wybrane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za operacje wybrane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD uznaje się takie operacje, które znalazły się na liście operacji wybranych przyjęte uchwałą Rady LGD.			
4	Wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji	0 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi powyżej 60 % 4 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi od 51 % do 60 % 6 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi	

		od 41 % do 50 % 8 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi do 40 %	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocenę spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane we wniosku lub wymaganych załącznikach.			
5	Korzyści lub zasięg oddziaływania operacji	0 pkt – korzyści lub zasięg oddziaływania operacji dotyczy 1 miejscowości; 2 pkt – korzyści lub zasięg oddziaływania operacji dotyczy 1 gminy; 4 pkt – korzyści lub zasięg oddziaływania operacji dotyczy całego obszaru LGD	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocenę spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach, z których wynikać musi, iż w oparciu o zrealizowaną operację pojawiają się określone przez wnioskodawcę korzyści lub oddziaływanie w postaci konkretnych działań dotyczących odpowiednio 1 miejscowości lub 1 gminy lub całego obszaru LGD.			
6	Udział partnerów w realizacji operacji	0 pkt – operacja będzie realizowane bez udziału partnerów; 2 pkt – operacja będzie realizowana z udziałem 1 partnera mającego siedzibę lub miejsce zamieszkania w tej samej gminie, w której zamieszkuje lub ma siedzibę wnioskodawca; 3 pkt - operacja będzie realizowana z udziałem 1 partnera mającego siedzibę lub miejsce zamieszkania w innej gminie z obszaru LGD niż ta, w której zamieszkuje lub ma siedzibę wnioskodawca; 4 pkt – operacja będzie realizowana z udziałem co najmniej 2 partnerów mających siedzibę lub miejsce zamieszkania w tej samej gminie, w której zamieszkuje lub ma siedzibę wnioskodawca; 5 pkt – operacja będzie realizowana z udziałem co najmniej 2 partnerów mających siedzibę lub miejsce zamieszkania w innej gminie z obszaru LGD niż ta, w której zamieszkuje lub ma siedzibę wnioskodawca	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za partnera w ramach danej operacji uznaje się osobę lub organizację, który wnosi do danej operacji określony przez wnioskodawcę wkład finansowy lub rzeczowy lub jest odpowiedzialny za wybrane zadanie lub zbiór zadań składających się na tę operację. Ocenę spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach, określające każdego z zaangażowanych w tę operację partnera (muszą być to dane określające co najmniej nazwę partnera, jego siedzibę lub miejsce zamieszkania i jego wkład w operację – określony wnoszony wkład finansowy lub rzeczowy lub odpowiedzialność za wybrane, określone zadanie lub zbiór zadań składających się na tę operację).			
7	Wpływ na promocję zasobów przyrodniczych lub historyczno-kulturowych istniejących na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” (kryterium uzasadniające realizację operacji w ramach LSR)	0 pkt – operacja nie zawiera działań promujących zasoby przyrodnicze lub historyczno-kulturowych istniejące na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”; 10 pkt – operacja zawiera działanie/działania promujące zasoby przyrodnicze lub historyczno-kulturowych istniejące na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”	

Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocena spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach, określające rodzaje działań podejmowanych w ramach niniejszej operacji. Za działania promujące zasoby przyrodnicze lub historyczno-kulturowe istniejące na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” uznaje się między innymi wszelkiego rodzaju działania promocyjno-informacyjne kierowane do szerokiego grona odbiorców, podkreślające walory tych zasobów lub wszelkiego rodzaju działania służące ich oznakowaniu lub poprawie stanu tych zasobów.

8	Wpływ na propagowanie kultury lub sportu lub rekreacji na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”	<p>0 pkt – operacja nie zawiera działań propagujących kulturę lub sport lub rekreację na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”;</p> <p>8 pkt – operacja zawiera działanie/działania propagujących kulturę lub sport lub rekreację na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”</p>	
---	---	--	--

Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocena spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach, określające rodzaje działań podejmowanych w ramach niniejszej operacji. Za działania propagujące kulturę lub sport lub rekreację na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” uznaje się między innymi wszelkiego rodzaju działania zachęcające i angażujące mieszkańców obszaru LGD do poznawania kultury, uprawiania sportu i rekreacji, poprzez np. organizację imprez czy szkoleń lub innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym.

9	Wpływ na realizację wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”	<p>2 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>mały</u></p> <p>6 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>średni</u></p> <p>10 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>duży</u></p>	
---	--	---	--

Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocena spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach. Operacja przyczynia się w sposób mały, średni lub duży do realizacji jednego lub więcej wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” jeśli, zdaniem Członka Rady dokonującego oceny, realizacja operacji wpłynie na pożądaną zmianę poziomu jednego lub więcej wskaźników, które określono w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”, w ramach celów tej strategii (według matrycy logicznej Lokalnej Strategii Rozwoju), odpowiednio w sposób mały, średni lub duży.

SUMA PRYZNANYCH PUNKTÓW:	
---------------------------------	--

Operacja zapewni zintegrowanie podmiotów zasobów celów

Instrukcja: Należy wskazać, poprzez wstawienie znaku X, zakres, w którym objęta wnioskiem operacja zapewni określone w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” zintegrowanie, tj. podmioty, zasoby lub cele.
Operacje zapewniające zintegrowanie podmiotów – operacja będzie realizowana przez podmioty z różnych sektorów, realizacja operacji zakłada współpracę różnych podmiotów wykonujących częściowe zadania

składające się na operację. Przykładowo operacja mająca na celu rozwój turystyki na danych obszarze może zakładać udział gminy, rolników podejmujących działalność agroturystyczną oraz podmioty świadczące usługi związane z obsługą ruchu turystycznego. Ponadto operacja może angażować pojedyncze osoby, zespoły, itp. Operacje zapewniające zintegrowanie zasobów – operacja zakłada jednocześnie wykorzystanie różnych zasobów lokalnych, specyfiki obszaru, miejsc, obiektów oraz elementów stanowiących dziedzictwo przyrodnicze, historyczne, kulturowe. Operacje zapewniające zintegrowanie celów LSR – w ramach operacji realizowane będą cele LSR, które są spójne, powiązane ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają. Cele LSR planowane do realizacji w ramach operacji, bez względu na to, jakiego sektora lub branży dotyczą oraz czy są to operacje inwestycyjne czy też tzw. „miękkie”, będą tworzyć logiczne związki i wzajemnie na siebie oddziaływać.

UZASADNIENIE*:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
/miejscowość, data/

.....
/podpis członka Rady dokonującego oceny/

---

* Uzasadnienie podać w przypadku niezgodności operacji z LSR – w części IV formularza udzielono przynajmniej jedną odpowiedź „NIE”.

.....
/pieczęć LGD/

**ZBIORCZA KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI
Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”
I KRYTERIAMI WYBORU**

I. TYP OPERACJI		
1	Typ operacji w ramach działania Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW 2007-2013	Małe projekty
II. WNIOSKODAWCA		
1	Numer wniosku	
2	Numer identyfikacyjny wnioskodawcy	
3	Imię i Nazwisko lub Nazwa wnioskodawcy	
4	Adres / siedziba wnioskodawcy	
5	Tytuł operacji	

III. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z KRYTERIAMI WYBORU			
Lp.	Imię i Nazwisko członka Rady dokonującego oceny operacji	Decyzja w sprawie zgodności operacji z LSR ⁴	Łączna liczba przyznanych punktów dla operacji ⁵
1			
2			

⁴ Dla wierszy od 1 do 14 wpisuje się ostateczną decyzją oceniającego w sprawie zgodności operacji z LSR podaną w jego indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru. Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR.

⁵ Dla wierszy od 1 do 14 wpisuje się sumę punktów przyznanych przez oceniającego dla operacji, podaną w jego indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru.

3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
Ostateczna decyzja Rady w sprawie zgodności operacji z LSR podjęta zgodnie z Regulaminem Rady (Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR)			
15	Łączna liczba przyznanych punktów przez wszystkich oceniających operację (suma punktów przyznanych przez wszystkich oceniających)		
Ostateczna liczba punktów przyznanych operacji - średnia liczba przyznanych punktów dla operacji (liczbę punktów z wiersza 15 należy podzielić przez liczbę oceniających daną operację i podać z dokładnością do 2 miejsc po przecinku)			
Minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji:		Ostateczna liczba punktów przyznanych operacji - średnia liczba przyznanych punktów dla operacji przez członków Rady dokonujących oceny operacji jest nie mniejsza niż 18 punktów	
Operacja spełnia minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji (Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja spełnia minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie spełnia tych wymagań)			

Operacja zapewni zintegrowanie podmiotów zasobów celów

Instrukcja: Należy wskazać, poprzez wstawienie znaku X, zakres, w którym objęta wnioskiem operacja zapewnia określone w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” zintegrowanie, tj. podmioty, zasoby lub cele.

Dane pole zaznacza się jeżeli co najmniej połowa z członków Rady dokonujących oceny operacji, w indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru zaznaczyło to pole poprzez wstawienie znaku X.

.....
/miejsowość, data/

.....
/podpis Przewodniczącego Rady/

.....
/pieczęć LGD/

**INDYWIDUALNA KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI
Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”
I KRYTERIAMI WYBORU**

I. TYP OPERACJI		
1	Typ operacji w ramach działania Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW 2007-2013	Odnowa i rozwój wsi
II. WNIOSKODAWCA		
1	Numer wniosku	
2	Numer identyfikacyjny wnioskodawcy	
3	Imię i Nazwisko lub Nazwa wnioskodawcy	
4	Adres / siedziba wnioskodawcy	
5	Tytuł operacji	
III. OCENIAJĄCY		
1	Imię i Nazwisko członka Rady dokonyującego oceny	
IV. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”		
Lp.	Rodzaj kryterium zgodności z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” (LSR)	Ocena zgodności operacji z LSR (wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR; wstawić „NIE” ⁶ w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR)
1	Operacja jest zgodna z celami LSR	
2	Operacja jest zgodna z planowanymi do realizacji przedsięwzięciami w ramach LSR	
Ostateczna decyzja oceniającego w sprawie zgodności operacji z LSR (Wstawić „TAK” w przypadku udzielenia odpowiedzi „TAK” na wszystkie pytania w tej części formularza; wstawić „NIE” w przypadku udzielenia odpowiedzi „NIE” na		

⁶ Udzielenie przez oceniającego odpowiedzi „NIE” stanowi głos oceniającego za uznaniem operacji za niezgodną z LSR i nie wybranie przez oceniającego tej operacji do dofinansowania w ramach LSR. W przypadku niezgodności operacji z LSR (wstawiono odpowiedź „NIE”) należy podać uzasadnienie na końcu formularza.

choćby jedno pytanie w tej części formularza)

V. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z KRYTERIAMI WYBORU

Lp.	Rodzaj kryterium wyboru operacji	Opis i zakres punktów możliwych do przyznania	Liczba przyznanych punktów przez oceniającego
1	Terminowość złożenia wniosku	0 pkt – wnioskodawca nie złożył wniosku w wymaganym terminie; 10 pkt – wnioskodawca złożył wniosek w wymaganym terminie	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Wymagany termin złożenia wniosku określa ogłoszenie o naborze wniosków			
2	Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych	0 pkt – wnioskodawca nie zrealizował wcześniej żadnego przedsięwzięcia współfinansowanego ze źródeł zewnętrznych; 1 pkt – wnioskodawca zrealizował wcześniej od 1 do 5 przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych; 2 pkt – wnioskodawca zrealizował wcześniej 6 i więcej przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za źródła zewnętrzne uznaje się wszelkiego rodzaju środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację przedsięwzięcia, które nie stanowiły środków własnych wnioskodawcy. Ocenę spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach dane na temat przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. Określając liczbę przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, uwzględnia się tylko te przedsięwzięcia, dla których podano: nazwę, rodzaj, okres realizacji, koszt całkowity, wartość współfinansowania za źródła zewnętrznego z podaniem pochodzenia tego współfinansowania.			
3	Liczba operacji zgłoszonych przez wnioskodawcę, które wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD	0 pkt – co najmniej 3 operacje zgłoszone przez wnioskodawcę wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD; 2 pkt – 1 lub 2 operacje zgłoszone przez wnioskodawcę wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD; 4 pkt – dotychczas żadna operacja zgłoszona przez wnioskodawcę nie została wybrane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za operacje wybrane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD uznaje się takie operacje, które znalazły się na liście operacji wybranych przyjęte uchwałą Rady LGD.			
4	Wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji	0 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi powyżej 60 % 4 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi od 51 % do 60 % 6 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi	

		od 41 % do 50 % 8 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi do 40 %	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocenę spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane we wniosku lub wymaganych załącznikach.			
5	Korzyści lub zasięg oddziaływania operacji	0 pkt – korzyści lub zasięg oddziaływania operacji dotyczy 1 miejscowości; 2 pkt – korzyści lub zasięg oddziaływania operacji dotyczy 1 gminy; 4 pkt – korzyści lub zasięg oddziaływania operacji dotyczy całego obszaru LGD	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocenę spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane we wniosku lub wymaganych załącznikach, z których wynikać musi, iż w oparciu o zrealizowaną operację pojawią się określone przez wnioskodawcę korzyści lub oddziaływanie w postaci konkretnych działań dotyczących odpowiednio 1 miejscowości lub 1 gminy lub całego obszaru LGD.			
6	Wpływ operacji na stan infrastruktury kulturalnej lub turystycznej lub rekreacyjno-sportowej na obszarze LGD (kryterium uzasadniające realizację operacji w ramach LSR)	0 pkt – operacja nie obejmuje budowy lub przebudowy lub remontu infrastruktury kulturalnej lub turystycznej lub rekreacyjno-sportowej na obszarze LGD; 10 pkt – operacja obejmuje budowę lub przebudowę lub remont infrastruktury kulturalnej lub turystycznej lub rekreacyjno-sportowej na obszarze LGD	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za infrastrukturę kulturalną uznaje się wszelkiego rodzaju infrastrukturę służącą kulturze, w tym również świetlice wiejskie. Za infrastrukturę turystyczną uznaje się wszelkiego rodzaju infrastrukturę służącą turystyce, obsłudze ruchu turystycznego. Za infrastrukturę rekreacyjno-sportową uznaje się wszelkiego rodzaju infrastrukturę służącą rekreacji i uprawianiu sportu.			
7	Wpływ na realizację wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”	2 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>mały</u> 6 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>średni</u> 10 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>duży</u>	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocenę spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach. Operacja przyczynia się w sposób mały, średni lub duży do realizacji jednego lub więcej wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” jeśli, zdaniem Członka Rady dokonującego oceny, realizacja operacji wpłynie na pożądaną zmianę poziomu jednego lub więcej wskaźników, które określono w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”, w ramach celów tej strategii (według matrycy logicznej Lokalnej Strategii Rozwoju), odpowiednio w sposób mały, średni lub duży.			
SUMA PRYZNANYCH PUNKTÓW:			

Operacja zapewni zintegrowanie podmiotów zasobów celów

Instrukcja: Należy wskazać, poprzez wstawienie znaku X, zakres, w którym objęta wnioskiem operacja zapewnia określone w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” zintegrowanie, tj. podmioty, zasoby lub cele.

Operacje zapewniające zintegrowanie podmiotów – operacja będzie realizowana przez podmioty z różnych sektorów, realizacja operacji zakłada współpracę różnych podmiotów wykonujących częściowe zadania składające się na operację. Przykładowo operacja mająca na celu rozwój turystyki na danych obszarze może zakładać udział gminy, rolników podejmujących działalność agroturystyczną oraz podmioty świadczące usługi związane z obsługą ruchu turystycznego. Ponadto operacja może angażować pojedyncze osoby, zespoły, itp.

Operacje zapewniające zintegrowanie zasobów – operacja zakłada jednoczesne wykorzystanie różnych zasobów lokalnych, specyfiki obszaru, miejsc, obiektów oraz elementów stanowiących dziedzictwo przyrodnicze, historyczne, kulturowe.

Operacje zapewniające zintegrowanie celów LSR – w ramach operacji realizowane będą cele LSR, które są spójne, powiązane ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają. Cele LSR planowane do realizacji w ramach operacji, bez względu na to, jakiego sektora lub branży dotyczą oraz czy są to operacje inwestycyjne czy też tzw. „miękkie”, będą tworzyć logiczne związki i wzajemnie na siebie oddziaływać.

UZASADNIENIE*:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
/miejscowość, data/

.....
/podpis członka Rady dokonującego oceny/

* Uzasadnienie podać w przypadku niezgodności operacji z LSR – w części IV formularza udzielono przynajmniej jedną odpowiedź „NIE”.

.....
/pieczęć LGD/

**ZBIORCZA KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI
Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”
I KRYTERIAMI WYBORU**

I. TYP OPERACJI		
1	Typ operacji w ramach działania Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW 2007-2013	Odnowa i rozwój wsi
II. WNIOSKODAWCA		
1	Numer wniosku	
2	Numer identyfikacyjny wnioskodawcy	
3	Imię i Nazwisko lub Nazwa wnioskodawcy	
4	Adres / siedziba wnioskodawcy	
5	Tytuł operacji	

III. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z KRYTERIAMI WYBORU			
Lp.	Imię i Nazwisko członka Rady dokonującego oceny operacji	Decyzja w sprawie zgodności operacji z LSR ⁷	Łączna liczba przyznanych punktów dla operacji ⁸
1			
2			

⁷ Dla wierszy od 1 do 14 wpisuje się ostateczną decyzją oceniającego w sprawie zgodności operacji z LSR podaną w jego indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru. Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR.

⁸ Dla wierszy od 1 do 14 wpisuje się sumę punktów przyznanych przez oceniającego dla operacji, podaną w jego indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru.

3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
Ostateczna decyzja Rady w sprawie zgodności operacji z LSR podjęta zgodnie z Regulaminem Rady (Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR)			
15	Łączna liczba przyznanych punktów przez wszystkich oceniających operację (suma punktów przyznanych przez wszystkich oceniających)		
Ostateczna liczba punktów przyznanych operacji - średnia liczba przyznanych punktów dla operacji (liczbę punktów z wiersza 15 należy podzielić przez liczbę oceniających daną operację i podać z dokładnością do 2 miejsc po przecinku)			
Minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji:		Ostateczna liczba punktów przyznanych operacji - średnia liczba przyznanych punktów dla operacji przez członków Rady dokonujących oceny operacji jest nie mniejsza niż 18 punktów	
Operacja spełnia minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji (Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja spełnia minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie spełnia tych wymagań)			

Operacja zapewni zintegrowanie podmiotów zasobów celów

Instrukcja: Należy wskazać, poprzez wstawienie znaku X, zakres, w którym objęta wnioskiem operacja zapewnia określone w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” zintegrowanie, tj. podmioty, zasoby lub cele.

Dane pole zaznacza się jeżeli co najmniej połowa z członków Rady dokonujących oceny operacji,

w indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru zaznaczyło to pole poprzez wstawienie znaku X.

.....
/miejsowość, data/

.....
/podpis Przewodniczącego Rady/

.....
/pieczęć LGD/

**INDYWIDUALNA KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI
Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”
I KRYTERIAMI WYBORU**

I. TYP OPERACJI		
1	Typ operacji w ramach działania Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW 2007-2013	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
II. WNIOSKODAWCA		
1	Numer wniosku	
2	Numer identyfikacyjny wnioskodawcy	
3	Imię i Nazwisko lub Nazwa wnioskodawcy	
4	Adres / siedziba wnioskodawcy	
5	Tytuł operacji	
III. OCENIAJĄCY		
1	Imię i Nazwisko członka Rady dokonyującego oceny	
IV. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”		
Lp.	Rodzaj kryterium zgodności z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” (LSR)	Ocena zgodności operacji z LSR (wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR; wstawić „NIE” ⁹ w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR)
1	Operacja jest zgodna z celami LSR	
2	Operacja jest zgodna z planowanymi do realizacji przedsięwzięciami w ramach LSR	
Ostateczna decyzja oceniającego w sprawie zgodności operacji z LSR (Wstawić „TAK” w przypadku udzielenia odpowiedzi „TAK” na wszystkie pytania w tej części formularza; wstawić „NIE” w przypadku udzielenia odpowiedzi „NIE” na		

⁹ Udzielenie przez oceniającego odpowiedzi „NIE” stanowi głos oceniającego za uznaniem operacji za niezgodną z LSR i nie wybranie przez oceniającego tej operacji do dofinansowania w ramach LSR. W przypadku niezgodności operacji z LSR (wstawiono odpowiedź „NIE”) należy podać uzasadnienie na końcu formularza.

choćby jedno pytanie w tej części formularza)

V. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z KRYTERIAMI WYBORU

Lp.	Rodzaj kryterium wyboru operacji	Opis i zakres punktów możliwych do przyznania	Liczba przyznanych punktów przez oceniającego
1	Terminowość złożenia wniosku	0 pkt – wnioskodawca nie złożył wniosku w wymaganym terminie; 10 pkt – wnioskodawca złożył wniosek w wymaganym terminie	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Wymagany termin złożenia wniosku określa ogłoszenie o naborze wniosków			
2	Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych	0 pkt – wnioskodawca nie zrealizował wcześniej żadnego przedsięwzięcia współfinansowanego ze źródeł zewnętrznych; 1 pkt – wnioskodawca zrealizował wcześniej od 1 do 5 przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych; 2 pkt – wnioskodawca zrealizował wcześniej 6 i więcej przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za źródła zewnętrzne uznaje się wszelkiego rodzaju środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację przedsięwzięcia, które nie stanowiły środków własnych wnioskodawcy. Ocenę spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach dane na temat przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. Określając liczbę przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, uwzględnia się tylko te przedsięwzięcia, dla których podano: nazwę, rodzaj, okres realizacji, koszt całkowity, wartość współfinansowania za źródła zewnętrznego z podaniem pochodzenia tego współfinansowania.			
3	Liczba operacji zgłoszonych przez wnioskodawcę, które wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD	0 pkt – co najmniej 3 operacje zgłoszone przez wnioskodawcę wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD; 2 pkt – 1 lub 2 operacje zgłoszone przez wnioskodawcę wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD; 4 pkt – dotychczas żadna operacja zgłoszona przez wnioskodawcę nie została wybrane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za operacje wybrane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD uznaje się takie operacje, które znalazły się na liście operacji wybranych przyjęte uchwałą Rady LGD.			
4	Wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji	0 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi powyżej 40 % 4 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi od 31 % do 40 % 6 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi	

		od 21 % do 30 % 8 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi do 20 %	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocena spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane we wniosku lub wymaganych załącznikach.			
5	Liczba tworzonych miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne) (kryterium uzasadniające realizację operacji w ramach LSR)	0 pkt – realizacja operacji nie spowoduje utworzenia miejsca pracy; 2 pkt – realizacja operacji spowoduje utworzenie 1 miejsca pracy; 5 pkt – realizacja operacji spowoduje utworzenie 2 miejsc pracy; 10 pkt – realizacja operacji spowoduje utworzenie 3 i więcej miejsc pracy	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocena spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach, określające liczbę tworzonych w wyniku realizacji miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne			
6	Wpływ operacji na stan infrastruktury turystycznej na obszarze LGD	0 pkt – operacja nie obejmuje budowy lub przebudowy lub remontu lub wyposażenia infrastruktury turystycznej na obszarze LGD; 8 pkt – operacja obejmuje budowę lub przebudowę lub remont lub wyposażenie infrastruktury turystycznej na obszarze LGD	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za infrastrukturę turystyczną uznaje się wszelkiego rodzaju infrastrukturę służącą turystyce i obsłudze ruchu turystycznego, np. służącą tworzeniu i rozwojowi usług noclegowych, żywieniowych, organizacji spędzania wolnego czasu.			
7	Wpływ na realizację wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”	2 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>mały</u> 6 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>średni</u> 10 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>duży</u>	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocena spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach. Operacja przyczynia się w sposób mały, średni lub duży do realizacji jednego lub więcej wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” jeśli, zdaniem Członka Rady dokonującego oceny, realizacja operacji wpłynie na pożądaną zmianę poziomu jednego lub więcej wskaźników, które określono w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”, w ramach celów tej strategii (według matrycy logicznej Lokalnej Strategii Rozwoju), odpowiednio w sposób mały, średni lub duży.			
SUMA PRZYZNANYCH PUNKTÓW:			

Operacja zapewni zintegrowanie podmiotów zasobów celów

Instrukcja: Należy wskazać, poprzez wstawienie znaku X, zakres, w którym objęta wnioskiem operacja zapewnia określone w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” zintegrowanie, tj. podmioty, zasoby lub cele.

Operacje zapewniające zintegrowanie podmiotów – operacja będzie realizowana przez podmioty z różnych sektorów, realizacja operacji zakłada współpracę różnych podmiotów wykonujących częściowe zadania składające się na operację. Przykładowo operacja mająca na celu rozwój turystyki na danych obszarze może zakładać udział gminy, rolników podejmujących działalność agroturystyczną oraz podmioty świadczące usługi związane z obsługą ruchu turystycznego. Ponadto operacja może angażować pojedyncze osoby, zespoły, itp.

Operacje zapewniające zintegrowanie zasobów – operacja zakłada jednoczesne wykorzystanie różnych zasobów lokalnych, specyfiki obszaru, miejsc, obiektów oraz elementów stanowiących dziedzictwo przyrodnicze, historyczne, kulturowe.

Operacje zapewniające zintegrowanie celów LSR – w ramach operacji realizowane będą cele LSR, które są spójne, powiązane ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają. Cele LSR planowane do realizacji w ramach operacji, bez względu na to, jakiego sektora lub branży dotyczą oraz czy są to operacje inwestycyjne czy też tzw. „miękkie”, będą tworzyć logiczne związki i wzajemnie na siebie oddziaływać.

UZASADNIENIE*:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
/miejscowość, data/

.....
/podpis członka Rady dokonującego oceny/

* Uzasadnienie podać w przypadku niezgodności operacji z LSR – w części IV formularza udzielono przynajmniej jedną odpowiedź „NIE”.

.....
/pieczęć LGD/

**ZBIORCZA KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI
Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”
I KRYTERIAMI WYBORU**

I. TYP OPERACJI		
1	Typ operacji w ramach działania Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW 2007-2013	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
II. WNIOSKODAWCA		
1	Numer wniosku	
2	Numer identyfikacyjny wnioskodawcy	
3	Imię i Nazwisko lub Nazwa wnioskodawcy	
4	Adres / siedziba wnioskodawcy	
5	Tytuł operacji	

III. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z KRYTERIAMI WYBORU			
Lp.	Imię i Nazwisko członka Rady dokonującego oceny operacji	Decyzja w sprawie zgodności operacji z LSR ¹⁰	Łączna liczba przyznanych punktów dla operacji ¹¹
1			
2			

¹⁰ Dla wierszy od 1 do 14 wpisuje się ostateczną decyzją oceniającego w sprawie zgodności operacji z LSR podaną w jego indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru. Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR.

¹¹ Dla wierszy od 1 do 14 wpisuje się sumę punktów przyznanych przez oceniającego dla operacji, podaną w jego indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru.

3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
Ostateczna decyzja Rady w sprawie zgodności operacji z LSR podjęta zgodnie z Regulaminem Rady (Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR)			
15	Łączna liczba przyznanych punktów przez wszystkich oceniających operację (suma punktów przyznanych przez wszystkich oceniających)		
Ostateczna liczba punktów przyznanych operacji - średnia liczba przyznanych punktów dla operacji (liczbę punktów z wiersza 15 należy podzielić przez liczbę oceniających daną operację i podać z dokładnością do 2 miejsc po przecinku)			
Minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji:		Ostateczna liczba punktów przyznanych operacji - średnia liczba przyznanych punktów dla operacji przez członków Rady dokonujących oceny operacji jest nie mniejsza niż 18 punktów	
Operacja spełnia minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji (Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja spełnia minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie spełnia tych wymagań)			

Operacja zapewni zintegrowanie podmiotów zasobów celów

Instrukcja: Należy wskazać, poprzez wstawienie znaku X, zakres, w którym objęta wnioskiem operacja zapewnia określone w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” zintegrowanie, tj. podmioty, zasoby lub cele.

Dane pole zaznacza się jeżeli co najmniej połowa z członków Rady dokonujących oceny operacji,

w indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru zaznaczyło to pole poprzez wstawienie znaku X.

.....
/miejsowość, data/

.....
/podpis Przewodniczącego Rady/

.....
/pieczęć LGD/

**INDYWIDUALNA KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI
Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”
I KRYTERIAMI WYBORU**

I. TYP OPERACJI		
1	Typ operacji w ramach działania Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW 2007-2013	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
II. WNIOSKODAWCA		
1	Numer wniosku	
2	Numer identyfikacyjny wnioskodawcy	
3	Imię i Nazwisko lub Nazwa wnioskodawcy	
4	Adres / siedziba wnioskodawcy	
5	Tytuł operacji	
III. OCENIAJĄCY		
1	Imię i Nazwisko członka Rady dokonującego oceny	
IV. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”		
Lp.	Rodzaj kryterium zgodności z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” (LSR)	Ocena zgodności operacji z LSR (wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR; wstawić „NIE” ¹² w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR)
1	Operacja jest zgodna z celami LSR	
2	Operacja jest zgodna z planowanymi do realizacji przedsięwzięciami w ramach LSR	
Ostateczna decyzja oceniającego w sprawie zgodności operacji z LSR (Wstawić „TAK” w przypadku udzielenia odpowiedzi „TAK” na wszystkie pytania w tej części formularza; wstawić „NIE” w przypadku udzielenia odpowiedzi „NIE” na choćby jedno pytanie w tej części		

¹² Udzielenie przez oceniającego odpowiedzi „NIE” stanowi głos oceniającego za uznaniem operacji za niezgodną z LSR i nie wybranie przez oceniającego tej operacji do dofinansowania w ramach LSR. W przypadku niezgodności operacji z LSR (wstawiono odpowiedź „NIE”) należy podać uzasadnienie na końcu formularza.

formularza)

V. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z KRYTERIAMI WYBORU

Lp.	Rodzaj kryterium wyboru operacji	Opis i zakres punktów możliwych do przyznania	Liczba przyznanych punktów przez oceniającego
1	Terminowość złożenia wniosku	0 pkt – wnioskodawca nie złożył wniosku w wymaganym terminie; 10 pkt – wnioskodawca złożył wniosek w wymaganym terminie	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Wymagany termin złożenia wniosku określa ogłoszenie o naborze wniosków			
2	Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych	0 pkt – wnioskodawca nie zrealizował wcześniej żadnego przedsięwzięcia współfinansowanego ze źródeł zewnętrznych; 1 pkt – wnioskodawca zrealizował wcześniej od 1 do 5 przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych; 2 pkt – wnioskodawca zrealizował wcześniej 6 i więcej przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za źródła zewnętrzne uznaje się wszelkiego rodzaju środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację przedsięwzięcia, które nie stanowiły środków własnych wnioskodawcy. Ocenę spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach dane na temat przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. Określając liczbę przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych, uwzględnia się tylko te przedsięwzięcia, dla których podano: nazwę, rodzaj, okres realizacji, koszt całkowity, wartość współfinansowania za źródła zewnętrznego z podaniem pochodzenia tego współfinansowania.			
3	Liczba operacji zgłoszonych przez wnioskodawcę, które wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD	0 pkt – co najmniej 3 operacje zgłoszone przez wnioskodawcę wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD; 2 pkt – 1 lub 2 operacje zgłoszone przez wnioskodawcę wybrane zostały w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD; 4 pkt – dotychczas żadna operacja zgłoszona przez wnioskodawcę nie została wybrane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za operacje wybrane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD uznaje się takie operacje, które znalazły się na liście operacji wybranych przyjęte uchwałą Rady LGD.			
4	Wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji	0 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi powyżej 40 % 4 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi od 31 % do 40 % 6 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi	

		od 21 % do 30 % 8 pkt – wnioskowany % dofinansowania w stosunku do kosztów całkowitych operacji wynosi do 20 %	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocena spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane we wniosku lub wymaganych załącznikach.			
5	Liczba tworzonych miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne) (kryterium uzasadniające realizację operacji w ramach LSR)	0 pkt – realizacja operacji nie spowoduje utworzenia miejsca pracy; 2 pkt – realizacja operacji spowoduje utworzenie 1 miejsca pracy; 5 pkt – realizacja operacji spowoduje utworzenie 2 miejsc pracy; 10 pkt – realizacja operacji spowoduje utworzenie 3 i więcej miejsc pracy	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocena spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach, określające liczbę tworzonych w wyniku realizacji miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne			
6	Wpływ operacji na stan infrastruktury turystycznej na obszarze LGD	0 pkt – operacja nie obejmuje budowy lub przebudowy lub remontu lub wyposażenia infrastruktury turystycznej na obszarze LGD; 8 pkt – operacja obejmuje budowę lub przebudowę lub remont lub wyposażenie infrastruktury turystycznej na obszarze LGD	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Za infrastrukturę turystyczną uznaje się wszelkiego rodzaju infrastrukturę służącą turystyce i obsłudze ruchu turystycznego, np. służącą tworzeniu i rozwojowi usług noclegowych, żywieniowych, organizacji spędzania wolnego czasu.			
7	Wpływ na realizację wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”	2 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>mały</u> 6 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>średni</u> 10 pkt – zdaniem oceniającego (Członek Rady dokonujący oceny) operacja przyczynia się do realizacji wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w sposób <u>duży</u>	
Instrukcja: Należy wybrać jedną z możliwych punktacji. Ocena spełnienia niniejszego kryterium dokonuje się w oparciu o dane wskazane przez wnioskodawcę we wniosku lub wymaganych załącznikach. Operacja przyczynia się w sposób mały, średni lub duży do realizacji jednego lub więcej wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” jeśli, zdaniem Członka Rady dokonującego oceny, realizacja operacji wpłynie na pożądaną zmianę poziomu jednego lub więcej wskaźników, które określono w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy”, w ramach celów tej strategii (według matrycy logicznej Lokalnej Strategii Rozwoju), odpowiednio w sposób mały, średni lub duży.			
SUMA PRYZNANYCH PUNKTÓW:			

Operacja zapewni zintegrowanie podmiotów zasobów celów

Instrukcja: Należy wskazać, poprzez wstawienie znaku X, zakres, w którym objęta wnioskiem operacja zapewni określone w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” zintegrowanie, tj. podmioty, zasoby lub cele.

Operacje zapewniające zintegrowanie podmiotów – operacja będzie realizowana przez podmioty z różnych sektorów, realizacja operacji zakłada współpracę różnych podmiotów wykonujących częściowe zadania składające się na operację. Przykładowo operacja mająca na celu rozwój turystyki na danych obszarze może zakładać udział gminy, rolników podejmujących działalność agroturystyczną oraz podmioty świadczące usługi związane z obsługą ruchu turystycznego. Ponadto operacja może angażować pojedyncze osoby, zespoły, itp.

Operacje zapewniające zintegrowanie zasobów – operacja zakłada jednoczesne wykorzystanie różnych zasobów lokalnych, specyfiki obszaru, miejsc, obiektów oraz elementów stanowiących dziedzictwo przyrodnicze, historyczne, kulturowe.

Operacje zapewniające zintegrowanie celów LSR – w ramach operacji realizowane będą cele LSR, które są spójne, powiązane ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają. Cele LSR planowane do realizacji w ramach operacji, bez względu na to, jakiego sektora lub branży dotyczą oraz czy są to operacje inwestycyjne czy też tzw. „miękkie”, będą tworzyć logiczne związki i wzajemnie na siebie oddziaływać.

UZASADNIENIE*:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
/miejscowość, data/

.....
/podpis członka Rady dokonującego oceny/

* Uzasadnienie podać w przypadku niezgodności operacji z LSR – w części IV formularza udzielono przynajmniej jedną odpowiedź „NIE”.

.....
/pieczęć LGD/

**ZBIORCZA KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI
Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA „DOLINA DRWĘCY”
I KRYTERIAMI WYBORU**

I. TYP OPERACJI		
1	Typ operacji w ramach działania Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW 2007-2013	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
II. WNIOSKODAWCA		
1	Numer wniosku	
2	Numer identyfikacyjny wnioskodawcy	
3	Imię i Nazwisko lub Nazwa wnioskodawcy	
4	Adres / siedziba wnioskodawcy	
5	Tytuł operacji	

III. ZGODNOŚĆ OPERACJI Z KRYTERIAMI WYBORU			
Lp.	Imię i Nazwisko członka Rady dokonującego oceny operacji	Decyzja w sprawie zgodności operacji z LSR¹³	Łączna liczba przyznanych punktów dla operacji¹⁴
1			
2			

¹³ Dla wierszy od 1 do 14 wpisuje się ostateczną decyzją oceniającego w sprawie zgodności operacji z LSR podaną w jego indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru. Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR.

¹⁴ Dla wierszy od 1 do 14 wpisuje się sumę punktów przyznanych przez oceniającego dla operacji, podaną w jego indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru.

3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
Ostateczna decyzja Rady w sprawie zgodności operacji z LSR podjęta zgodnie z Regulaminem Rady (Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja jest zgodna z LSR lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie jest zgodna z LSR)			
15	Łączna liczba przyznanych punktów przez wszystkich oceniających operację (suma punktów przyznanych przez wszystkich oceniających)		
Ostateczna liczba punktów przyznanych operacji - średnia liczba przyznanych punktów dla operacji (liczbę punktów z wiersza 15 należy podzielić przez liczbę oceniających daną operację i podać z dokładnością do 2 miejsc po przecinku)			
Minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji:		Ostateczna liczba punktów przyznanych operacji - średnia liczba przyznanych punktów dla operacji przez członków Rady dokonujących oceny operacji jest nie mniejsza niż 18 punktów	
Operacja spełnia minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji (Wstawić „TAK” w przypadku gdy operacja spełnia minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji lub wstawić „NIE” w przypadku gdy operacja nie spełnia tych wymagań)			

Operacja zapewni zintegrowanie podmiotów zasobów celów

Instrukcja: Należy wskazać, poprzez wstawienie znaku X, zakres, w którym objęta wnioskiem operacja zapewnia określone w Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” zintegrowanie, tj. podmioty, zasoby lub cele.

Dane pole zaznacza się jeżeli co najmniej połowa z członków Rady dokonujących oceny operacji,

w indywidualnej karcie oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru zaznaczyło to pole poprzez wstawienie znaku X.

.....

/miejsowość, data/

.....

/podpis Przewodniczącego Rady/

C. Procedura odwołania od decyzji Rady LGD

Procedura w formie opisowej

Procedura odwołania od decyzji Rady LGD realizowana jest w sposób następujący:

1. Odwołanie od decyzji Rady LGD Wnioskodawca wnosi w terminie 7 dni od dnia podania do publicznej wiadomości listy ocenionych operacji, w szczególności poprzez jej umieszczenie na stronie internetowej LGD. Wnioskodawca wnoszący odwołanie od decyzji Rady LGD winien wskazać przyczyny wniesienia odwołania.
2. Biuro LGD przyjmuje i rejestruje odwołanie od decyzji Rady LGD. Przyjmowanie i rejestracja odwołań następuje zgodnie z następującymi zasadami:
  - przyjmowanie i rejestracja odwołań dokonywana jest w biurze LGD przez upoważnionego pracownika biura LGD;
  - upoważniony pracownik biura LGD z chwilą przyjęcia odwołania dokonuje jego rejestracji wpisując go do rejestru odwołań dla danego naboru wniosków (dalej zwany „rejestrem odwołań”) z podaniem daty i godziny wpływu odwołania i nadaje temu odwołaniu kolejny numer porządkowy z rejestru odwołań oraz dokonuje potwierdzenia wpływu odwołania na pierwszej stronie wersji papierowej oryginału tego odwołania wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru odwołań;
  - na żądanie wnoszącego odwołanie pracownik biura LGD potwierdza na wersji papierowej kopii złożonego odwołania fakt wpłynięcia odwołania, wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru odwołań;
  - rejestr odwołań zawiera co najmniej określenie wnioskodawcy wnoszącego odwołanie, dane identyfikujące operację będącą przedmiotem odwołania.
3. Biuro LGD sporządza listę wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD, zgodnie z rejestrem odwołań i informacjami tam zawartymi. Lista wniesionych odwołań zostaje podpisana przez Prezesa Zarządu LGD lub inną osobę upoważnioną przez Zarząd LGD.
4. Biuro LGD przekazuje Przewodniczącemu Rady LGD lub innej osobie upoważnionej zgodnie z Regulaminem Rady LGD listę wniesionych odwołań wraz z informacją o możliwości udostępniania tych odwołań Radzie LGD.
5. Przewodniczący Rady LGD lub inna osoba upoważniona zgodnie z Regulaminem Rady LGD zwołuje posiedzenie Rady LGD w sprawie rozpatrzenia wniesionych odwołań. Zwołanie Rady LGD następuje w uzgodnieniu z Biurem LGD. Biuro LGD powiadamia członków Rady LGD o posiedzeniu Rady LGD.
6. Posiedzenie Rady LGD w sprawie rozpatrzenia wniesionych odwołań. Odbywa się ono według następujących etapów:
  - b) Otwarcie posiedzenia Rady LGD przez Przewodniczącego Rady LGD lub inną osobę upoważnioną zgodnie z Regulaminem Rady LGD, podpisanie listy obecności członków Rady LGD i odebranie od każdego z nich podpisanej deklaracji bezstronności i poufności. Członkowie Rady LGD, którzy złożą deklarację bezstronności i poufności ze wskazaniem operacji znajdujących się na liście wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD co, do których zachodzą okoliczności wskazane w tej deklaracji, informują o tym fakcie prowadzącego

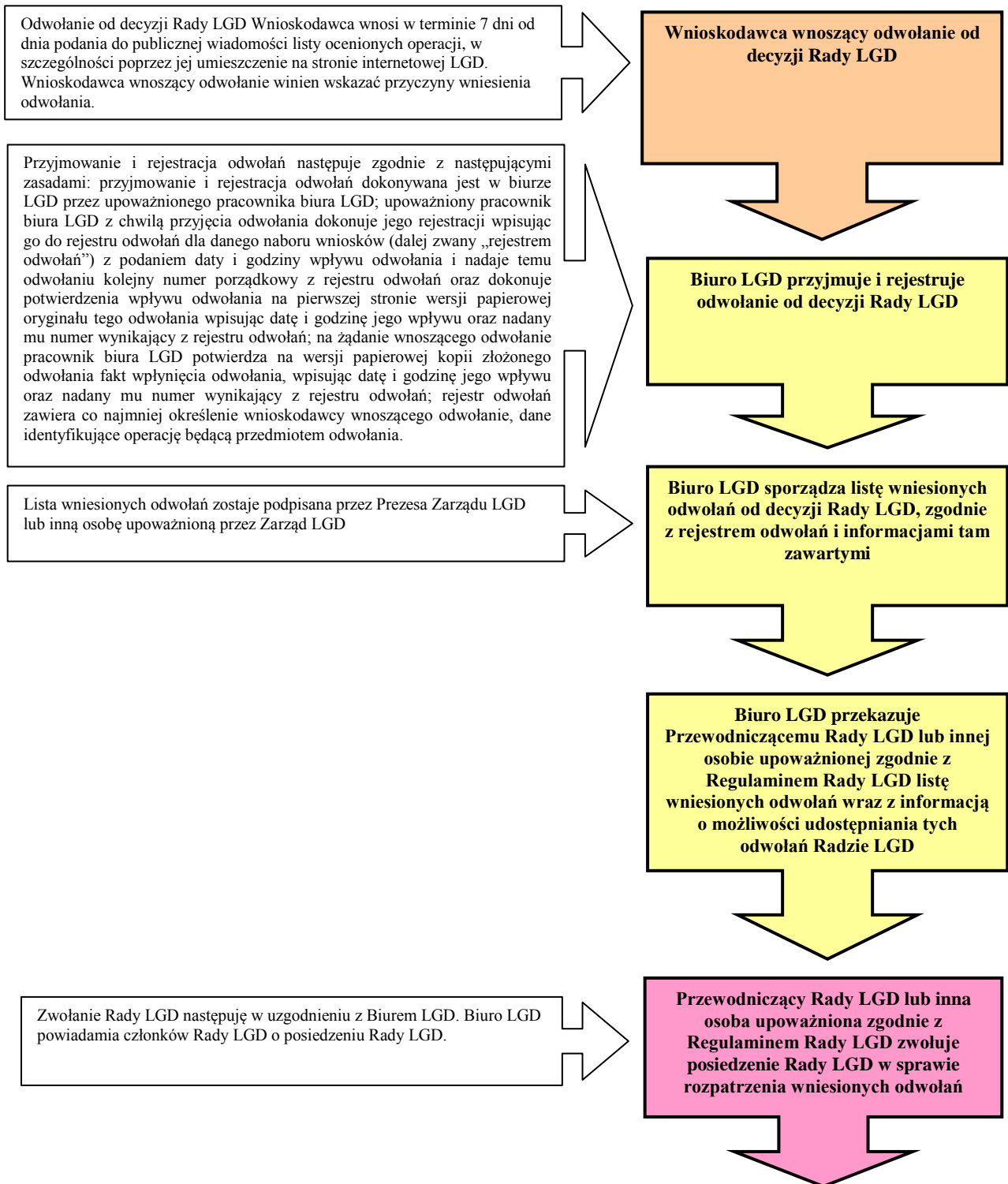
posiedzenie Rady LGD i podlegają wyłączeniu z oceny tych operacji. W posiedzeniu Rady LGD może uczestniczyć również pracownik/przedstawiciel Biura LGD, którego uczestnictwo w tym posiedzeniu ogranicza się tylko do wsparcia techniczno-organizacyjnego prac Rady LGD. Podczas posiedzenia Rady LGD, Biuro LGD udostępnia oryginały wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD.

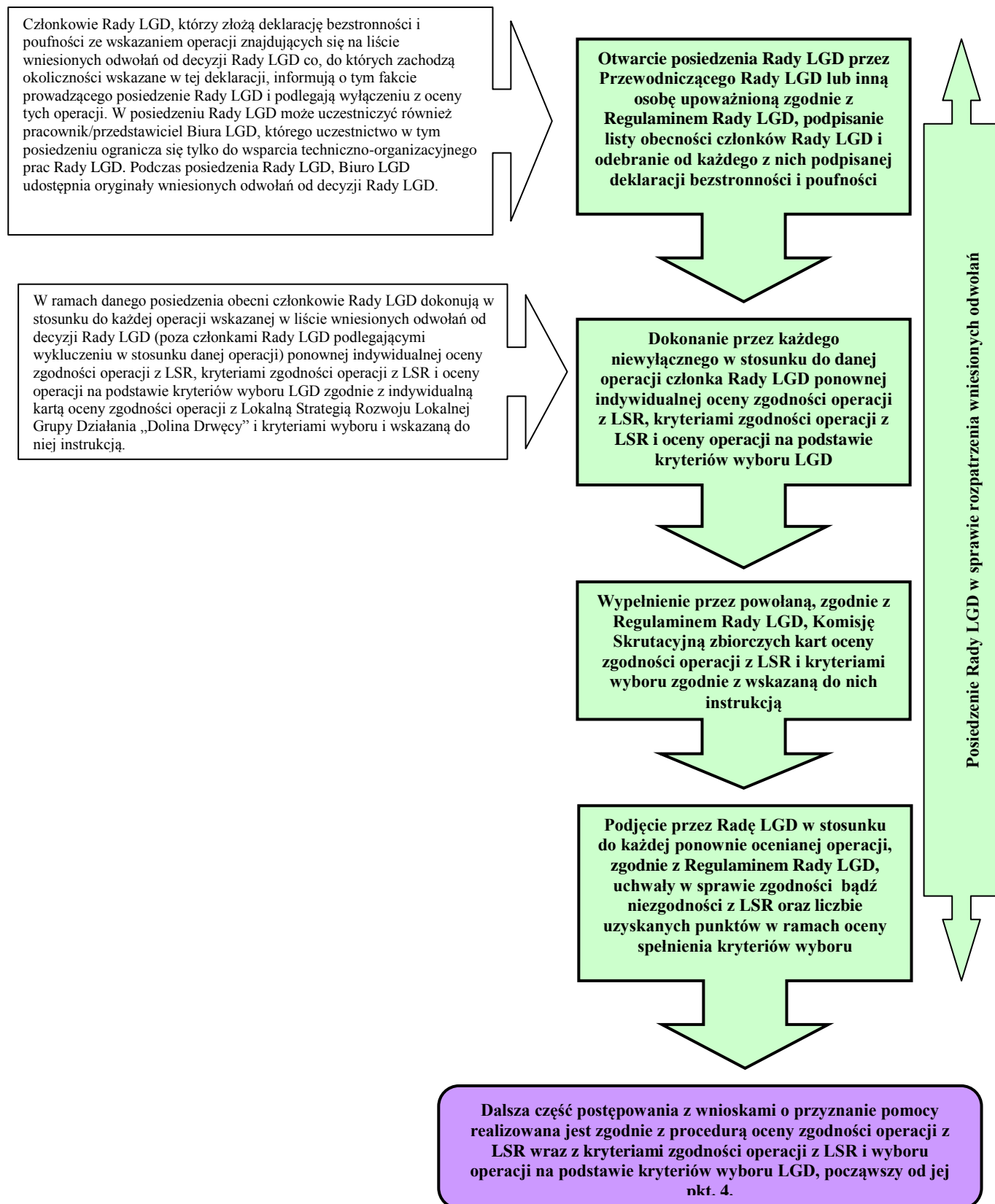
- c) Dokonanie przez każdego nie wyłączonego w stosunku do danej operacji członka Rady LGD ponownej indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD. W ramach danego posiedzenia obecni członkowie Rady LGD dokonują w stosunku do każdej operacji wskazanej w liście wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD (poza członkami Rady LGD podlegającymi wykluczeniu w stosunku do danej operacji) ponownej indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i oceny operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD zgodnie z indywidualną kartą oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru i wskazaną do niej instrukcją.
  - d) Wypełnienie przez powołaną, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, Komisję Skrutacyjną zbiorczych kart oceny zgodności operacji z LSR i kryteriami wyboru zgodnie z wskazaną do nich instrukcją.
  - e) Podjęcie przez Radę LGD w stosunku do każdej ponownie ocenianej operacji, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, uchwały w sprawie zgodności bądź niezgodności z LSR oraz liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru.
7. Dalsza część postępowania z wnioskami o przyznanie pomocy realizowana jest zgodnie z procedurą oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD, począwszy od jej pkt. 4.

Podczas realizacji niniejszej procedury stosowane będą terminy, do których przestrzegania będzie zobligowane LGD, na podstawie stosownych przepisów dotyczących w szczególności wdrażania lokalnych strategii rozwoju /zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.)/.

W przypadku powstałych rozbieżności w zakresie podanych terminów pierwszeństwo w stosowaniu posiadają terminy określone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.)/.

Procedura w formie graficznej

Podczas realizacji niniejszej procedury stosowane będą terminy, do których przestrzegania będzie zobligowane LGD, na podstawie stosownych przepisów dotyczących w szczególności

wdrażania lokalnych strategii rozwoju /zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.)/.

W przypadku powstałych rozbieżności w zakresie podanych terminów pierwszeństwo w stosowaniu posiadają terminy określone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.)/.

Procedura w formie tabelarycznej

Etap	Czynność / Zadanie	Wymagania w stosunku do czynności / zadania	Odpowiedzialny za czynność / zadanie
1	Wnioskodawca wnosi odwołanie od decyzji Rady LGD.	<p>Odwołanie od decyzji Rady LGD</p> <p>Wnioskodawca wnosi w terminie 7 dni od dnia podania do publicznej wiadomości listy ocenionych operacji, w szczególności poprzez jej umieszczenie na stronie internetowej LGD.</p> <p>Wnioskodawca wnoszący odwołanie winien wskazać przyczyny wniesienia odwołania.</p>	-
2	Przyjęcie i rejestracja odwołanie od decyzji Rady LGD.	<p>Przyjmowanie i rejestracja odwołań następuje zgodnie z następującymi zasadami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przyjmowanie i rejestracja odwołań dokonywana jest w biurze LGD przez upoważnionego pracownika biura LGD; - upoważniony pracownik biura LGD z chwilą przyjęcia odwołania dokonuje jego rejestracji wpisując go do rejestru odwołań dla danego naboru wniosków (dalej zwany „rejestrem odwołań”) z podaniem daty i godziny wpływu odwołania i nadaje temu odwołaniu kolejny numer porządkowy z rejestru odwołań oraz dokonuje potwierdzenia wpływu odwołania na pierwszej stronie wersji papierowej oryginału tego odwołania wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru odwołań; - na żądanie wnoszącego odwołanie pracownik biura LGD potwierdza na wersji papierowej kopii złożonego odwołania fakt wpłynięcia odwołania, wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru odwołań; - rejestr odwołań zawiera co najmniej określenie wnioskodawcy wnoszącego odwołanie, dane identyfikujące operację będącą przedmiotem odwołania. 	Biuro LGD
3	Sporządzenie listy wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD, zgodnie z rejestrem odwołań i informacjami tam zawartymi.	Lista wniesionych odwołań zostaje podpisana przez Prezesa Zarządu LGD lub inną osobę upoważnioną przez Zarząd LGD	Biuro LGD
4	Przekazanie Przewodniczącemu Rady LGD lub innej osobie upoważnionej	-	Biuro LGD

	zgodnie z Regulaminem Rady LGD listy wniesionych odwołań wraz z informacją o możliwości udostępniania tych odwołań Radzie LGD		
5	Zwołanie posiedzenie Rady LGD w sprawie rozpatrzenia wniesionych odwołań.	Zwołanie Rady LGD następuję w uzgodnieniu z Biurem LGD. Biuro LGD powiadamia członków Rady LGD o posiedzeniu Rady LGD.	Przewodniczący Rady LGD lub inna osoba upoważniona zgodnie z Regulaminem Rady LGD
6	Posiedzenie Rady LGD w sprawie rozpatrzenia wniesionych odwołań. Odbywa się ono według następujących etapów:	-	-
a	Otwarcie posiedzenia Rady LGD, podpisanie listy obecności członków Rady LGD i odebranie od każdego z nich podpisanej deklaracji bezstronności i poufności.	Członkowie Rady LGD, którzy złożą deklarację bezstronności i poufności ze wskazaniem operacji znajdujących się na liście wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD co, do których zachodzą okoliczności wskazane w tej deklaracji, informują o tym fakcie prowadzącego posiedzenie Rady LGD i podlegają wyłączeniu z oceny tych operacji. W posiedzeniu Rady LGD może uczestniczyć również pracownik/przedstawiciel Biura LGD, którego uczestnictwo w tym posiedzeniu ogranicza się tylko do wsparcia techniczno-organizacyjnego prac Rady LGD. Podczas posiedzenia Rady LGD, Biuro LGD udostępnia oryginały wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD.	Przewodniczący Rady LGD lub inna osoba upoważniona zgodnie z Regulaminem Rady LGD
b	Dokonanie ponownej indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i oceny operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD.	W ramach danego posiedzenia obecni członkowie Rady LGD dokonują w stosunku do każdej operacji wskazanej w liście wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD (poza członkami Rady LGD podlegającymi wykluczeniu w stosunku danej operacji) ponownej indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i oceny operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD zgodnie z indywidualną kartą oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru i wskazaną do niej instrukcją.	Każdy niewyłączony w stosunku do danej operacji członek Rady LGD
c	Wypełnienie zbiorczych kart oceny zgodności operacji z LSR i kryteriami wyboru zgodnie z wskazaną do nich instrukcją	-	Powołana zgodnie z Regulaminem Rady LGD Komisja Skrutacyjna
d	Podjęcie w stosunku do każdej ponownie ocenianej operacji, zgodnie	-	Rada LGD

	z Regulaminem Rady LGD, uchwały w sprawie zgodności bądź niezgodności z LSR oraz liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru.		
7	Dalsza część postępowania z wnioskami o przyznanie pomocy realizowana jest zgodnie z procedurą oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD, począwszy od jej pkt. 4.		

Podczas realizacji niniejszej procedury stosowane będą terminy, do których przestrzegania będzie zobligowane LGD, na podstawie stosownych przepisów dotyczących w szczególności wdrażania lokalnych strategii rozwoju /zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.)/.

W przypadku powstałych rozbieżności w zakresie podanych terminów pierwszeństwo w stosowaniu posiadają terminy określone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz. U. nr 138 poz. 868 z późn. zm.).

Wzory stosowanych dokumentów w ramach procedury

Stosowane w ramach tej procedury dokumenty są takie same jak dla procedury oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD.

D. Procedura zmiany kryteriów zgodności operacji z LSR i kryteriów wyboru LGD

Procedura zmiany kryteriów zgodności operacji z LSR i kryteriów wyboru LGD realizowana jest w sposób następujący:

1. Uprawnienia do wystąpienia o zmianę lokalnych kryteriów wyboru ma Rada LGD, Zarząd LGD lub członkowie LGD.
2. Wszyscy uprawnieni zgłaszają pisemnie propozycje zmian kryteriów wraz ze szczegółowym uzasadnieniem.
3. Propozycje zmian są rozpatrywane na najbliższym walnym zebraniu członków gdzie podejmuje się uchwałę o przyjęciu bądź odrzuceniu proponowanych zmian w kryteriach, według których są oceniane operacje.
4. W przypadku zmiany lokalnych kryteriów wyboru, będą one obowiązywać dla konkursów ogłoszonych po dniu zatwierdzenia zmian przez walne zebranie członków. Jeśli na podstawie umowy o warunkach i sposobie realizacji lokalnej strategii rozwoju Samorząd Województwa będzie wymagał uzgodnienia zmienianych kryteriów, to LGD dokona stosownych uzgodnień przed walnym zebraniem członków.

5. W przypadku zmiany kryteriów Biuro LGD przygotowuje nowe karty oceny zgodności operacji z kryteriami LGD w oparciu o wprowadzone zmiany.

E. Procedura ponownej oceny na wniosek Podmiotu Wdrażającego

Procedura ponownej oceny na wniosek stosownego Podmiotu Wdrażającego realizowana jest w sposób następujący:

1. Po wpłynięciu do biura LGD wniosku Podmiotu Wdrażającego o ponowną ocenę operacji, Biuro LGD przekazuje Przewodniczącemu Rady LGD lub innej osobie upoważnionej zgodnie z Regulaminem Rady LGD informację o konieczności dokonania ponownej oceny operacji, wraz z informacją o możliwości udostępniania dodatkowych materiałów dotyczących tej/tych operacji Radzie LGD o ile takie materiały przekazano do biura LGD.
2. Przewodniczący Rady LGD lub inna osoba upoważniona, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, zwołuje posiedzenie Rady LGD w sprawie ponownej oceny operacji. Zwołanie Rady LGD następuje w uzgodnieniu z Biurem LGD. Biuro LGD wysyła stosowe powiadomienia o posiedzeniu Rady LGD członkom tej Rady.
3. Jeśli ponowna ocena operacji dotyczyć ma oceny zgodności operacji z LSR wraz z kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD odbywa się ona według następujących etapów:
  - a) Otwarcie posiedzenia Rady LGD przez Przewodniczącego Rady LGD lub inną osobę upoważnioną zgodnie z Regulaminem Rady LGD, podpisanie listy obecności członków Rady LGD i odebranie od każdego z nich podpisanej deklaracji bezstronności i poufności, jeśli takiej deklaracji nie złożono w ramach wcześniejszych etapów oceny w stosunku do danej operacji. Członkowie Rady LGD, którzy złożą deklarację bezstronności i poufności ze wskazaniem operacji będącej przedmiotem oceny co, do której zachodzą okoliczności wskazane w tej deklaracji, informują o tym fakcie prowadzącego posiedzenie Rady LGD i podlegają wyłączeniu z oceny tej operacji. W posiedzeniu Rady LGD może uczestniczyć również pracownik/przedstawiciel Biura LGD, którego uczestnictwo w tym posiedzeniu ogranicza się tylko do wsparcia techniczno-organizacyjnego prac Rady LGD.
  - b) Dokonanie przez każdego nie wyłączonego w stosunku do danej operacji członka Rady LGD indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i oceny operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD. W ramach danego posiedzenia obecni członkowie Rady LGD dokonują w stosunku do każdej operacji będącej przedmiotem oceny (poza członkami Rady LGD podlegającymi wykluczeniu w stosunku danej operacji) indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i oceny operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD zgodnie z indywidualną kartą oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” i kryteriami wyboru i wskazaną do niej instrukcją.
  - c) Wypełnienie przez powołaną, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, Komisję Skrutacyjną zbiorczych kart oceny zgodności operacji z LSR i kryteriami wyboru zgodnie z wskazaną do nich instrukcją.

- d) Podjęcie przez Radę LGD w stosunku do każdej ocenianej operacji, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, uchwały w sprawie zgodności bądź niezgodności z LSR oraz liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru.
- e) Niezwłocznie po dokonaniu oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełnienia kryteriów wyboru, za pośrednictwem biura LGD przekazuje się wnioskodawcy, którego dotyczy oceniana operacja informację o wyniku ponownej oceny tej operacji. Informację o dokonanej ponownej ocenie operacji podaje się dodatkowo do publicznej wiadomości, w szczególności poprzez jej umieszczenie na stronie internetowej LGD (informacja zawiera dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy).
4. Od dokonanej ponownej oceny operacji, wnioskodawcy, którego dotyczy oceniona operacja, przysługuje odwołanie.
5. Odwołanie od decyzji Rady LGD Wnioskodawca wnosi w terminie 7 dni od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o dokonanej ponownej ocenie operacji, w szczególności poprzez jej umieszczenie na stronie internetowej LGD. Wnioskodawca wnoszący odwołanie od decyzji Rady LGD winien wskazać przyczyny wniesienia odwołania.
6. Biuro LGD przyjmuje i rejestruje odwołanie od decyzji Rady LGD. Przyjmowanie i rejestracja odwołań następuje zgodnie z następującymi zasadami:
- przyjmowanie i rejestracja odwołań dokonywana jest w biurze LGD przez upoważnionego pracownika biura LGD;
  - upoważniony pracownik biura LGD z chwilą przyjęcia odwołania dokonuje jego rejestracji wpisując go do rejestru odwołań dla danego naboru wniosków (dalej zwany „rejestrem odwołań”) z podaniem daty i godziny wpływu odwołania i nadaje temu odwołaniu kolejny numer porządkowy z rejestru odwołań oraz dokonuje potwierdzenia wpływu odwołania na pierwszej stronie wersji papierowej oryginału tego odwołania wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru odwołań;
  - na żądanie wnoszącego odwołanie pracownik biura LGD potwierdza na wersji papierowej kopii złożonego odwołania fakt wpłynięcia odwołania, wpisując datę i godzinę jego wpływu oraz nadany mu numer wynikający z rejestru odwołań;
  - rejestr odwołań zawiera co najmniej określenie wnioskodawcy wnoszącego odwołanie, dane identyfikujące operację będącą przedmiotem odwołania.
7. Biuro LGD sporządza listę wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD, zgodnie z rejestrem odwołań i informacjami tam zawartymi. Lista wniesionych odwołań zostaje podpisana przez Prezesa Zarządu LGD lub inną osobę upoważnioną przez Zarząd LGD.
8. Biuro LGD przekazuje Przewodniczącemu Rady LGD lub innej osobie upoważnionej zgodnie z Regulaminem Rady LGD listę wniesionych odwołań wraz z informacją o możliwości udostępniania tych odwołań Radzie LGD.
9. Przewodniczący Rady LGD lub inna osoba upoważniona zgodnie z Regulaminem Rady LGD zwołuje posiedzenie Rady LGD w sprawie rozpatrzenia wniesionych odwołań. Zwołanie Rady LGD następuje w uzgodnieniu z Biurem LGD. Biuro LGD powiadamia członków Rady LGD o posiedzeniu Rady LGD.

10. Posiedzenie Rady LGD w sprawie rozpatrzenia wniesionych odwołań odbywa się według następujących etapów:
- a) Otwarcie posiedzenia Rady LGD przez Przewodniczącego Rady LGD lub inną osobę upoważnioną zgodnie z Regulaminem Rady LGD, podpisanie listy obecności członków Rady LGD i odebranie od każdego z nich podpisanej deklaracji bezstronności i poufności, jeśli takiej deklaracji nie złożono w ramach wcześniejszych etapów oceny w stosunku do danej operacji. Członkowie Rady LGD, którzy złożą deklarację bezstronności i poufności ze wskazaniem operacji znajdujących się na liście wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD co, do których zachodzą okoliczności wskazane w tej deklaracji, informują o tym fakcie prowadzącego posiedzenie Rady LGD i podlegają wyłączeniu z oceny tych operacji. W posiedzeniu Rady LGD może uczestniczyć również pracownik/przedstawiciel Biura LGD, którego uczestnictwo w tym posiedzeniu ogranicza się tylko do wsparcia techniczno-organizacyjnego prac Rady LGD.
  - b) Dokonanie przez każdego nie wyłączonego w stosunku do danej operacji członka Rady LGD ponownej indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i wyboru operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD. W ramach danego posiedzenia obecni członkowie Rady LGD dokonują w stosunku do każdej operacji wskazanej w liście wniesionych odwołań od decyzji Rady LGD (poza członkami Rady LGD podlegającymi wykluczeniu w stosunku danej operacji) ponownej indywidualnej oceny zgodności operacji z LSR, kryteriami zgodności operacji z LSR i oceny operacji na podstawie kryteriów wyboru LGD zgodnie z indywidualną kartą oceny zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcý” i kryteriami wyboru i wskazaną do niej instrukcją.
  - f) Wypełnienie przez powołaną, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, Komisję Skrutacyjną zbiorczych kart oceny zgodności operacji z LSR i kryteriami wyboru zgodnie z wskazaną do nich instrukcją.
  - g) Podjęcie przez Radę LGD w stosunku do każdej ponownie ocenianej operacji, zgodnie z Regulaminem Rady LGD, uchwały w sprawie zgodności bądź niezgodności z LSR oraz liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny spełnienia kryteriów wyboru.
8. Niezwłocznie po dokonaniu oceny operacji w ramach przeprowadzonej procedury odwoławczej, za pośrednictwem biura LGD przekazuje się wnioskodawcy, którego dotyczy oceniana operacja informację o wyniku ponownej oceny tej operacji. Informację o dokonanej ponownej ocenie operacji podaje się dodatkowo do publicznej wiadomości, w szczególności poprzez jej umieszczenie na stronie internetowej LGD (informacja zawiera dane umożliwiające identyfikację operacji i wnioskowaną kwotę pomocy).
9. Jeśli ponowna ocena operacji dotyczyć ma innego zakresu, niż określono w pkt. 3, oceny operacji dokonuje się z uwzględnieniem wskazań Podmiotu Wdrażającego oraz procedur zawartych w niniejszej LSR w części, której wymagana ocena ich dotyczy.
10. Stosowną informację wraz z wymaganymi dokumentami o dokonanej ponownej ocenie operacji, z uwzględnieniem przeprowadzonej procedury odwoławczej, przekazuje się Podmiotowi Wdrażającemu zgodnie z jego wnioskiem.

X. Budżet LSR dla każdego roku realizacji LSR

Budżet LSR dla każdego roku realizacji LSR przedstawia się następująco:

Lata realizacji LSR	Działania osi 4 Leader									
	4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 Wdrażanie projektów współpracy	4.31 Funkcjonowanie lokalnej grupy działania			Razem oś 4
	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413		Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31	
2008-2009	0,00	0,00	680 075,42 581 964,26	0,00	680 075,42 581 964,26	0,00	26 957,26	28 898,40	55 855,66	735 931,08 637 819,92
2010	0,00	0,00	0,00	77 359,67	77 359,67	0,00	101 511,77	22 841,20	124 352,97	201 712,64
2011	100 000,00	0,00	1 076 761,00 840 282,62	127 365,16 127 279,04	1 304 126,16 1 067 561,66	12 521,90	106 203,83	17 142,80	123 346,63	1 439 994,69 1 203 430,19
2012	277 700,00 223 995,00	377 700,00 100 000,00	244 563,58 119 145,00	814 739,17 684 270,58	1 714 702,75 1 127 410,58	85 140,10 40 000,00	113 982,00	96 884,00	210 866,00	2 010 708,85 1 378 276,58
2013	0,00	0,00 300 000,00	0,00	0,00 621 967,83	0,00 921 967,83	0,00 45 140,10	154 804,13	51 376,00	206 180,13	206 180,13 1 173 288,06
2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		160 561,01	4 233,60	164 794,61	164 794,61
2015							58 670,00	0,00	58 670,00	58 670,00
2008-2015	377 700,00 323 995,00	377 700,00 400 000,00	2 001 400,00 1 541 391,88	1 019 464,00 1 510 877,12	3 776 264,00	97 662,00	722 690,00	221 376,00	944 066,00	4 817 992,00

Budżet LSR wynika z przyjętego harmonogramu przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju. Harmonogram ten przedstawia się następująco:

Harmonogram przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

Lp.	Wyszczególnienie		2009				2010				2011		2012		2013		2014	
			I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	I	II	I	II		
1	Operacje spełniające warunki przyznania pomocy dla działania:	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej					x					x		x				
2		Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw					x					x		x		x		
3		Odnowa i rozwój wsi				x						x		x				
4		Małe projekty					x					x		x		x		

XI. Opis procesu przygotowania LSR

Przygotowanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostało poprzedzone szeregiem działań, pozwalających na zidentyfikowanie problemów obszaru, co umożliwiło późniejsze zdefiniowanie celów, których realizacja prowadziłaby do poprawy jakości życia i eliminacji barier, ograniczających dalszy rozwój. Osoby, reprezentujące sektor publiczny, gospodarczy i społeczny oraz przedstawiciele biznesu i stowarzyszeń, aktywnie uczestniczące w budowaniu Lokalnej Strategii Rozwoju, brały udział w wielu spotkaniach i konsultacjach, których celem było wypracowanie wspólnego stanowiska, co do istniejących problemów obszaru oraz propozycji ich rozwiązania. Bardzo istotnym narzędziem była także przeprowadzona dla terenu LGD analiza SWOT, precyzyjnie ukazująca nie tylko atuty i słabe strony gmin, ale także wskazująca szanse ich rozwoju oraz zagrożenia, mogące utrudnić realizację zamierzeń. Opracowywanie celów strategicznych w ramach LSR było stopniowym procesem, którego jednym z etapów było spotkanie członków LGD, umożliwiające przyszłym partnerom zgłaszanie propozycji wspólnych działań oraz poszukiwanie płaszczyzn współpracy. W pierwszej połowie 2008 r. odbyło się szkolenie obejmujące prezentację założeń PROW na lata 2007-2013 w szczególności Osi 4 LEADER, i charakterystykę trójsektorowego partnerstwa oraz szanse, jakie dla rozwoju obszarów wiejskich stwarza uczestnictwo w programie. Prowadzone były również inne szkolenia, które miały pokazać mieszkańcom obszaru LGD, jak duże są w chwili obecnej możliwości rozwojowe polskiej wsi, biorąc pod uwagę ilość środków przewidzianych na różne zadania i przedsięwzięcia w programach finansowanych ze środków Unii Europejskiej. To uzmysłowiło wielu osobom potrzebę zdiagnozowania potrzeb naszego obszaru, która to diagnoza w postaci wskazania istniejących problemów oraz sposobów ich rozwiązania, została wykorzystana w procesie budowania LSR dla obszaru „DOLINA DRWĘCY”.

Następnie miały miejsce spotkania szkoleniowo-informacyjne, prowadzone w kilku grupach tematycznych, podczas których przedstawiciele trzech sektorów z każdej, wchodzącej w skład LGD, gminy zgłaszali pierwsze propozycje dotyczące wizji oraz kierunku rozwoju. Propozycje konkretnych przedsięwzięć były również zgłaszane pisemnie przez poszczególnych członków LGD, w których wskazywali zadania – ich zdaniem, niezbędne i konieczne, do właściwego, zgodne z oczekiwaniem mieszkańców, rozwoju obszaru LGD. Zdiagnozowano ponadto podstawowe problemy występujące na opisywanym obszarze, a także dokonywano pierwszych prób określenia celów i propozycji działań. W spotkaniach tych wzięli udział przedstawiciele wszystkich gmin biorących udział w projekcie m.in. samorządy, przedsiębiorcy, już działające stowarzyszenia oraz inne organizacje pozarządowe i grupy nieformalne. Spotkania szkoleniowo-informacyjne miały również charakter promocyjny. Głównym założeniem było bowiem zachęcenie mieszkańców oraz reprezentantów wszystkich trzech sektorów do wspólnego działania i włączenia się do procesu budowania partnerstwa, którego wynikiem będzie opracowanie strategii rozwoju, a następnie efektywne jej wdrażanie. W wyniku tych spotkań dokonano także analizy istniejących zasobów naturalnych i społecznych oraz przeprowadzono analizę SWOT. **Dążąc do umożliwienia jak najszerszemu gronu mieszkańców udziału w dyskusjach, ustalono również harmonogram spotkań dla przedstawicieli wszystkich gmin wchodzących w skład LGD. Celem pełniejszego zrozumienia potrzeb mieszkańców zorganizowano także konsultacje społeczne, gdzie za pośrednictwem formularza zamieszczonego na stronie internetowej LGD, zainteresowani mieszkańcy, mogli składać propozycje różnych przedsięwzięć i projektów oraz zgłaszać uwagi do LSR, również zamieszczonej – w wersji roboczej, na stronach internetowych LGD w Biurze LGD w Golubiu-Dobrzyniu, przy ul. Rynek 17. Dzięki, tym działaniom, mieli oni możliwość wypowiedzenia się co do głównych zasobów oraz barier w rozwoju, identyfikacji celów,**

możliwości współpracy pomiędzy gminami i czynnego zainteresowania udziałem w rozwoju gmin.

Ogół powyższych działań pozwolił na kompleksowe opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju, uwzględniającej wszystkie dostrzeżone na opisywanym obszarze problemy z jednoczesnym zdefiniowaniem celów, których realizacja pozwoli na trwale wyeliminowanie istniejących trudności, hamujących rozwój społeczno-gospodarczy oraz ogólną poprawę jakości życia. Założeniem opracowania LSR jest wyznaczenie celów priorytetowych i szczegółowych dla omawianego obszaru. Głównym celem niniejszej strategii są działania ukierunkowane na poprawę jakości życia oraz wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru.

Proces przygotowania LSR podzielić można na trzy etapy:

- analiza problemów - identyfikacja głównych problemów obszaru LGD, ich przyczyn i następstw;
- analiza celów - przypisanie celów problemom;
- wstępny plan rozwoju - ustalenie najistotniejszych założeń.

Najważniejszymi twórcami LSR są lokalni liderzy, działający w ramach grupy planującej Lokalną Strategię Rozwoju LGD „Dolina Drwęcy”. Głos w czasie opracowywania zabrała również lokalna społeczność podczas bezpośrednich spotkań oraz korespondencyjne, w tym za pośrednictwem Internetu.

Moderatorem, prowadzącym dyskusję oraz porządkującym wypowiedzi i zgłaszane wnioski byli liderzy, działacze i członkowie zarządu LGD oraz firmy i inne podmioty współpracujące z LGD zaangażowane w jej przygotowanie.

XII. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

Projekty współpracy wdrażane będą etami zgodnie z przyjętym harmonogramem prac.

Procedura wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru LGD „Dolina Drwęcy” jest realizowana w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Tym samym LGD, korzystając ze środków finansowych funduszy strukturalnych UE jest zobowiązana przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, przewidzianych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz rozporządzeniem wykonawczym Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Działania związane z wdrażaniem i aktualizacją niniejszej LSR będą miały charakter kompleksowy, wiążąc się jednocześnie z procesem ewaluacji LSR.

Przyjęto, że proces wdrażania niniejszej Strategii rozpocznie się w 2009 roku. Zgodnie z przedstawionym wyżej harmonogramem odbywać się będzie nabór wniosków w ramach poszczególnych działań. Przed ogłoszeniem naboru LGD przeprowadzi akcję informacyjną, której celem będzie poinformowanie mieszkańców co do możliwości finansowania operacji w ramach LSR. W tym celu planuje się w miarę potrzeby publikowanie ogłoszeń oraz organizowanie spotkań informacyjnych dotyczących poszczególnych działań objętych LSR, warsztatów polegających na praktycznym przygotowaniu potencjalnych beneficjentów

w zakresie opracowywania projektu i przygotowania wniosku. Wszelkie informacje związane z zasadami udziału we wdrażaniu LSR będzie można uzyskać w Biurze LGD. Ponadto, pracownicy Biura będą świadczyć usługi doradcze związane z planowaniem projektów kwalifikujących się do wsparcia. Zakłada się także opracowanie i dystrybucję materiałów promocyjnych, zawierających informacje o możliwościach finansowania i zbliżającym się naborze. Bieżąca komunikacja z lokalną społecznością prowadzona będzie także za pomocą witryny internetowej LGD, zawierającej aktualne informacje związane z podejmowanymi oraz planowanymi do realizacji działaniami (<http://www.lgddolinadrwecy.org.pl/>).

Lokalna Strategia Rozwoju to dokument o podstawowym znaczeniu dla regionu, co warunkuje ciągłość procesu jego aktualizacji oraz połączenie go z realizowanym procesem ewaluacji. Z uwagi na fakt, iż aktualizacja LSR dla zapewnienia jej efektywności jest niezwykle istotna, w proces ten zostanie zaangażowany Zarząd LGD. Organizowanie regularnych spotkań Zarządu LGD, celem dokonywania oceny (bieżącej i przyszłej) sytuacji obszaru objętego LSR oraz podejmowania decyzji dotyczących wprowadzania ewentualnych zmian do LSR jest środkiem umożliwiającym stały nadzór nad wdrażaniem LSR i reagowaniem na zaistniałe problemy.

Działania Zarządu w ramach wdrażania i aktualizacji strategii uzupełniane będą przez społeczność lokalną, która dzięki swemu udziałowi w ankietach oraz lokalnych debatach publicznych uzyska możliwość aktywnego wpływu na kształt przyjmowanych rozwiązań.

Realizacja kluczowego procesu, jakim jest Lokalna Strategia Rozwoju, wymaga zastosowania odpowiednich „narzędzi”, za pomocą, których możliwe staje się nie tylko wdrożenie, ale również i urzeczywistnienie zamierzonych celów. Do narzędzi tych należy zaliczyć **ewaluacje i monitoring**.

W łańcuchu działań dotyczących zarządzania projektem ewaluacja i monitoring zajmują bardzo ważne miejsce. Należy wykonać działania ewaluacji, oraz monitoringu wdrażanego projektu, są jedynym miarodajnym wskaźnikiem pozwalającym na poprawną ocenę zgodności programu do rozpoznanego problemu, co ważne, pomagają również w odpowiednim czasie namierzyć i trafnie określić potencjalne problemy i zawiąkania w realizacji zadań, oraz na ich właściwą korektę. Warto również, w tym miejscu wspomnieć, iż prawidłowo przeprowadzone, stanowią punkt odniesienia w procesie decyzyjnym, tworzący spektrum inicjatywy personalnej w przygotowaniu kolejnych programów i projektów.

Ewaluacja i monitoring pomimo różnic w sferze pojęciowej w procesie zarządzania projektem są zawsze, ze sobą rzeczowo i wzajemnie powiązane. Nie sposób, określić znaczenia tych powiązań bez odwołania się do terminologii tych dwóch pojęć.

Monitoring – najogólniej, jest częścią składową, szerszego procesu w strategii zarządzania nad realizowanym projektem. Polega on na systematycznym, prowadzonym na bieżąco, gromadzeniu, analizowaniu i w konsekwencji „używaniu” informacji postępu rzeczowego i finansowego wdrażanej interwencji publicznej - do celów kontrolnych jak również przy podejmowaniu nowych merytorycznych decyzji.

Monitorowanie, jako śledzenie ilościowych i jakościowych zmian określonych wielkości - w perspektywie strategii rozwoju - jest czynnością śledzącą postępy lub ich brak. Innymi słowy, jest to sposób mierzenia tego, co się obecnie dzieje. Informacje \ dane, pozyskane z „czynności” monitorujących pozwalają nie tylko ocenić skuteczność lub nieskuteczność przyjętych założeń, powziętych decyzji i działań. Umożliwiają również szybką i trafną reakcję, korygującą postęp projektu we właściwym kierunku. Końcowa zaś

ocena monitoringu, jest zazwyczaj przesłanką pozwalającą dokonać interpretacji co to oznacza w perspektywie wcześniejszych i przyszłych działań monitoringowych.

Monitoring, w zasadzie ma nam odpowiedzieć na jedno zasadnicze pytanie. Czy projekt zakończył się sukcesem? Aby odpowiedzieć na tak postawione pytanie, trzeba rzeczowej i wnikliwej analizy (oceny) informacji, które mają swe źródło w czynnościach monitorujących. Zatem, czy uruchomiony projekt / program zmierza we właściwym kierunku? Czy podejmowane działania prowadzą do zaplanowanego wyniku? Czy kryterium tego działania potrzebuje przeformułowania? Jakie są różnice pomiędzy tym, co zostało zaplanowane, a tym, co faktycznie zostało zrobione? Odpowiedź na te i wiele innych bardzo ważnych pytań przynosi nam właśnie monitoring, a w zasadzie analiza monitorowanych „zdarzeń”.

Monitoring jest, zatem pierwszym i fundamentalnym źródłem informacji koniecznych do przeprowadzenia **ewaluacji** projektu. Uwidacznia się w tym miejscu rzecz wcześniej wspomniana tj. ścisłe powiązanie „ogniw” monitoringu i ewaluacji w „łańcuchu” działań zarządzania projektem. Jedno wynika z drugiego. Jeżeli bowiem określonego działania, czynności nie da się poprawnie monitorować, oznacza to tym samym, że nie da się również nim poprawnie zarządzać ani oceniać. Ewaluacja = Ocena

Ewaluacja z *fr. évaluation* oznacza oszacowanie, określenie wartości. W płaszczyźnie struktury zadaniowej, ewaluację należy, zatem definiować jako osąd, ocenę wartości interwencji publicznej, dokonywanej przy uwzględnieniu odpowiednich kryteriów i standardów np. trafności, efektywności, skuteczności, użyteczności i trwałości.

Ocena, którą przynosi ewaluacja oparta jest na specjalnie w tym celu zebranych i zinterpretowanych - w postępowaniu monitoringowym – danych, informacjach za pomocą odpowiedniej metodologii.

Ewaluacja, zatem jest narzędziem za pomocą, którego dokonywana jest właściwa ocena podejmowanych czynności w ramach projektu. Oznacza to, że możliwym staje się nie tylko sprawdzenie, czy rezultaty powstałe w czasie realizacji projektu są adekwatne do początkowych i wtórnych założeń strategicznych, ale również i to czy wyniki te przełożyły się na realizację celów projektu – w konsekwencji - osiągnięcie sukcesu. Co istotne, taka ewaluacyjna ocena może być dokonywana na wybranym etapie realizacji projektu, oczywiście nie wyłączając obowiązkowej oceny końcowej. W odróżnieniu od monitoringu, ewaluacja, ze względu na swój charakter przeprowadzana jest w sposób mniej ciągły, stosownie do priorytetów związanych z oceną skuteczności przedsięwziętych zadań.

W związku z powyższym należy postawić jednoznaczną tezę - ewaluacja jest oceną efektywności i skuteczności działań interwencyjnych podejmowanych w ramach realizowanego projektu.

Celem ewaluacji jest wzrost stopnia adekwatności przyjętych rozwiązań systemowych do realizowanych przedsięwzięć systemowych, oraz trafne określenie znaczenia rezultatów, które z kolei są wynikiem podejmowanych czynności ze względu na różne istotne aspekty procesu wdrażania zadań

Ze względu na etap (chwilę) wdrażania zadań możemy wyodrębnić 3 rodzaje ewaluacji:

- ewaluacja *ex ante* (przed rozpoczęciem realizacji);
- ewaluacja średniookresowa (w trakcie realizacji);

- ewaluacja ex post (po zakończeniu projektu).

Kompleksowa ocena ewaluacyjna pozwala na sformułowanie wniosków na temat całokształtu wdrażanych projektów, programów oraz prognoz. Ułatwia to realną i czasami konieczną korektę czynności podejmowanych w ramach zmieniających się realiów i pojawiających się problemów.

Kryteriami najczęściej stosowanymi w ewaluacji są :

- *kryterium zgodności z potrzebami* / pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele projektu odpowiadają realnym potrzebom beneficjentów, oraz zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym działaniem;

- *kryterium trwałości* / pozwala odpowiedzieć na pytanie czy pozytywne efekty związane z realizacją projektu będą wykraczać poza horyzont czasowy interwencji i czy będą zdolne do generowania efektów dodatkowych;

- *kryterium skuteczności* / pozwala ocenić, w jakiej granicy cele przedsięwzięcia określone na etapie projektowania zostały osiągnięte;

- *kryterium efektywności* / pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów. Nakłady rozumiane są tu jako zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.

Bardzo ważnym, problemem związanym z ewaluacją jest jakość pozyskiwanych informacji na podstawie, których podejmowane są czynności korekcyjne, oraz wyciągane wnioski (wstępne, rozwojowe i końcowe). Dlatego też metody zbierania informacji są wielokierunkowe – analiza dokumentów, dostępnych danych z systemu monitoringu, wywiady, kwestionariusze, obserwacje, a także stadium przypadku.

Reasumując. Realizacja przedsięwzięcia Lokalnej Strategii Rozwoju zależy w głównej mierze od prawidłowo przeprowadzonych czynności monitoringu i ewaluacji. Bez tych „narzędzi” pomyślność, oraz sukces zaplanowanych działań w ogóle nie jest możliwy. W związku z powyższym monitoring i ewaluacja stanowią integralną część strategii zarządzania projektem.

Monitoring i ewaluacja przeprowadzane będą przynajmniej raz do roku przez pracowników biura LGD, ewentualnie przez ekspertów w przedmiotowej dziedzinie.

XIII. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania (eksperymentu) bądź obiektu z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia.

Celem ewaluacji własnej dokonywanej przez LGD „Dolina Drwęcy” jest ocena przydatności i skuteczności podejmowanych działań podczas realizacji przyjętych celów strategicznych i szczegółowych, dążąc do jak najpełniejszego ich usprawnienia i przyczynienia się do wypełnienia misji LGD. Pozwoli to w rezultacie na ukazanie wpływu realizacji LSR na sytuację charakteryzowanego obszaru z zachowaniem obiektywizmu i etycznego podejścia do procesu ewaluacji.

Jako iż ewaluacja jest procesem systematycznym i polega na stałym zbieraniu danych, podejmowane działania mogą być ulepszone jeszcze w trakcie ich realizacji. Wiąże się to ściśle z ekonomicznością działań, gdyż użycie niewłaściwych środków i podjęcie

nieadekwatnych działań zostanie szybko zidentyfikowane, co pozwoli na stosowną korektę, prowadząc do istotnej oszczędności pieniędzy, czasu i zasobów ludzkich. Wyniki dokonanej ewaluacji własnej będą przydatne także w procesie zbierania i opracowywania informacji o realizowanej Lokalnej Strategii Rozwoju oraz akcji promocyjnej LGD „Dolina Drwęcy”. **Przy dokonywaniu ewaluacji własnej dla potrzeb oceny skuteczności i prawidłowości podejmowanych działań nasza LGD zamierza korzystać z metodologii zarówno ewaluacji *on-going*, jak również ewaluacji *ex post*.**

Ewaluacja *on-going* (ewaluacja bieżąca) może być realizowana przez cały okres wdrażania programu. Jej celem jest uzupełnienie wyników pozostałych rodzajów ewaluacji poprzez pogłębioną ocenę, dokonywaną na poziomie priorytetów, działań lub danych obszarów tematycznych. Ewaluacja *on-going* skupia się na zarządzaniu programem, diagnozuje i analizuje problemy pojawiające się w trakcie realizacji programu, jak również określa możliwości ich rozwiązania. Dodatkowo, w jej ramach, LGD „Dolina Drwęcy”, planuje dokonywać pogłębionych analiz uwarunkowań kontekstowych, mających istotne znaczenie z punktu widzenia osiągnięcia celów programu. Ewaluacja *on-going* służy bieżącemu usprawnianiu zarządzania programem, celem zwiększenia efektywności jego wdrażania.

W odniesieniu do programów i projektów Unii Europejskiej, ewaluacja *ex post* jest rozumiana, jako ocena interwencji publicznej pod kątem jej rezultatów, oddziaływania oraz potrzeb, które ma lub miała zaspokoić. Dokonywana jest po zakończeniu danej interwencji (programu bądź projektu). Zawiera ona badanie i ocenę wykorzystania środków w odniesieniu do skuteczności i wydajności pomocy, pozwala ocenić skuteczność instytucjonalną funkcjonowania systemu wdrażania pomocy, bada i przedstawia ocenę użyteczności rzeczywistych efektów, rezultatów i oddziaływania pomocy, identyfikuje czynniki, które przyczyniły się do sukcesu bądź niepowodzenia przedsięwzięcia, a także formułuje konkluzje i wnioski. Istnieje szereg podejść czy też metod dokonywania ewaluacji *ex post*. Z uwagi na skomplikowaną rzeczywistość interwencji społeczno-gospodarczych, na którą składają się mnogość celów, interesów, działań, zróżnicowania i skala grup docelowych, LGD „Dolina Drwęcy”, postanowiła przyjąć podejście realistyczne. Zasada się ono na skonstruowaniu, a następnie przetestowaniu teoretycznego modelu działania interwencji. Proces ten obejmuje cztery etapy. Punktem wyjścia jest właściwe zidentyfikowanie mechanizmu interwencji, tj. założeń lub teorii, którymi się kierowano. Określenie relacji przyczynowo-skutkowej pozwoli na stworzenie wstępnej hipotezy działania interwencji. Następnie należy przedstawić kontekst działań w systemie relacji interpersonalnych i społecznych, a także instytucjonalnych. Etap trzeci polega na identyfikacji efektów, będących zamierzonymi i niezamierzonymi konsekwencjami działań. Umożliwi to przejście do czwartego, ostatniego etapu, w którym po stworzeniu modelu wiążącego powyższe trzy elementy wraz z dokonaniem analizy zachodzących między nimi relacji, będzie można dokonać weryfikacji wstępnej hipotezy działania interwencji. LGD „Dolina Drwęcy”, jako ewaluator, będzie pełniła rolę analityka odtwarzającego logikę relacji. Metody, zarówno jakościowe, jak i ilościowe, dobierane są w zależności od skali badania oraz charakteru relacji. Podstawową zaletą tego podejścia, przesądzającą o jego wyborze, jest przystawanie do wieloaspektowej rzeczywistości dużych interwencji i programów publicznych.

XIV. Powiązania LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Plany działania LGD zawarte w LSR wpisują się w wymienione dokumenty strategiczne sporządzone na poziomie kraju, województwa kujawsko-pomorskiego, powiatu golubsko-dobrzyńskiego oraz gmin należących do LGD „Dolina Drwęcy”. Realizacja zadań zawartych w LSR wpłynie korzystnie na rozwiązanie sformułowanych problemów, jak i osiągnięcie postawionych celów. Niniejsza Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Dolina Drwęcy” powiązana jest z następującymi dokumentami:

- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2013 z listopada 2006 roku,
- Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2007-2013 zaakceptowana przez Radę Ministrów w dniu 6 września 2006 roku,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013,
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjęta Uchwałą nr 439/2000 w dniu 20 czerwca 2000 roku,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjęty Uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 26 czerwca 2003 roku,
- Program Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjęty Uchwałą nr 735/2001 w dniu 19 grudnia 2001 roku,
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego do roku 2015 z lipca 2006 r.
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego na lata 2004-2006 oraz 2007-2013 z 2004 r.
- Strategie Rozwoju Gmin wchodzących w skład LGD
  - Strategia Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń
  - Strategia Rozwoju Gminy Zbójno
- Studia Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gmin wchodzących w skład LGD

Na poziomie województwa misją przewodnią jest podniesienie jego atrakcyjności w strukturze regionalnej Polski i Europy, jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu oraz gospodarce z jednoczesnym dążeniem do budowy wewnętrznej spójności, przy zachowaniu różnorodności poszczególnych miejsc występujących na jego obszarze. Strategia opracowana przez LGD „Dolina Drwęcy”, wpisując się w cele realizowane na poziomie wojewódzkim i wykorzystując specyfikę własnego terenu, przyczyni się nie tylko do poprawy jakości życia mieszkańców LGD na swoim obszarze działania, ale także do rozwoju całego regionu. **Realizacja strategii LGD „Dolina Drwęcy” poprawi stan infrastruktury społecznej i technicznej, tworząc i modernizując bazę dla rozwoju edukacji pozaszkolnej, zaś aktywizacja społeczności lokalnych doprowadzi do podniesienia jakości usług turystycznych, co dodatkowo wpłynie także na świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska.** Pozytywnym impulsem dla całego regionu będzie także pobudzenie przedsiębiorczości na obszarze LGD. Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców i jej różnicowanie w kierunku działalności pozarolniczej nie tylko przyczyni się do spadku ogólnej stopy bezrobocia w regionie, lecz może stanowić przykład dla sąsiednich obszarów,

zachęcając okolicznych mieszkańców do podjęcia podobnych działań. Ożywienie gospodarcze zwiększy dochody ludności, poszerzy rynki oraz będzie miało pozytywny wpływ na rosnące zainteresowanie inwestorów nie tylko obszarem, ale i całym regionem. Ponadto rozwój turystyki wiejskiej i agroturystyki pozwoli na przyciągnięcie turystów, dzięki czemu wzrośnie atrakcyjność obszaru oraz, wskutek rozwoju przedsiębiorczości, do gmin napłynie nowy kapitał.

Przedstawiona Lokalna Strategia Rozwoju to dokument programowy, który w swoich ustaleniach jest komplementarny z dokumentami planistycznymi, będącymi podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie wojewódzkim i krajowym, jak i europejskim. Zgodność Lokalnej Strategii Rozwoju ze strategicznymi dokumentami planistycznymi wyższego rzędu jest bowiem koniecznym warunkiem jego skutecznej realizacji. Poniżej wykazano zgodność zakładanych kierunków rozwoju LGD „Dolina Drwęcy” z dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR.

❖ Powiązanie z Narodowym Planem Rozwoju na lata 2007–2013

Podstawą opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju w zakresie metodycznym jest Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007–2013. Diagnoza stanu obszaru objętego LSR, prognozy trendów demograficznych i gospodarczych oraz sformułowane na ich podstawie cele są spójne z założeniami i celami NPR. Należy podkreślić, iż diagnoza aktualnego stanu obszaru w dziedzinie gospodarczej i społecznej ujawniła oraz potwierdziła występowanie na terenie obszaru problemów i negatywnych tendencji opisywanych także w analizie stanu kraju zawartej w NPR. Chodzi tu m.in. o:

- słabe wykorzystanie szans wynikających z rozwoju turystyki w Polsce;
- zły stan infrastruktury technicznej, w tym kanalizacyjnej, szczególnie na obszarach wiejskich;
- trudną sytuację na rynku pracy – wysoką stopę bezrobocia oraz niski poziom wskaźników aktywności zawodowej i zatrudnienia;
- starzenie się społeczeństwa, zmniejszanie się liczby ludności w wieku produkcyjnym;
- niewystarczająca ilość miejsc pracy poza rolnictwem;
- duże zróżnicowanie między dochodami gospodarstw domowych;
- zbyt niska aktywność społeczna Polaków;
- brak innowacyjnych przedsięwzięć;

W związku z tym cele strategiczne obu dokumentów są ze sobą powiązane. Dotyczy to głównie następujących celów NPR:

- wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia;
- podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

❖ Powiązanie z Narodową Strategią Spójności

Zapisy Narodowej Strategii Spójności w zakresie identyfikacji problemów na obszarze Polski oraz zamierzonych do osiągnięcia celów są tożsame z celami stawianymi

przed LGD „Dolina Drwęcy”. Dotyczy to przede wszystkim następujących celów horyzontalnych:

- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
  - Wzrost poziomu edukacji oraz poprawa jakości kształcenia,
  - Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości,
  - Przeciwdziałanie ubóstwu i zapobieganie wykluczeniu społecznemu,
  - Wzmocnienie potencjału zdrowotnego kapitału ludzkiego.
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej, mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski i jej regionów, m. in. poprzez:
  - Zapewnienie i rozwój infrastruktury ochrony środowiska,
  - Wsparcie podstawowej infrastruktury społecznej.
- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług:
  - Wspieranie działalności wytwórczej przynoszącej wysoką wartość dodaną,
  - Rozwój sektora usług,
  - Poprawa otoczenia funkcjonowania przedsiębiorstw i ich dostępu do zewnętrznego finansowania,
  - Społeczeństwo informacyjne,
  - Zwiększenie inwestycji w badania i rozwój i tworzenie rozwiązań innowacyjnych.
- Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
  - Przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych.
- Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.
  - Wyrównywanie szans rozwojowych na obszarach wiejskich.

Założenia Lokalnej Strategii Rozwoju odnoszą się także do celu głównego NSS, określonego jako: tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Pierwszy cel strategiczny zdefiniowany przez LGD „Dolina Drwęcy” bezpośrednio nawiązuje do ogólnej misji wyrażonej w NSS.

❖ Powiązanie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich

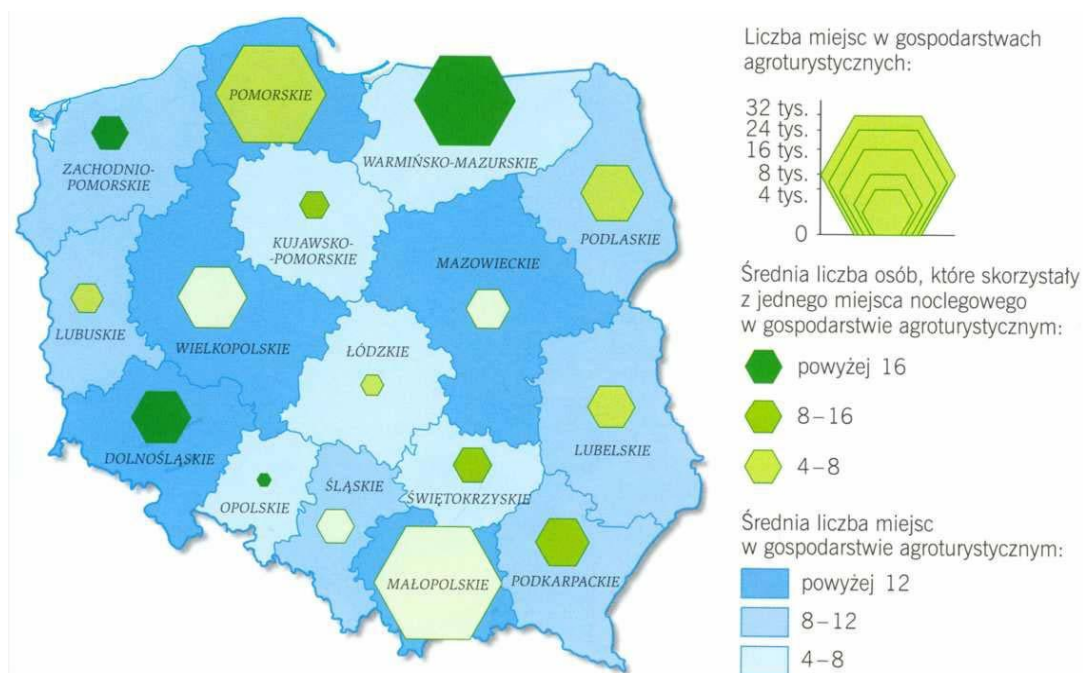
Prace nad przygotowaniem niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju realizowane były z uwzględnieniem wytycznych PROW 2007-2013, w szczególności Osi 3: *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej* oraz Osi 4: *LEADER*.

Zapisane w LSR obszary priorytetowe działań wynikają z przeprowadzonej analizy SWOT zawartej w dokumencie PROW 2007-2013. Zgodnie z przytoczoną analizą, do najważniejszych działalności pozarolniczych na wsi można zaliczyć agroturystykę i turystykę. Regionalne zróżnicowanie dostępnych miejsc w gospodarstwach agroturystycznych

przedstawia rysunek nr 1. Powyższe działalności stają się coraz ważniejszymi formami aktywności ludności miejskiej i źródłem dodatkowego dochodu dla ludności wiejskiej. Według GUS, jednym z przejawów tego rozwoju jest odnotowany w 2005 r. wzrost liczby całorocznych turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania oraz średniej liczby miejsc noclegowych przypadających na 1 turystyczny obiekt zlokalizowany na obszarach wiejskich. Szacuje się że w połowie 2005 r. na obszarach wiejskich zarejestrowanych było 2,9 tys. turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, w których znajdowało się 232,7 tys. miejsc noclegowych, co stanowiło 42,6% ogółu tych obiektów w Polsce i 40,8% miejsc noclegowych. W 2005 r. średnio na 1 obiekt na obszarach wiejskich przypadało 81,0 miejsc noclegowych, tj. o 2,5 miejsca więcej niż w 2000 r. (GUS, 2006).

Ryc. 6. Regionalne zróżnicowanie dostępnych miejsc w gospodarstwach agroturystycznych

Źródło: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013

Zaplanowane w ramach LSR projekty dotyczą m.in. rozwoju i promowania infrastruktury turystycznej oraz wykorzystania lokalnych, bogatych i niezwykle cennych zasobów bogactw naturalnych, co zostało ujęte w opracowanej analizie SWOT dla obszaru objętego działaniami LSR. Rozwijanie produktów i usług wyjątkowych i charakterystycznych dla regionu jest elementem realizacji, przyjętej w wyniku przeprowadzenia analizy SWOT, strategii typu *Blue Ocean Strategy*. Katalog działań przewidzianych w LSR skupia się wokół celu zapisanego w PROW - *różnicowanie działalności rolniczej w kierunku podejmowania lub rozwijania przez rolników, domowników i małżonków rolników, działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem, co wpłynie na tworzenie pozarolniczych źródeł dochodów, promocję zatrudnienia poza rolnictwem na obszarach wiejskich, ale także wzrost konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich, rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, a w konsekwencji - wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich.*

❖ Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego przewiduje działania mające służyć rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów regionu oraz wyznacza kierunki rozwoju na lata 2007–2013. Niniejszy dokument pełni taką samą rolę, jednakże działania w nim przewidziane mają charakter lokalny. Realizacja działań zapisanych w obu dokumentach sprawi, że będą na siebie oddziaływać. Dla uzyskania większych efektów działania te muszą być ze sobą spójne.

LSR realizuje postulaty strategii, szczególnie w następujących dziedzinach:

- Oś priorytetowa I „Rozwój infrastruktury technicznej”,
- Oś priorytetowa II „Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska”,
- Oś priorytetowa III „Rozwój infrastruktury społecznej”,
- Oś priorytetowa IV „Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego”
- Oś priorytetowa V „Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw”,
- Oś priorytetowa VI „Wzmocnienie rozwoju turystyki”
- Oś priorytetowa VII „Wspieranie przemian w miastach i obszarach wymagających odnowy”.

❖ Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2007-2020

Lokalna Strategia Rozwoju ze swoimi celami strategicznymi oraz celami szczegółowymi wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Głównymi celami rozwoju województwa, zgodnymi z założeniami LSR, są :

- Rozwój nowoczesnej gospodarki
  - Kreowanie warunków przedsiębiorczości i upowszechniania informacji,
  - Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej,
  - Promocja rozwoju turystyki.
- Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu

- Rozwój infrastruktury technicznej,
- Rozwój infrastruktury społecznej,
- Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
- Promocja dziedzictwa kulturowego,
- Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego.

Odnosząc się do celów Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego, można stwierdzić, iż Lokalna Strategia Rozwoju jest zgodna z określonymi w niej celami i przyczyni się do rozwoju cywilizacyjnego, kulturalnego oraz poprawy życia mieszkańców na obszarze objętym LSR, a co za tym idzie i w województwie kujawsko-pomorskim.

XV. Planowane działania/przedsięwzięcia/operacje realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze LSR

LGD „Dolina Drwęcy” ma w planie realizację zadań przewidzianych w ramach innych programów niż oś IV Leader PROW na lata 2007-2013. Dotyczy to w szczególności Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2007-2013 oraz krajowych programów operacyjnych na lata 2007-2013, tj. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Na obszarze LGD realizowane będą zadania wynikające z osi priorytetowych RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w tym infrastruktura transportowa i społeczna, ochrona środowiska, zapobieganie zagrożeniom i energetyka oraz budowa społeczeństwa informacyjnego. W ramach programu Odnowa i rozwój wsi, wchodzącego w zakres działań osi III PROW, na obszarze LGD realizowanych będzie szereg przedsięwzięć wpływających na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich, umożliwiających rozwój tożsamości społeczności wiejskiej oraz wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Operacje realizowane ze środków innych programów mają charakter komplementarny w stosunku do programów realizowanych w ramach PROW. Za mechanizmy zabezpieczające nakładanie się pomocy w ramach PROW i innych programów służyć mają działania polegające m. in. na utworzeniu osobnych kont bankowych do obsługi każdego programu, powołaniu koordynatora projektów odpowiedzialnego za realizację i prawidłowe wydatkowanie środków każdego programu, a także zapewnienie dobrego przepływu informacji między zespołami realizującymi różne programy, celem uniknięcia podwójnego finansowania i uniemożliwienie realizacji podobnych programów z dwóch różnych źródeł.

❖ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

Projekty wspomagające rozwój turystyki, które potencjalnie mogą być realizowane na obszarze objętym opracowaniem, będą wspierane w priorytecie 6. *Polska gospodarka na rynku międzynarodowym*, działanie 6.4. *Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym*. Należy jednak podkreślić, że cały program ma charakter ogólnokrajowy i w jego ramach wspierane będą przedsięwzięcia rangi ponadregionalnej. Dlatego

też możliwość skorzystania z pomocy uzależniona będzie od włączenia pojedynczych projektów do sieci krajowej lub międzyregionalnej. Uwzględniając powyższy warunek, w ramach działania 6.4. wspierane będą: kompleksowe projekty ponadregionalne obejmujące inwestycje w spójną infrastrukturę liniowych produktów turystycznych (infrastruktura informacyjna, oznakowanie, niekomercyjna infrastruktura szlaków); projekty polegające na łączeniu atrakcji turystycznych, wspartych w ramach RPO WK-P lub z innych źródeł, w produkty turystyczne o charakterze liniowym i ponadregionalnym poprzez standaryzację usług w ramach danego szlaku (infrastruktura informacyjna, oznakowanie, niekomercyjna infrastruktura szlaków); obiekty stanowiące wyjątkowe atrakcje turystyczne. Wymienione typy projektów mogą obejmować również działania promocyjne, ściśle związane z realizowanymi w ramach projektu inwestycjami. W zakresie inwestycji może być wspierana m.in.: budowa, rozbudowa, modernizacja lub zagospodarowanie infrastruktury turystyki wodnej; rowerowej, narciarskiej, konnej; infrastruktury rekreacyjnej i rozrywkowej, jak np. wioski tematyczne, szlaki samochodowe łączących atrakcje turystyczne; a także odrestaurowanie, modernizacja lub zagospodarowanie obiektów zabytkowych na cele turystyczne i budowa infrastruktury towarzyszącej turystyce kwalifikowanej, m.in. punktów rekreacyjnych wzdłuż szlaków, parkingów przy atrakcjach i obiektach turystycznych, wykonanie schronów kajakowych i rowerowych, stworzenie punktów widokowych.

Jako partnerów w realizacji działania 6.4. wymienia się m.in. jednostki samorządu terytorialnego i administrację rządową wraz z instytucjami im podległymi, jak również organizacje pozarządowe i gospodarce.

❖ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Projekty wspomagające rozwój turystyki, które potencjalnie mogą być realizowane na obszarze objętym opracowaniem, będą wspierane w priorytecie 5. *Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych*, działanie 5.1. *Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej*. W jego ramach będzie możliwa m.in. budowa lub modernizacja małej infrastruktury służącej udostępnianiu dla turystów obszarów chronionych, w tym budowa ścieżek dydaktycznych, ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych, parkingów, punktów widokowych, wież widokowych i zadaszeń. Jako beneficjentów pomocy przewidziano w nim m.in. jednostki samorządu terytorialnego, parki krajobrazowe, nadleśnictwa oraz organizacje pozarządowe.

❖ Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Potencjalne obszary operacji realizowanych przez LGD w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wdrażanych na obszarze LSR obejmują:

- Priorytet I. Zatrudnienie i integracja społeczna, Działanie 1.3 *Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej*, Poddziałanie 1.3.2 *Projekty na rzecz promocji równych szans kobiet i mężczyzn oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego*;
- Priorytet II. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących, Działanie 2.1 *Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki*, Poddziałanie 2.1.2 *Partnerstwo dla zwiększania adaptacyjności*;

- Priorytet VI. Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 6.1 *Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie*, Poddziałanie 6.1.1 *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy*;
- Priorytet VII. Promocja integracji społecznej, Działanie 7.2 *Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej*, Poddziałanie 7.2.1 *Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*;
- Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1 *Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie*, Poddziałanie 8.1.3 *Wzmacnianie lokalnego partnerstwa na rzecz adaptacyjności*;
- Priorytet IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, Działanie 9.5 *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich*.

W ramach PO KL planuje się sfinansowanie programów szkoleniowych oraz utworzenie teatru młodego aktora.

Wykorzystanie innych, możliwych programów unijnych w celu wsparcia działań i projektów realizowanych przez LGD, pozwoli na pełne i kompleksowe wypełnienie założonych celów Lokalnej Strategii Rozwoju. Aktywne wykorzystanie efektów realizacji projektów realizowanych zwłaszcza w ramach PO KL pozwoli zwiększyć kompetencje, mobilność i poziom integracji społecznej regionu, co jest kluczowym elementem poprawy konkurencyjności regionu, ale także wypełniania założeń Lokalnej Strategii Rozwoju oraz Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego. Przykładem innych źródeł finansowania, z których korzystali już członkowie naszej LGD są Fundacja Wspomagania Wsi oraz Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności. Planowana jest dalsza współpraca z tymi podmiotami.

W celu uniknięcia możliwości zaistnienia podwójnego finansowania pewnych wydatków w ramach np.: PROW, RPO WK-P oraz PO KL, każdy realizowany przez LGD projekt będzie nadzorowany przez koordynatora i odrębny zespół pracowników. Dla osób, których działania mogłyby być finansowane w części z różnych projektów/programów (np.: księgowi) prowadzona będzie równolegle całościowa i odrębna (dla danego projektu) ewidencja czasu pracy. W przypadku wydatków o charakterze rzeczowym (wynajem pomieszczeń, energia elektryczna itp.) w podobnej sytuacji wprowadzony zostanie system ewidencji rozliczania wydatków przy użyciu tzw. kluczy przeliczeniowych. Jednakże, celem zachowania przejrzystości finansowej, o ile będzie to możliwe, każde wydatki rozliczane będą w systemie wystawiana odrębnych dokumentów księgowych (np. faktur) dotyczących wydatków poniesionych w ramach konkretnego projektu. Zgodnie z obowiązującymi wytycznymi, każdy projekt posiadać będzie wyodrębnione konto księgowe oraz subkonto bankowe do rozliczania uzyskiwanych wpływów i ponoszonych wydatków w ramach poszczególnych projektów. Komisja Rewizyjna działająca w strukturze LGD pełnić będzie m.in. funkcję audytora wewnętrznego realizowanych projektów.

XVI. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Jako iż inicjatorami i głównymi twórcami LGD byli przedstawiciele samorządu gmin, jednym z podstawowych elementów, które miały wpływ na określenie celów działania LGD, było uwzględnianie w programie działania podstawowych strategii planowanych i realizowanych właśnie w tych gminach. Chodziło przede wszystkim o to, aby z jednej strony wesprzeć działania samorządu (szczególnie w sferze społecznej i gospodarczej), z drugiej

zaś strony nie powielać działań realizowanych przez te samorządy. Podobne założenia przyświecały w stosunku do strategii powiatowych i wojewódzkiej. Podstawowym zadaniem było uzyskanie synergicznego efektu LSR, jak również możliwości wsparcia ze strony władz regionu, które chętnie wspierają realizację celów mniejszych jednostek zbieżnych z celami regionu (powiatu czy gminy).

Działania wskazane w Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Dolina Drwęcy” w istotny sposób przyczynią się do rozwoju regionu. Wpływ realizacji Strategii na rozwój obszaru może wystąpić w dwóch aspektach. Pierwszy to wpisanie się w realizację celów strategicznych i działań zapisanych w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Natomiast drugi to zgodność z celami strategicznymi i operacyjnymi rozwoju gmin tworzących Lokalną Grupę Działania. Realizacja celów strategicznych, priorytetów i działań zapisanych w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego będzie widoczna poprzez realizację celów strategicznych i projektów zapisanych w Lokalnej Strategii Rozwoju. Działania zapisane w LSR poprzez realizację projektów promujących i rozwijających walory turystyczne oraz promujące rozwijanie przedsiębiorczości (np. agroturystyka), szkolenia, rozwijanie partnerstw i promowanie regionu, bezpośrednio wpisują się w realizację obszarów priorytetowych rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego. Obszary wiejskie znajdują się w złej sytuacji społeczno-gospodarczej. Malejąca liczba miejsc pracy i coraz mniejsza opłacalność rolnictwa powodują ubożenie społeczeństwa, negatywne postawy i patologie. Lokalne społeczności przyjmują biernie postawy, stają się nieufne i popadają w rezygnację. Należy zmobilizować i zaktywizować społeczność, dążyć do wzmocnienia jej świadomości, a także do zwiększenia możliwości rozwojowych obszaru „Dolina Drwęcy”. Sam fakt powołania LGD oraz związane z tym działania promocyjne wzbudziły zainteresowanie mieszkańców. Zapoznali się oni m.in. z możliwościami doskonalenia zawodowego czy podnoszenia kwalifikacji. Zmobilizowano ich do wspólnego planowania rozwoju „Małej Ojczyzny”. Działania te stanowią zaledwie początek złożonego procesu restrukturyzacji obszarów wiejskich. Przypieczętowaniem tychże starań będzie z pewnością wsparcie finansowe we wdrożeniu niniejszej Lokalnej Strategii Rozwoju. Oczekujemy, że realizacja założeń LSR wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej oraz turystycznej obszaru LGD. Rozwój turystyki wygeneruje nowe miejsca pracy, szczególnie w sekcji „hotele i restauracje”. Następstwem tego będzie również zmniejszenie liczby osób zatrudnionych w rolnictwie oraz zróżnicowanie gospodarce. Wygenerowane dochody wprowadzone w obrót na lokalnym rynku napędzą regionalną gospodarkę i spowodują wzrost zamożności społeczeństwa. Zwiększy się liczba miejsc noclegowych w regionie oraz ilość organizowanych imprez kulturalnych, adresowanych zarówno do turystów jak i tutejszych mieszkańców. Efektem promocji obszaru „Doliny Drwęcy” będzie również przyjazd większej liczby turystów do innych zakątków województwa. Przemysłana strategia pozwoli zatrzymać przyjezdnych na dłużej. Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Dolina Drwęcy” będzie mieć wpływ na cały region. Propagowanie kultury, sportu i rekreacji jest odpowiedzią na narastające zjawiska patologiczne. Poprzez rozwój kultury i sportu chcemy kształtować pozytywne postawy i przeciwdziałać marazmowi w społeczeństwie. Działalność kulturalna i sportowa jest szansą na pożyteczne spędzanie wolnego czasu. Poza tym poprzez aktywność sportową uda się ograniczyć występowanie wad postawy wśród młodzieży. Szereg inwestycji poczynionych w ramach LSR spowoduje znaczącą poprawę warunków życia zarówno wymierzonych wskaźnikami, jak i w subiektywnym odczuciu mieszkańców. Spodziewane jest dzięki temu zatrzymanie odpływu ludności z „Doliny Drwęcy” oraz wzrost liczby inwestorów, gotowych do ulokowania tu swoich przedsiębiorstw. Możliwość skorzystania ze środków unijnych pozwoli na przywrócenie równowagi pomiędzy zasobami historyczno-kulturowymi, naturalnymi, gospodarką oraz potrzebami społecznymi w zakresie możliwości godnego życia,

tj. osiągnięcia odpowiednich dochodów, dostępie do szeroko rozumianej infrastruktury odpowiedniej jakości, oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. Realizacja celów wyznaczonych w LSR przyczyni się do długofalowego rozwoju przede wszystkim LGD „Dolina Drwęcy”, ale i całego regionu.

XVII. Informacja o załącznikach.